

N. Inno.

4333.

się nasyć i dnie. Tym sposobem pragnie
nie uniemożliwić chociaż piątą część niepożądania
i niepożądania

I

Jasnie Wielmożny Senatorze!

Pracując nad rozprawą o śmierci cywilnej w kraju naszym i o prawach cywilnych utaskawionych wychodźców polskich, cieszyłem się nadzieją, że Jasnie Wielmożny Pan nasz Łaskawie, pragnąc traktat w tak ważnym przedmiocie przypisać Jasnie Wielmożnemu Senatorowi, chociaż przedwzrostkiem stojąc jawny hotel w dzielnicy, za przyjęcie przez siebie mego o przedawaniu, i wyjednanie dietki temu nagrody nad niezgodą, zasługę, — chociaż następnie, zdanie moje polepszyć majątkowy stan utaskawionych wychodźców, wepnie wysoko, powagę, znaczenia, które kraj cały przywykła spotykać w dziedzinie nauki prawa i prawodawstwa, przywiązując do znaczenia tego, uściłowszemu. — Traktat, tak wysoko, powagę, poparty, byłby niewątpliwie oryginalnym, ciekawym, rozbieżnym, — i aby zdanie przeniesienie stawiane, powołano ogólnie uznanie w sądach naszych, czy przeciwnie, zawsze na własną przemyślenie myśl wywołataby wszelkowny rozbiór swego przedmiotu, a rozbiór zaś tego musiałaby wyptynać prawo.

Przeszkody odurzone niezawiste, niedozwolity mi zamiar mego doprowadzić do skutku.
Pozwalam się prosto uczynić rękopisem to, co spodziewałem

sie

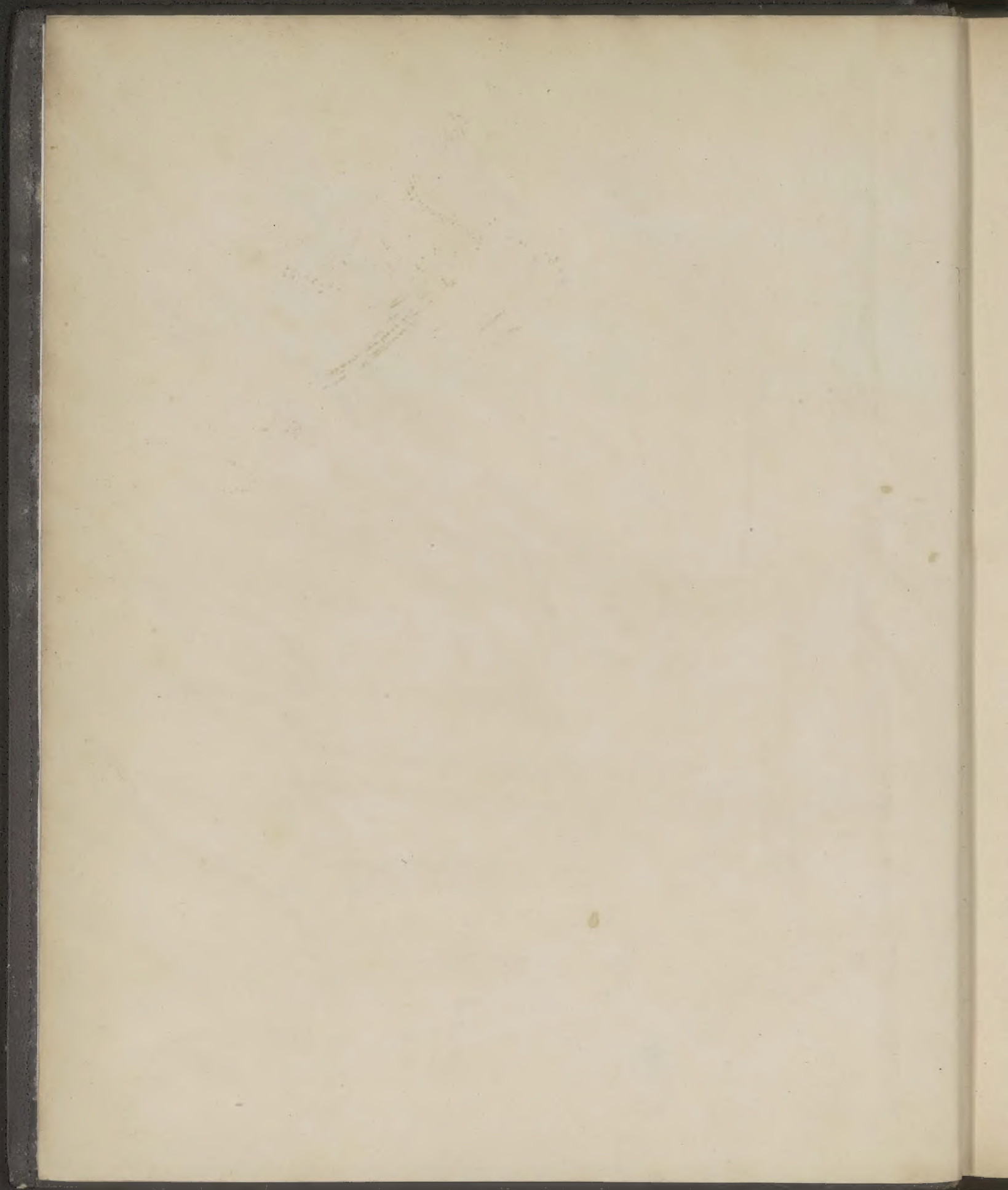
się uszyścić i drukować. Tym sposobem pragnę
uruchomić chociaż pierwszą część tego zadania,
które Jasn. Wielmożnemu Senatowi hołd wy-
wój wdzięczności i najwyższego szacunku.

Jasn. Wielmożnego Senatora

napisany przez

Włodzisław

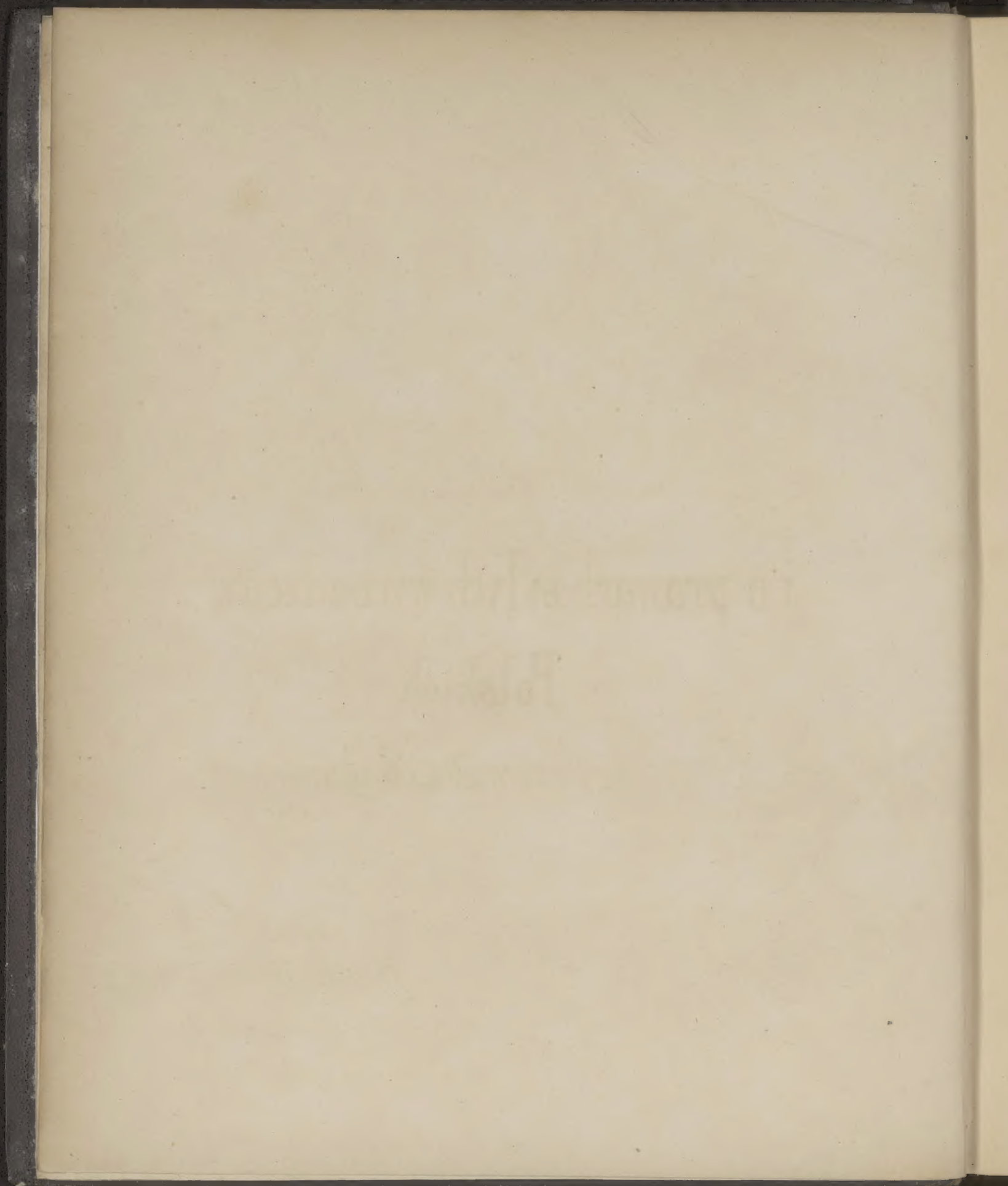
Warszawa dn. 30 Grudnia 1857.

10 pramien i ich wyznaczenie

Poleknie

z kreslarni i kreslarni

1

O ŚMIERCI CYWILNEJ

i o prawach byłych wychodzców
Polskich

ze stanowiska Sądowego.

napisał

Antoni Wrotnowski

*Obróńca przy Władzownościach, Depart.
tarnowski, Rządzącego Sekretar.*

Wydruk z drukarni
w Warszawie

Wydruk z drukarni
w Warszawie

o prawach politycznych

Polskich

do obywateli

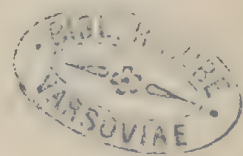
Wydruk z drukarni
w Warszawie

Wydruk z drukarni
w Warszawie

Wielkie Wzrosty

Wielkie Wzrosty

WIELKIE
WZROSTY

Prezesowi Komisji Radzika-
cyjnej Królestwa Polskiego

Osmiela się pręypisać

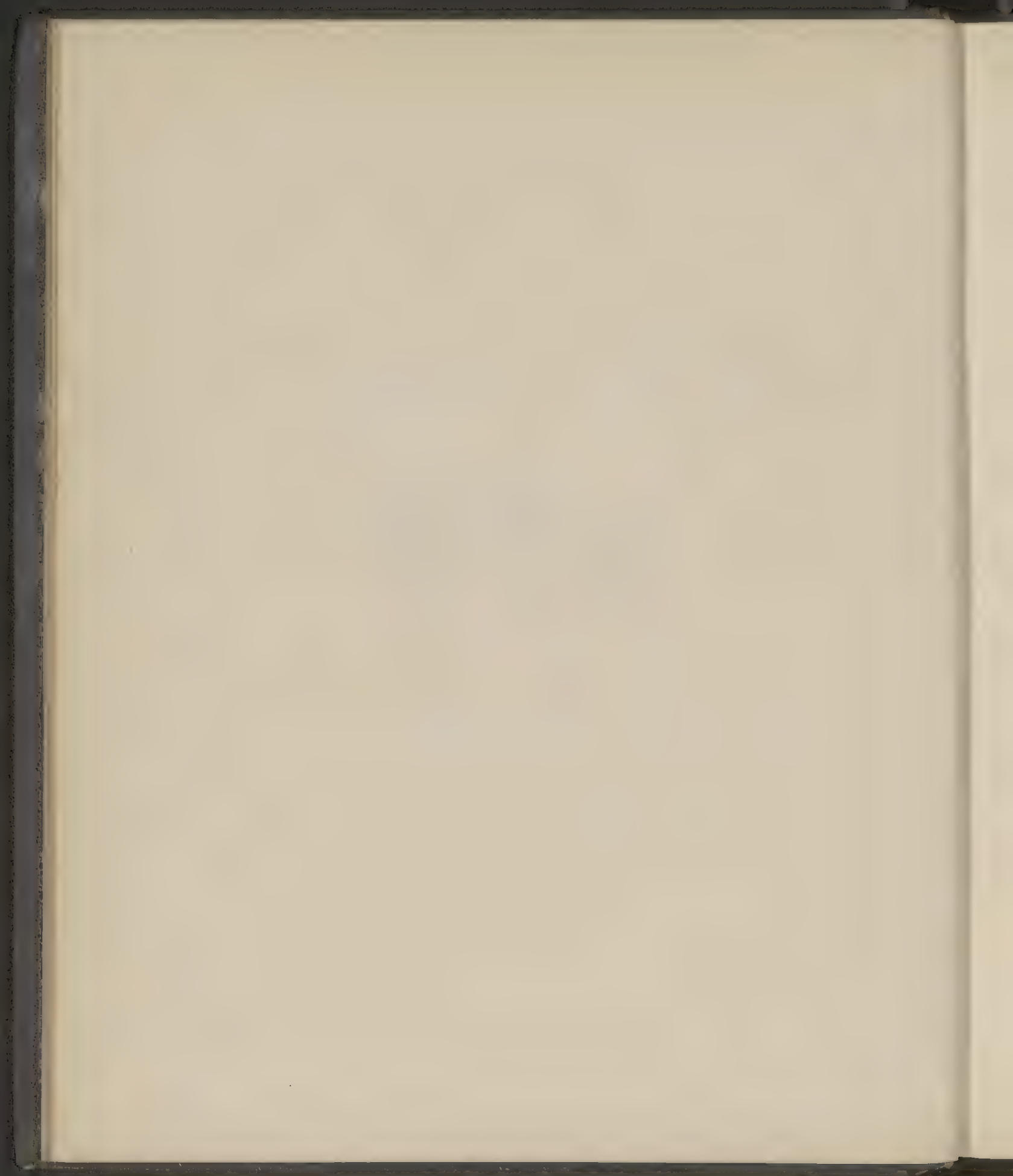
Autor.

THE

LIBRARY

OF THE

WEST

Łaska • **MONARZA** przywróciła
nam na, liście, wychodźców Polskich do
tych przywilejów.

5) Chryzostom Cesarz i Król
wybrany po raz pierwszy po wsta-
pieniu na Tron do Królestwa Pol-
skiego, zachył najt skawiej do prze-
ciwicienia składowi Polskiej wyzke-
si i wolności i oskar.

... APPORTE I' JUELI JUESE

(1:) w Miesiacu Maju 1856.r.

Te wyrazy ~~Skromnie~~ chciwie podawa-
ne z ust do ust, przebiegły w jednej chwili
kraj cały, wlaty w serca wychodźców Pol-
skich nadkierce, że ciwici wickowe ich tute-
two wkrótce się zakończy. Jako gazeta ~~narodowa~~
z roku 1856 w Numerze 115 ogłosiła co następuje: Najjaśniejszy Par - pragnąc okra-
"nać Ojcowską swą łaskawość tym, którzy
"wydaliliwszy się, nie prawnie z Kró-
"lestwa Polskiego lub zachodnich
"Gubernii, objawia, że z powodu
"popelnionego błędu i zechcą wró-
"cić do Ojczyzny, - a zarazem dać
"im dowód zapomnienia o dawnych
"ich postępkach - upoważnia swe
"misye zagraniczne do przyjmo-
"wania od nich prośb o dozwolenie
"im powrotu do Ojczyzny - mieć
"chcąc, aby ci którym dozwolono,
"kostanie powrot do kraju, nie ulę-
"gali żadnym jakiego bądź rodzaju
"ju dalszym poszukiwaniom i
"odpowiedzialności sądowej i
"przeciwie od dnia powrotu, wró-
"cili do praw swych cywilnych co
"do pochodzenia, i aby ci z pom...

naturalizacya, innego kraju, i przyjęli te
gż kraju poddaństwo. Pierwsi powrócili
do poddaństwa polskiego, - ostatnim dozwolono
przybywać do kraju na paszporta-
mi cudzoziemskimi. - I jedynych i sa-
gich łaska Monańska przebudziła z
długoletniego cywilnego letargu naró-
wno i jedni i drudzy stoją, znówu pod
opieką, praw cywilnych i z dobrowiej-
stwa takowych korzyść, i.

Ten długoletni letarg cywilny wy-
chodźców polskich, z którego poleźna,
prawica, J.C. Mości przebudzeni
zostali, pokazać musi, w ich ży-
ciu cywilnem, w ich stosunkach i in-
teressach majątkowych ważne następ-
stwa.

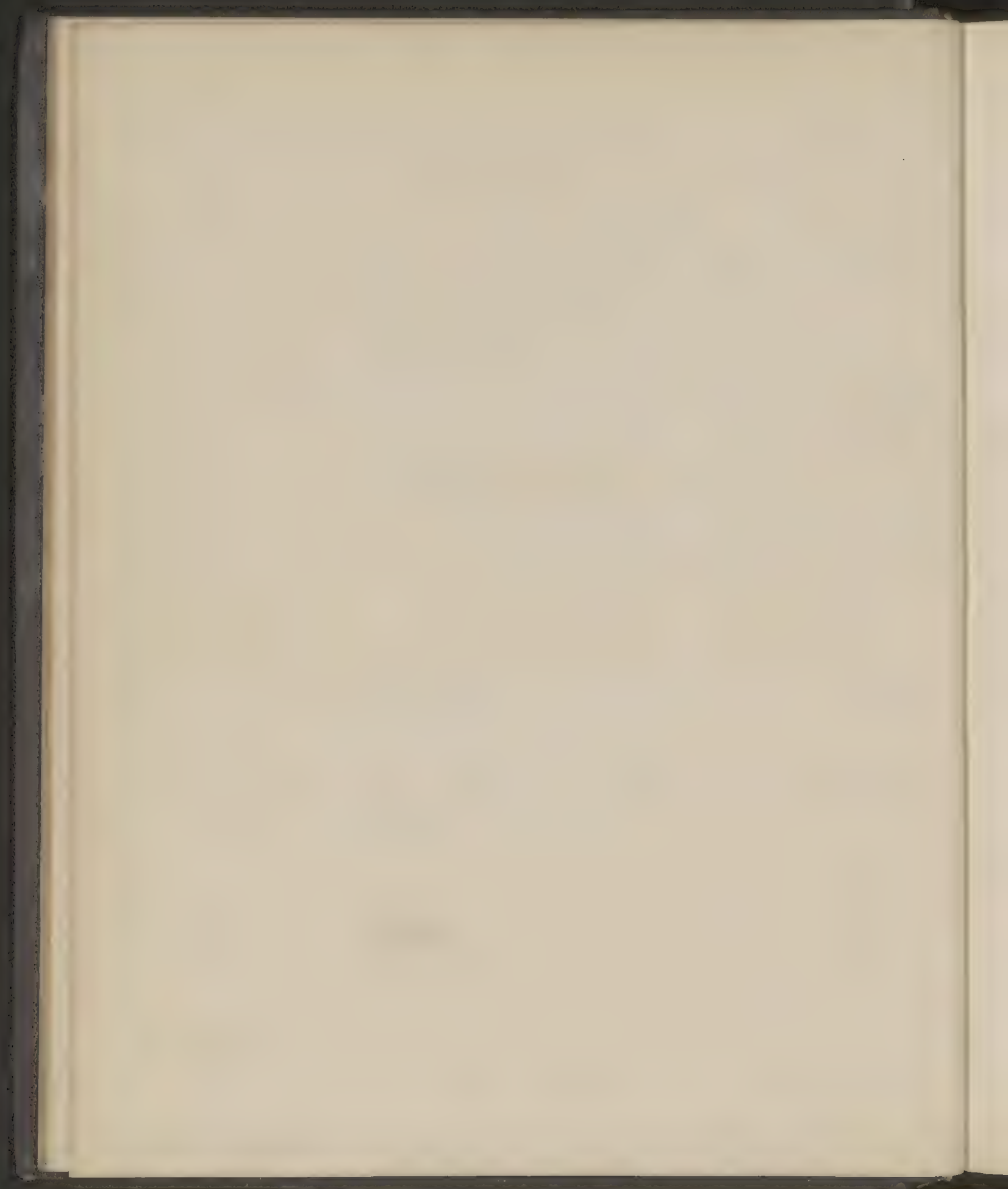
Wskazanie tych następstw, należy
do nauki prawa.

Gależ prawodawstwa naszego, o
śmierci cywilnej, jej skutkach, o skut-
kach prawnych majątkowych ulaska-
wienia wychodźcy polskiego, nie op-
ła doład naukowo i aktywana.

Praca tego rodzaju, obejmująca:

Rozdział 1^{ty}

ROZDZIAŁ I^{szy}

PRAWODAWSTWO RZYMSKIE

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
PRESS

TRESC

- I. Źródła śmierci cywilnej szukać należy w dualizmie pomiędzy prawami cywilnymi i prawami naturalnymi. — znaczenie wyrazu: pater familias
- II. Stan cywilny składały trzy żywioły: wolność — prawo obywatelstwa — prawowłasności. Trzy rodzaje śmierci cywilnej u Rzymian..
- III. Z prawodawstwa Rzymskiego, powyższe zostało wyobrażenie o śmierci cywilnej, — nie zaś Organizacja lekowej.
1. Jedną ze szczególności prawodawstwa Rzymskiego, jedną z głównych

prawodawstwo to odnaczających, byt nie
ustający dualizm pomiędzy prawem cy-
wilnem i naturalnem. Prawo Rzym-
skie tworzyło drugą, naturę, naturę cy-
wilną, obok rzeczywistej natury
człowieka, organizując stan cywilny
osób, pokrewieństwo cywilne, rodzinę
cywilną, obok stanu, pokrewieństwa
rodzinnego naturalnego. Osoba naturalna,
nie była jeszcze osobą, cywilną, - pokre-
wienieństwo i rodzina naturalna, nie
były jeszcze pokrewieństwem i rodziną
cywilną, - małżeństwo podług pra-
wa, nie było małżeństwem, i prawo
nie było prawem, - i tak dalej. W
prawodawcy Rzymskiego istniał,
dwa rodzaje osób, człowiek w stanie
natury - i człowiek w stanie prawa,
tak samo jak istniały dwa rodzaje
małżeństwa - i dwa rodzaje rodziny
rodzinnego.

W tym to dualizmie ^{nie tylko} nie tylko pra-
wo, i prawo, ale nawet konieczność
takiej suwerenności cywilnej, jaka, orga-
nizowała prawo Rzymskie.

proximus adgnatus familiarum
Babelo.

Wyrażenie więc: pater familias
nie da się wytłumaczyć przez wyraz:
ojciec rodziny. - ściśle bowiem, oznacza
właściciela, i to w znaczeniu da-
leko obszerniejszym niż u nas.

Pater familias a Rzymian, ozna-
cza tego, qui in domo dominum
Babel, w którego ręku był, czyli
cała władza, cała moc, całe interesy
państwa, stowem, cała własność.

Możemy więc idee państwa u
Rzymian, streszczać się, w ideał
własności.

Kto nie był sui juris, kto nie
był pater familias, ten nie był
zdolnym wyobrazić właściciela,
ten nie mógł piastować jakiegokol-
wiek i nadczemkolwiek wykształ-
tów władzy.

Kto zaś był alieni juris, i sam
do siebie nie należał, ten nie posiada-
ć nie mógł. - nie więc do niego
należać nie mogło. - Dzieci z sy-
now w rodzinie, dzieci z niewolników

przechodząc, tak samo jak i wszystkie rzeki
przez tychże synów lub niewolników na-
byte, powiększają majątek swego jedy-
nego właściciela i władcy państwa,
przechodząc na wyłączną jego wła-
sność.

II. Ten krótki rys praw ojca fami-
lii i jego wysokiego stanowiska

w Rzymie, wyjaśnia dla czego przy-
mioty: Ojca lub syna, - pełnoletności, -
lub małoletności, - małżeństwo lub bez-
żeństwo, - nie łączą się z kwestyą o
stanu cywilnego człowieka. Przy-
mioty te, w obec kwestyi politycznej,
publicznej, - kwestyi własności stannowej ci-
terium pomiędzy osobą, cywilną,
która przywilej własności posiada-
ła, a człowiekiem alieni juris,
który praw własności być pozbaw-
ionym - przymioty te musiały
się prawodawcom Rzymskim
wydawać zbyt małoważnymi i
drugorzędnymi. - To też prawo-
dawstwo Rzymskie nie przywią-
zywało do nich żadnej uwagi w
kwestyi stanu cywilnego?

Stan cywilny człowieka składa-
ły te tylko trzy żywioły: wolność
prawo obywatelstwa Rzymskie
go, i prawa Ojca rodziny czyli wła-
ność rodziny: tria sunt quae
habemus, mówi prawnik pa-
wł. libertatem, civitatem, fa-
miliam (1.)

(1.) L. II. Dig. de capite minutis.

Utrata lub xmiara jednego z powyż-
szych trzech żywiołów, pociągata na
sobą, utratę, lub xmiarę, stanu cywil-
nego człowieka. Powstała więc śmierć
cywilna, konieczne następstwo owej
różnicy pomiędzy życiem cywilnem i
naturalnem. Utrata jednego z tych
trzech żywiołów xmiara się capitis
diminutio.

Przypatrzmy się, bliżej organiza-
cyi tego przedmiotu podług prawo-
dawstwa Rzymskiego. Ponieważ
stan cywilny człowieka składa się
z trzech żywiołów: wolności, obywa-
telstwa i własności - czyli rodziny
Rzymskiej, przeto:

1° utrata tej wolności skutkowata
miałka, śmierć cywilna, maxima
capitis diminutio; Ponieważ
utrata praw Obywatelstwa nie na-
rucha wolności obywatelskiej, ale je-
dyńkę prawo obywatelskie, przeto utra-
ty własności czyli praw rodziny Rzymskiej,
przeto:

2° utrata praw obywatelstwa skut-
kowata śmierć cywilna, minorsza

czyli średnia / media capitis deminutio. Nakoniec, ponieważ liczba
familii rzymskich była nieograniczona,
a stąd nikt nie wychodził z jednej
familii inaczej, jak tylko wchodząc za-
raz do drugiej i chociażby sam miał być
jej i założycielem i Ojcem:/- przeto:

3° utrata praw familii rzymskiej, była
właściwie prosta, tylko zmianą stanu
cywilnego, zmianą tejże familii i kwata-
sie: minima capitis deminutio.

Sam po sobie śmierci cywilnej u
Rzymian na ten stopień, uchy, i z
prawodawstwo rzymskie, organizując
je, czyniło założenie: że klasa ludzi
w nich jest jedna, że klasa obywateli
rzymskich jest także jedna, a ty-
ko liczba familii rzymskich jest nie-
ograniczona. Z tego założenia wy-
chodząc prawodawstwo rzymskie,
przeprowadziło skutki, jakie cywil-
nych chęć praw, które tylko do
tego w nich było, przeto, jak
w nich rzymskie, przeto, jak
tak jak to wyżej przytoczono, utrata
praw jednej familii rzymskiej, nie

inaczej nastąpić mogła, jak tylko
przez jednoczesne nabycie praw fa-
milii drugiej - przeto utrata tych -
praw, nie była istotną, utratą, ale zmia-
ną stanu cywilnego, a to podług re-
guly prawnika Pawła: Familia
amittitur, libertas amittitur, ci-
vitas amittitur (i)

Kto utracił wolność lub prawo
obywatelstwa, ten był wykreślonym
z listy Obywateli rzymskich; - kto
zmieniał przez zmianę stanu przez wyj-
ście z rodziny rzymskiej, ten, pozosta-
wał na liście obywateli rzymskich,
otrzymując na niej inne miejsce, ja-
ko do nową naliczony rodzinie. To
ten prawo rzymskie, uważało go na-
zwać na tegoż samego cytowicza, cho-
ciaż podług prawa cywilnego, prze-
stawał wyobrażać dawną osobę cy-
wilną. W wielkiej utracie stanu,
pozostawał się ten sam cytowicz z
wolnego przemieniony w niewolnika.
W średniej, pozostawał się ten sam
cytowicz, zamiast obywatela rzyms-
kiego cytowicem, - w małej tenże

sam człowiek do innej rodziny rzymskiej
należący.

To też capitis deminutio umar.
kata tylko obowiązki cywilne, przed
data, utraty praw stanu lub jego zmia.
ny zaciągnięte - przeciwnie zaś, prawa
i obowiązki czysto naturalne: Eas
obligationes quae naturalem
praestationem habere intelli-
guntur, palam est capitis de-
minutione non perire; quia
civilis ratio naturalia iura
corrumpere non potest. (i.)

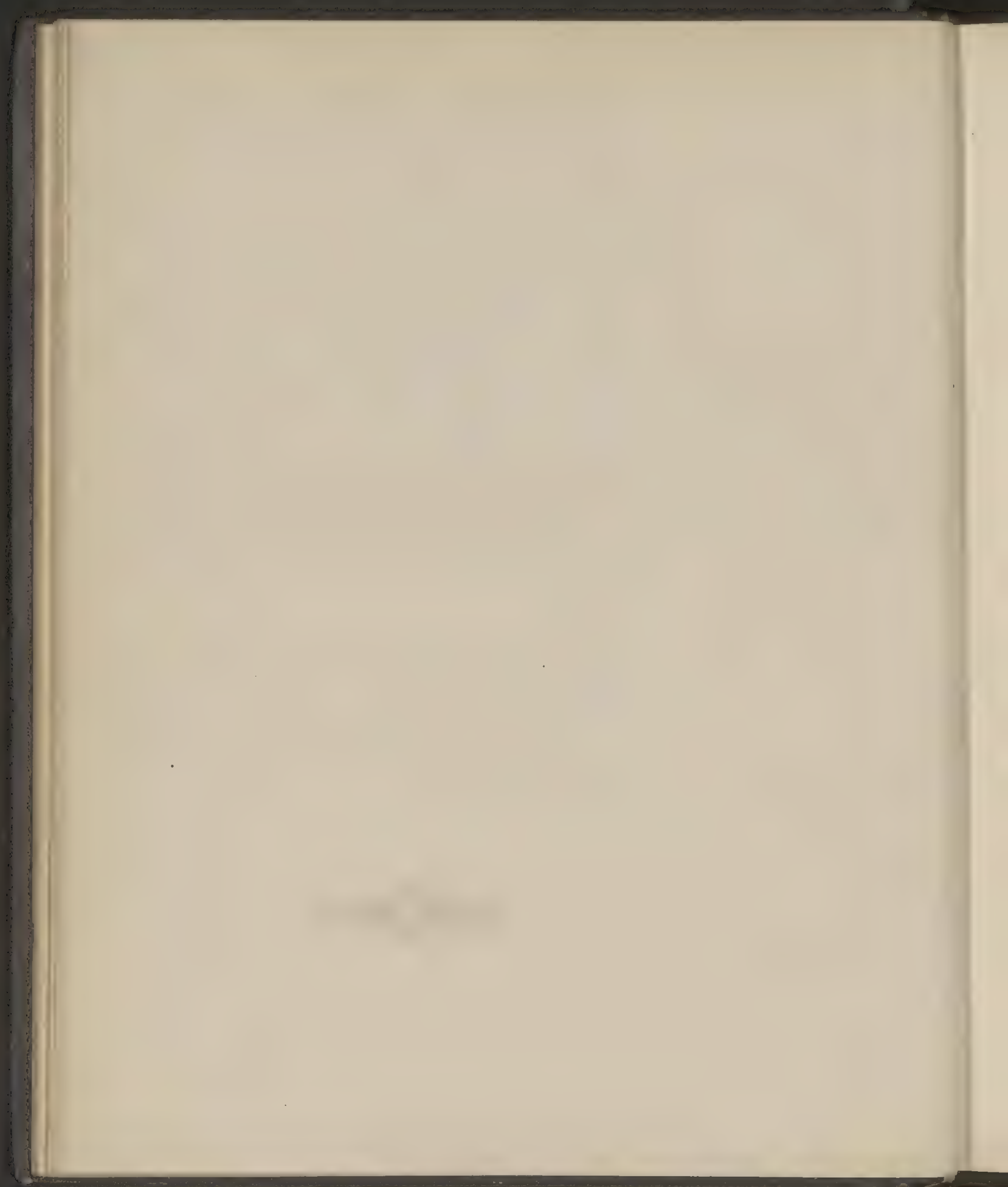
III. I prawodawstwo francuskie i
prawa obecnie obowiązujące w kra.
ju naszym, powzięty z prawodaw.
stwa rzymskiego wyobrażenie, idee,
śmierci cywilnej; - ale z organizacją
rzymską, żadnego, podobieństwa nie.
mają. Należy więc chcieć porównać
śmierć cywilną, Kodeksową, ze średnią
śmiercią, cywilną, rzymską / cum
media capitis minutione; Dot.
knięty tego rodzaju śmiercią, cy-
wilną, w Rzymian, nie przesta-
wał być tym samym człowiekiem.

1) Cyprian L. 8. de capitis minutione

a jako z obywatela rzymskiego wci-
dnoziemca przeciwko prawu używał ta-
kich praw, jakie w Rzymie stuki-
ły cudzoziemcom. Przeciwnie nas-
ze Francji i u nas po roku 1831 -
śmierć cywilna skutkuje prawny
zgon człowieka, o tyle, o ile to jest mo-
żliwem. - Śmierć cywilna rzymska
była rzeczywistością, koniecznym wy-
nikiem organizacji politycznej i
prawnej narodu. Śmierć cywilna
Kodexowa i nasza - jest tylko fikcją
prawną - jest kara, lub skutkiem
kary.

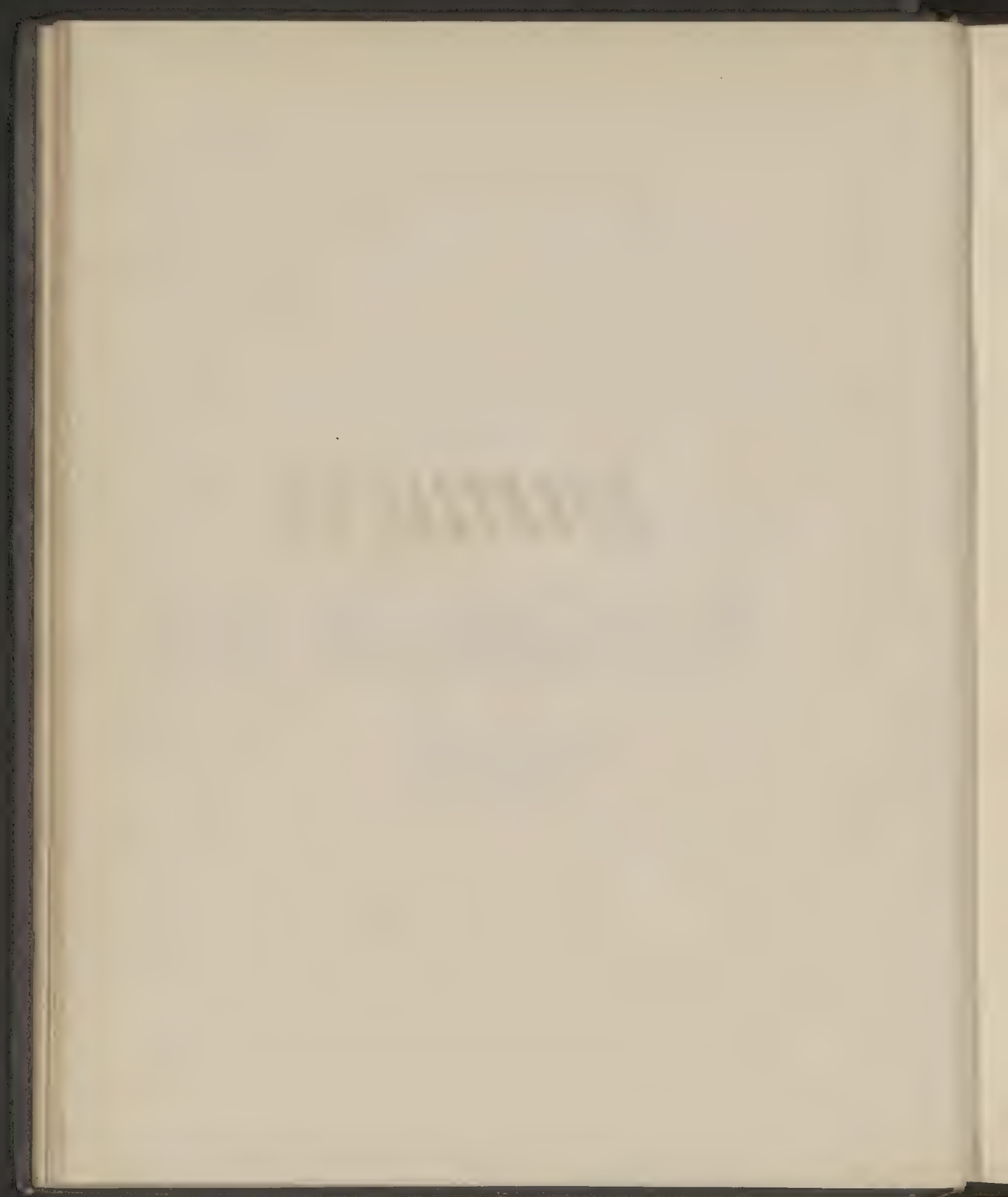
W ocenianiu więc przepisów o te-
razniejszej śmierci cywilnej we
Francji i u nas, do tradycji pra-
wa rzymskiego odwoływać się
nie należy.

ROZDZIAŁ 2^{gi}.

PRAWODAWSTWO FRAN-
CUZKIE

- I. *Text przepisów z prawa francuzkiego, urzą-
dzających materję o śmierci cywilnej.*
- II. *Śmierć cywilna jest karą sądową - jest
skutkiem wykonania wyroku.*
- III. *Prawa i zdolności człowieka są cywil-
ne lub naturalne - reguła, wedle której
oceniać należy, czy dane prawo służy
zmarłemu cywilnie . .*
- IV. *przykłady zastosowania powyższej
reguły.*
- V. *Systemat Kodexu, co do majątku w
chwili śmierci cywilnej istniejącego*

i co do majątku pomiędzy datą śmierci cywilnej, a dniem śmierci naturalnej nabytego. Tylko ten ostatni przechodzi na własność Rządu..

VI. Systemat Kodexu co do praw wspólnoty i konia co do praw dzieci i innych krewnych

VII. Komarty cywilnie, może używać wszystkich praw cywilnych w innym kraju..

VIII. Inne przepisy Kodexu urządzają warunki od których prawomocność wyroku a zła, byt śmierci cywilnej należy - letarg cywilny. -

I. Prawodawstwo francuskie na prowadziło śmierć cywilną

Do przedmiotu tego odnoszą się następujące przepisy:

1. z Kodexu Napoleona.

Art. 22. Wyroki skazujące na śmierć, w skutku których skazany, pozbawionym jest wszelkiego udziału w prawach cywilnych niżej wymienionych, pozbawiony jest prawa posiadania i korzystania z nieruchomości cywilnych.

Art. 23. Wyrok skazujący na śmierć

naturalną

15
naturalna, pociągnać za sobą
śmierć cywilną.

Art. 24. Inne kary główne afflictives
dotywnie, pociągając będą za
sobą śmierć cywilną, o tyle, o ile
skutek ten przez ustawę jest
do nich przywiązany.

Art. 25. Przez śmierć cywilną, skazany
utraca własność całego majątku,
ku jaki posiadał. Spadek po
nim otwiera się na korzyść
jego spadkobierców, na których
przechodzi w tym sposobie,
jak gdyby skazany, był u-
marł naturalnie i bez testa-
mentu.

Nie może ani przedzielić
jednego spadku, ani pod tym
tytułem, przechodzi majątek
gdyby następnie nabył.

Nie może rozporządzać ani
zatością, ani częścią swego
majątku, czy przez akt ten
wizn między żyjącemi, czy
przez testament; nie może po
tym tytule nic otrzymać.

wyjawsky na alimentac.

Nie może być mianowany opie-
kuniem, ani mieć żadnego udziału
tu w czynnościach odnoszących
się do opieki.

Nie może być świadkiem przy
Aktcie uroczystym lub urzędow-
ym, ani być dopuszczonym
do składania świadectwa w
Sądzie.

Nie może działać sadowo,
ani jako pozwany, ani jako
świadek innej, jak i po imie-
nem i przez szerególnego
Kuratora, wyznaczonego dlań
przez ten Sąd do którego spór
jest wniesiony.

Jest niezdolnym do nawie-
dzenia małżeństwa cywilnego
i jest on nie zdolnym do
wielu innych.

Małżeństwo zawarte przez
niego poprzednio, jest rozwiąz-
aniem co do wszelkich swych
obowiązków cywilnych. Jego
małżonka i jej spadkobiercy

moga wykonywać te wszystkie prawa i akcje, jakoby jego śmierć naturalna dla nich otwierała.

Art. 26. Wyroki ockne, pociągają za sobą śmierć cywilną, licząc od dnia ich wykonania czy to rzeczywistego czy fikcyjnego / par effigie;

Art. 27. Wyroki kaockne pociągają za sobą śmierć cywilną dopiero po upływie lat pięciu od dnia fikcyjnego wykonania wyroku licząc, w którym to przeciągu czasu, skazany może stać się przodem.

Art. 28. Skazani kaocknie, przeciągają lat pięciu lub do chwili stawienia się, albo ich przytrymania w tymże terminie, będa, ponawiać nie mogą prosić, prawo przemyśleć.

Ich majątki będa, karana, karani, a prawa ich będa,

wykonuwanemi w taki sam
sposób, jak majątki i prawa
nieobecnych.

Art. 29. Jeżeli skazany naocznie, w
ciągu lat pięciu od dnia
wykonania wyroku, dobrowol-
nie się stawia, lub jeżeli w tym
czasie i został ujętym i
sowiekowanym, wyrok na niego
przez sąd nie wykonany -
wskazany sąd może go po-
djąć i wydać wyrok, będzie
sądownym na nowo, jeżeli
w tym czasie go ujęto
na to sama kara lub uwięzie-
nia, lecz także posiadają-
ce śmieć ciwilną, kosiarnię
kaskarnię, śmieć i uwięzie-
nieć miejsce, dopiero od
dnia wykonania tego ar-
tykułu wyroku liczyć.

Art. 30. Jeżeli skazany naocznie
stawił się w Sądzie, lub
sowiekowanym został dopu-
sto po upływie lat pięciu,
a nowym wyrokiem jest

[illegible]

Art. 31. Jeżeli skazany Myrokiem
każdnym, umrze w ciągu
lat pięciu, nie stawiający
się w Sądzie, to nie będzie
wistym i uwiecznionym, a
skazany być ma za umarłe-
go w całości swych praw.
Wyrok kaźenny upada z
samego prawa-co jednak-
że nie przesadza akcyom
cywilnej. ⁵ Nie kaźnej
innej, przeciwnie cywilnej

które to akcje tylko w drodze cywilnej

spadkobiercom skazanego wy-
noszone być mogą.

Art. 32. Przepis oznaczenia kary nie przy-
wróci skazanemu w żadnym
wypadku do jego praw cy-
wilnych na przyszłość.

Art. 33. Majątek przez skazanego,
od chwili w której go dotknę-
ła śmierć cywilna nabyty,
a przez niego w dniu śmier-
ci naturalnej posiadany,
przechodzi na własność Rza-
du, jako majątek bezkarny
i bezkarny. Jednakowoż Na-
czelnikowi Rządu wolno
będzie rozporządzać się na
korzyść wdowcy, dzieci lub
krewnych skazanego, tak,
jak mu uczucie bliższości
wodykuje.

2° и Кодексу Карнего:

А.Р. 18. Шкариана до робѣтъ и зывел-
нич-люб на депортация, по-
идагая, на соба, синиере цы-
вилна, -

bedzie mógł pokostawić skaza-
nego przy chrześciorcem lub cat-
kowitem wykonywaniu praw
cywilnych.

II. Przepisy powyższe Kodeksu Cy-
wilnego Francuzkiego, obowiązują
ty w kraju naszym do roku 1825.

Istniata zatem śmierać cywilna,
ktorej znaczenie i skutki bliżej roze-
brać wypada.

Śmierć cywilna, jak to samo
nazwanie, powiada, była fikcją,
skutkiem prawnej zgony ciowicie-
ka o tyle wskazane, o ile to jest możli-
we. - Przyjmując bowiem tę fik-
cję, i wprowadzając ją w życie
prawne, prawodawca widział się,
jeszcze zmuszonym, pozostać w gra-
nicach możliwości, i dlatego, chociaż
w obliczu Ustawy, śmierć cywilnie
jest śmiercią, jest trupem, niekim
więcej, - słuząc mu przecież pewne
prawa i pewna działalność cywilna.

Śmierć śmierać cywilna, nie skutku-
je, nie pociaga za sobą bezwarunko-
wej utraty wszystkich praw cywil-
nych.

cywilnych i skazany pozostaje przy
tych prawnych cywilnych, które się do
go bytu, do jego istnienia naturalnego
odnosi.

testamenta shaxanego, i otwierają po nim
spadek xawski beztestamentowy. Ko-
dex francuzki bowiem nie zna konfiska-

cy. W niniejszym miejscu wyraża się, że
ku. a chwila, wykonania tej konfiska-
cy. shaxany zachowuje w zupełności
swoje prawa cywilne.

III. Dwa artykuły 25 i 33. urządzają
skutki cywilne śmierci cywilnej. -
Główną treścią przepisu artykułu
25. jest: że dośkrnięty śmiercią cywil-
ną, zostaje rzeczywiscie xtowarzystwa-
nym, i za zmarłego pochy-
towanym; - tak dalece: że nawet jego
małżeństwo jest rozerwanem i spa-
dek po nim natychmiast się otwie-
ra. - 2° że jednak xcięższe xcięższe
shaxany naturalnego xcięższego xcięższego
swojej existencji nie utraci, i odtąd
nie przestaje nad nim xcięższego xcięższego
zwać opieki, i pod tym xcięższego xcięższego
xcięższego xcięższego xcięższego xcięższego
e. Z tego też powodu Kodex przy-
znaje zmarłemu cywilnie, xcięższego
otkrywania darowizn pod tytu-

tytułem alimentów. dozwala mu na-
wywać majątek własną pracą i sta-
wić u Sądów wymiaru sprawiedli-
wości w sporach o tego rodzaju
przed wyrażeniem w treści indykacy-
wicznej na siebie.

egzystencji człowieka, albo z egzysten-
cją, ta, bezpośredniego nie mieć
zwiazku. - To też prawo cywil-
ne, nie używa żadnych innych
praw i wolności z Ustawy cywil-
nej płynących, oprócz tych tylko, -
które są jej naturalną egzystencją
bezpośrednio się odnoszą -

Powyższa reguła, będąca wyri-
kiem wyraźnej litery przepisu arty-
kułu 25, stanowi zasadę, podług
której oceniać należy pytanie: -
czy dane prawo lub dana wolność
ma służyć prawu cywilnemu.
Kodex bowiem, nie wyliczył tych
wszystkich praw jakich prawu
nie pozbawia; wszystkich zaś
praw bezwarunkowo - mu nie odjął⁽¹⁾

IV. Przyjrzyjmy się, bliżej nasto-
powaniu powyższej reguły, w
skrajnych wypadkach ży-
cia ludzkiego.

I tak: prawo cywilne traci

¹⁾ Merlin, *Rep.* cz. *Mort civil* § 1 art. 2. Toullier
t. 1. § 239. Duranton t. 1. § 24. Coin Delisle,
Jouiss et priv. des ex. civ. - ser. 74. § 2. Marcade
t. 1. § 151. Boileaux, t. 1. str. 36

tytuł i władzę ojca nad swemi dzieć-
mi; chociaż ^{ta} utrata litera, przepisana art.
25. nie jest objęta; Władza ta bowiem
tak jak w *Kodexie* ustanowiona zo-
stała, jest już dobrodziejstwem ustaw
cywilnych, i żadna nie istnieje, przy-
czyną, by po śmierci cywilnej, był
swoją zachowywała. Komarty więc
cywilnie, nie mogłby udzielać re-
kolekcyi na matkę i siostrę swych
dzieci, ani ich usamowolniać. ⁽¹⁾ -
Nie należąc już do składu towa-
zystwa, wykluczony z listy oby-
wateli, komarty cywilnie tak jak
to miało miejsce u Rzymian in
media capitis deminutione
traci wszelkie prawa obywatel-
stwa, a stąd do żadnego urzędu,
do żadnej funkcji publicznej do-
puszczonym być nie może. Komar-
ty cywilnie w nieletności lub bez-

(1.) *Marcadé* t. 1. N° 172.

(2.) *Delvincourt* t. 2 str. 492. *Grenier* t. 1. N° 59.
Toullier t. 5. N° 291. *Vaxelle*: Donat
art 95. N° 8.

(3.) *Chabot*, succ art 347. N° 9. *Toullier* t. 4. N^o
239, 240. *Duranton* t. 6. N° 207. *Vaxelle* succ
art 347. N° 14.

bez własności, nie może mieć opieki kuratora, marnotrawny nie może mieć doradcy, - opieka bowiem i kuratela, tudzież skrzęgotowce ich urzadzenia, nie należą^{si} do prawa natury, ale są wyłączeniem dziełem ustaw cywilnych. Iniercy cywilna otwiera prawo do wykonania powrotu umownego⁽²⁾ i tytuł do wykonania powrotu prawnego⁽³⁾ - są to bowiem urzadzenia ustaw cywilnych. Dla tej samej przyczyny, iniercy cywilne, nie może być ani

(4) Marcadé t. 2. st. 499.

(5) Chauvéeau sur Carre que: 3255

(6) Art 1865 i 2003 K. C.

(7) Toullier t. 1. N° 280. Troplong Vente t. 1. N° 175. Coin-Delisle st. 75. N° 5. i nast. Boileux t. 1. st. 32. Marcadé. t. 1. st. 212.

(8) Toullier t. 1. N° 280; Durantón t. 1. N° 243. Pardes sur Dr. Comm t. 1. N° 55. Masse Dr. Comm t. 3. N° 155.

(9) Merlin V° c. Mort civ. § 1. art 2. Coin-Delisle st. 75 N° 5. i nast. Marcadé st. 212.

(10) Coin-Delisle - st. 77 N° 10. Wyrok Sąd. Kass. 28 Gen. 1808.

(11) Durantón t. 1. N° 263.

(12) Renouart Tr. des brev. d'invent st. 311 Masse t. 2. N° 156.

(13) Merlin V° arbitre § 14 art 4.

ani przyposobionym⁽⁴⁾ ani się zapisać
na Sad polubowny⁽⁵⁾ dla tej przychy-
ny ustaje także spółka, ustaje pełno-
mocnictwo przez zmarłego cywilnie
zdziclone lub przyjęte⁽⁶⁾ i t.p.

Przeciwnie zaś, zmarły cywilnie
może kupować i sprzedawać⁽⁷⁾ - może
prowadzić handel (z modyfikacya-
mi przeciw z jego stanu wynikają-
cemi)⁽⁸⁾ - może dźwigać i dawać
hypotekę⁽⁹⁾ - dawać poręczenia⁽¹⁰⁾ -
płacić i odbierać dług⁽¹¹⁾ - może prze-
dawniać, może otrzymywać listy -
zrzekania wynalazku, nabywać
własność literacką⁽¹²⁾ - może być arci-
trem⁽¹³⁾ ma prawo nadać alimentom
od swych dzieci⁽¹⁴⁾ - słowem wykony-
wać te wszelkie prawa i używać
tych zdolności, które do jego natural-
nej egzystencji bezpośrednio się odnoszą.

V. I zechywiście, *Kodex* nie mógł
odmówić zmarłemu cywilnie, wy-
konywania tych praw cywilnych
i używania tych zdolności pra-

(14) Duranton, t. I. N° 255. Chardon pius patern N° 275.
Marcadé tom I. str. 210. Coin-Delisle str. 19 N° 27.
Wyrok Sądu Kass. 18 Sierp 1808 r.

prawnych, które do jego naturalnej eks-
stencji bezpośrednio się odnoszą, sko-
ro nie doprowadził ogólnej konfiska-
ty jego majątku, ale przeciwnie, -
przyjął systemat następujący: ma-
jątek w chwili nastąpiącej śmierci
cywilnej do zmarłego cywilnie na-
leżący, przechodzi tytułem beztesta-
mentowego spadku na własność
jego prawnych spadkobierców: ma-
jątek zaś nabyty przez niego pomię-
dzy dniem wyreczenia śmierci cy-
wilnej a chwilą śmierci rzeczyw-
stej, uważanym być ma za mają-
tek bezwzględnie i staje się wła-
snością Skarbu. - Przepis ten przed-
stawiał się prawodawcy jako ko-
nieczne następstwo przepisu art.
25. stanowiącego:

- „ iż zmarły cywilnie, nie może
 - „ pod tytułem spadku przenosić
 - „ majątku, jakiby po dniu śmier-
 - „ ci cywilnej nabył, iż śmierć cy-
 - „ wilna udaremnia wszelkie
 - „ poprzednie jego testamenta ”
- Stwarzając niezdolność dyspo-

dyspozycji testamentowej, i niezdol-
ność przeniesienia majątku pod tytu-
łem spadku, doszedł prawodawca
do tego koniecznego wniosku, iż ma-
jątek po dniu śmierci cywilnej przez
skazanego nabyty, jest majątkiem
bezdzielnym.

Zauważyć wypada, że Ko-
dex nie stworzył tu bynajmniej
niezdolności brania spadku na
stronie spadkobierców, ale jedynie
niezdolność darowania tegoż spadku
na stronie zmarłego. - Prawodawca
bowiem nie miał na widoku spad-
kobierców - ale jedynie uważał iż
kto z łona towarzystwa wykluczo-
nym został ten nie jest godnym,
nie powinien na to, by jego wola spł-
niła się do przeniesienia mająt-
ku po śmierci, zawniewała się, w
prawo i za pomocą Sądów, pod o-
puszczenia ustaw krajowych uskar-
wana i wykonana została. - Poró-
wnując przeto śmierć cywilną,
ze śmiercią naturalną, testamen-
ta przez skazanego sporządzone

udać mu i majątek jego za beztesta-
mentowy spadek przekazać. Donwała
iż mu mrozu nabywać majątek po
dniu śmierci cywilnej i bez względu
na śmierć cywilną, doznał go no-
wym jeszcze skutkiem karze sta-
wić, iż taki majątek będzie nowo
podlegającym.

VI. Prawodawstwo francuskie, róż-
ni się od innych prawodawstw
w materji małżeństwa. Małże-
stwo według Kodexu, jest kontrak-
tem cywilnym, tworzącym się przez
zgodzenie wolności prawnych
i warunków ustawą wskazanych.
kontraktem z którego wynika
niekiedy między mężem i żoną tudzież
inne skutki cywilne; małżeństwo
przeto, może być według Kodexu
rozwiązane.

c. Na tej podstawie, pomiędzy Ko-
dexem a prawami kanonicznymi,
podnoszącymi małżeństwo do go-
dności Sakramentu oparł prawo-
dawca przepis swój, iż żona i mąż
cywilnie nie jest podobnym do siebie.

rozwiązania małżeństwa cywilnego
z jakimkolwiek skutkiem cywilnym
a małżeństwo przed śmiercią cywil-
ną zawarte, jest rozwiązaniem i codo
wszystkich swych skutków cywilnych
ustaje. -

Jednakowoż i według Kodeksu
małżeństwo zawarte w dobrej wie-
rze przez jednego małżonka ma
wszelkie skutki cywilne na ko-
rzyść małżonka dobrej wiary i
dzieci.

W ocenieniu praw dzieci po-
czętych po śmierci cywilnej ich ojc-
ca, odnieść się należy do idei roz-
winiętej pod N^o V. która dobrze po-
jaśnia wypada. Te dzieci te, mają
wszelkie prawa i stanowisko
dzieci prawych, nie idzie zatem
by po Ojcu swym dziedziścić mo-
gli; - nie dziedziści, zaś nie dla
tego, by być niechętni do brania
spadku, - ale dla tego, że zmarły
cywilnie jest niegodnym by ma-
jątek przez siebie nabyty przełożyć
na kogokolwiek, nawet na własne

25
dzieci.

Dzieci więc mają prawa dzieci, ale ojciec na skutek fikcji prawnej nie ma praw Ojca; dzieci więc nie, i nie stają być w związkach pokrewieństwa z krewnymi Ojca, nie są, bo wierni niezdolnymi - mogą też brać sukcesyę po drugim z rodziców i po wszystkich swoich krewnych, nawet z linii skazanego idących. - Sukcedują też po wstępnych lastnie do starjami swemi, wyobrażając wspólnie z rodzeństwem fikcyjną śmiercią cywilną Ojca rodzono lub poczęciem dziecko spadkodawcy. i. cywilnie zmarłe - sukcesują też po innych krewnych w majątku własnym.

VII. Ponieważ śmierć cywilna jest stanem, przypisanym do osoby skazanego przywiązany - nie prze staje ona więc towarzyszyć wszędzie, nawet za granicami Francji, ale jedynie w jego stosunkach z krajem francuskim.

Może jednak używać wszystkich swych

swych praw cywilnych w obcym kra-
ju, wyrok bowiem który pociąga za
sobą śmierć cywilną, względem
obcych krajów stanowi rem inter
alios iudicatum, quae alius
nec nocet nec prodest. Dzieci
więc zmarłego cywilnie, dIEDKI.
czy po nim majątek w obcym kra-
ju pozostały, bez względu czy są
Francuzami czy nie. Tam bowiem
niezdolność do przeniesienia spad-
ku na stronie cywilnie zmar-
łego nie istnieje, dzieci zaś te, nie są
wcale niezdolnymi do brania
spadku

VIII. Artykuł 26. Kod. Cy. obejmuje
przepis jasny, żadnego rozbioru nie
wymagający: przepis ten wskazu-
je, że śmierć cywilna doty-
ka skazanego w samej chwili exe-
kucyi wyroku ostatecznego - w przeciwie-
ństwie pomiędzy skazaniem - a exeku-
cją, która jest tożsamością z samą
śmiercią cywilną.

Następnie artykuł 27. Kod. Cy., po-
daje, że śmierć cywilna, która jest tożsamością z samą

prawomocność kazanego wyroku, a
tem samym być ścierci cywilnej ka-
zy, - skutki stawierstwa skazanego
i powtórnego wyroku, - zresztą środki
zachowawcze jakie względem mają-
ku i praw skazanego wprzerwie po-
między wyrokiem a jego prawom-
ością, przedsięwzięte być mają.

Przerwa ta, jest dla skazanego
letargiem cywilnym, z którego prze-
budzić go może, albo starwienie się do
browolne lub przytłumienie skaza-
nego (art. 29) w ciągu lat pięciu - al-
bo zezwisty jego zgon w ciągu
tego czasu (art. 31) albo nowy wyrok
obejmujący taką karę, która nie po-
ciąga kasobą ścierci cywilnej, -
albo utaskawienie ~~Monarche~~.
Wproce tego letargu, skazany,
jest pozbawiony wykonywania
swych praw, a Skarb karzący
jego majątkiem podług reguł
względem majątków osób zagi-
nionych lub znikłych - składając
wszelkie dochody, dla oddania
skazanemu lub jego spadkobiercom

Ponieważ

Ponieważ przepis, te, nie odnoszą
się, jak do głównej idei przedmiotu,
ale tylko urządzają, miejscowe stosun-
ki we Francyi, - nie zatrzymujemy
się, dłużej nad ich rozbiorem - i prze-
chodzimy do prawodawstwa, któ-
rem rządził się kraj w epoce od ro-
ku 1825 do 1831. - a które i dziś jeszcze
urządza stosunki cywilne, zwykłych
przestępców. Wnioskujemy bowiem na-
prowadzone po roku 1831. - od czasu
się, wyłącznie do przestępców sz-
nu i wychodźców, jak to poniżej
pokażemy -

ROZDZIAŁ 3^{ci}

PRAWODAWSTWO POLSKIE PRZEDRO-
KIEM 1831.

J. C. McCOMBS

1861

- I. *Text przepisów urządzających przedmiot porzbowienia praw cywilnych.*
- II. *Motywa skrócone łakowych..*
- III. *Obszerniejsze motywa Księgi 1^{ej} Kodeksu Cywilnego Polskiego..*
- I. *Kodeks Cywilny Polski nie poszedł na systematem Kodeksu Napoleona. Przepisy Kodeksu Polskiego do naszego przedmiotu się odnoszące, a dotąd bez wypłakaniem jedynie wychodźców polskich obowiązuja, ce, są tak jasne, iż obok kamieszkce nia ich textu i motywów rządowych,*

żadnego dalszego rozbioru nie wymaga.

Art. 21 Kod. Cywil. Pol. stanowi:

Skazany wyrokiem najwyższym na karę, gilotyna, od ogłoszenia prawomocności wyroku:

1° pozbawionym jest własnej woli. Przepisy względem bezwłasności wolnych co do praw, osoby i majątku, zastosowane będą do niego z następującymi jednak wyjątkami:

a) Opiekun, nie będzie miał sta-
nia o osobie skazanego.

b) przychody z majątku, nie mogą być obracane na ostateczanie losu jego.

c) gdy jest skazany na karę śmierci, albo na karę dożywotniego więzienia, przychody te aż do śmierci skazanego, należące będą prawem własności, do następców jego testamentem ustanowionych, lub gdyby tych nie było do następców prawnych do.

- domniemanych, nie ubliżając je-
dnak w niczem prawom współ-
matronka-i prawom trzeciego.-
- 2° nie może być opiekunem ani kuratorem nawet własnych dzieci.-
- 3° nie może należeć do składu żadnego Rad Familijnych.-
- 4° nie może być biegłym, ani świadkiem przy sporządzaniu aktów urzędowych, ani być przyrzeczonym do świadczenia w sprawie cywilnej.-
- Art 22. Wszelkie czynności cywilne, - przed ogłoszeniem wyroku ostatecznego, prawomocnego nastąpienie, ważności swój nie utracą jako prócz testamentów, któreby sporządzone zostały, po chwili rozprawy przed sądem.-
- Art. 23 Skazany wyrokiem kasacyjnym na karę główną, od ogłoszenia prawomocnego wyroku aż do chwili stawienia się w Sądzie, albo pojmania jego karwiesko-ny jest w używaniu praw cywilnych-majątek jego będzie

karze
S

karzący, a prace jego słu-
ce, wykonywane będą, tak jak tych,
które przez Sąd na umiarkowanych
nie zostali.

Przepisy te, nieśly śmiało cywilnego i
konfiskate majątków, - jak to bliżej wy-
jaśniają urzędowe motywa.

II. I tak: w Dzienniku Senatu Sej-
mu Królestwa Polskiego z roku 1825.
pod tytułem:

„Przewidy skrócone do Księgi 1^{ej} Ko-
dexu Cywilnego polskiego” str. 126.
czytamy co następuje:

- „ Można być pozbawionym
- „ praw cywilnych przez utra-
- „ tę stanu Polaka i w skutek
- „ kar Sądowych. W tym dru-
- „ gim względzie projekt nacz-
- „ nie odbiega od od Kodeksów
- „ Francuskich cywilnego, cy-
- „ dżek Kryminalnego, w któ-
- „ rym materia o utracie i na-
- „ wieszeniu praw cywilnych
- „ w skutku kar sądowych, uzna-
- „ pełniona została.
- „ Tę karę, to jest karę śmier-

„ śmierci, kara dożywotniego wię-
„ zienia i kara deportacji, pociąga-
„ jąca sobą, podług praw francuz-
„ kich śmierć cywilną. Myraux ten o-
„ trzyma pozbawienie praw cywilnych
„ w najwyższym stopniu. Musiał
„ prawodawca ten skutek prawni-
„ czy i przy karze śmierci na
„ przypadek, gdyby wyrok spowa-
„ du niecki winowajcy, dopetrzono.
„ my nie został. Wyobrażenie śmier-
„ ci cywilnej, powiększem jest i to r-
„ wa. Rymskiego. Zech innoby.
„ to znaczenie, jak i śmierć.
„ inne, jak i życie do niego ma.
„ czenie. Code de Civilny Fran-
„ cuzki.

„ U Rzymian, mógł się każdy
„ mścić na winowajcy, który popadł
„ śmierci cywilnej i kabić go nawet.
„ podług Code'u nie wolno nikomu
„ kazać mścić winowajcy, a tem mniej
„ kabić go. U Rzymian winowaj-
„ ca który popadł śmierci cywilnej
„ nie utracił wolności; podług Code.
„ au zachowuje wolność ograni-
„ czoną, tylko deportowani; -inni

winowajcy

„ winowajcy do których się śmierć
„ cywilna ściąga, pozbawieni są
„ wolności.

„ U Rzymian, śmierć cywilna
„ pociąga na sobą utratę wszyst.
„ kich praw cywilnych: podług Ko.
„ dexu pociąga na sobą utratę tyl.
„ ko praw cywilnych, szczególnio
„ w artykułach 25 i 33 wymienionych.

„ Pozostat się tylko wyraz. Śmierć
„ cywilna - ale nie pozostały się skut.
„ ki, które oznaczamy tym wyrazem.

„ Rada Stanu, zgodnie z deputa.
„ cya, osadziła: iż nie można nawet
„ tych, już przez Kodex Cywilny
„ Francuzki klągotzonych skut.
„ ków, mieścić w Kodexie Napoleona
„ Polskiego, z następujących cte.
„ zech przychodzi:

„ 1° Artykuł 25 Konstytucji usta.
„ nowi: iż śmierć cywilna, po-
„ nosi ją, i nie może być odroczone.

„ Nikt podług przepisów tego
„ artykułu, nie może być z kraju
„ wywołany, wyjąwszy w wyjątki.
„ padkach wywołania z kraju.

„prawem oznaczonych.

„Kodex zaś Karny Królestwa

„Polskiego, wyrażał w Art 40. - iż wy.

„gnanie z kraju, może tylko prze.

„ciw cudzoziemcom po wypetrio.

„niej karze więzienia nastąpić.

„Nie masz więc u nas kary

„która się wiąże istotnie wyobraze.

„nie o śmierci cywilnej.

2° „Skutki śmierci cywilnej w arty.

„kule 25. Kodexu Cywilnego wy.

„mierione, trafiają nie tylko win.

„nego, ale i w wielu punktach

„osoby niewinne.

„Do się sprzeciwia artykułowi

„44. Kodexu Karnego Królestwa

„Polskiego, tej treści:

„Śmierć cywilna nie rozcią.

„ga swych skutków, ani do

„niewinnej kory, lub męża,

„ani do niewinnego pośom.

„stwa, tem mniej do innych

„wstępnych, lub pobocznych

„krewnych - albo powinowa.

„tych skazanego.

3° „Tenże artykuł 25. Kodexu Cy-

wilnego.

„ Cywilnego Francuzkiego stanowi:
 „ jeżeli skazany na śmierć cywil-
 „ na, zawarł pierwój zwiazek
 „ małżeński, ten się, rozwiazuje,
 „ co do wszelkich skutków cywil-
 „ nych.
 „ religija Rzymisho-katolicka, nie do-
 „ puszcza rozwodów: zachodziaby
 „ przeto sprzeczność między obowiąz-
 „ kami religijnymi i sumienia, któ-
 „ re każda, uważać takie małżeństwo
 „ jako istniejące, a prawami cywil-
 „ nymi, które każda, je uważać jako
 „ rozwiązane. Niezgodaność mię-
 „ dzy porządkiem świeckim-a du-
 „ chownym, sprawia wzajemne o-
 „ słabienie, gdy tymczasem obydwóm
 „ dążność być powinna ku wzaje-
 „ mnej pomocy.

4) Artykuł 33. Kodeksu Cywilne-
 „ go Francuzkiego mieć chce:
 „ aby dobra przez skazanego na
 „ rozstrzelanie w śmierć cywilną
 „ nabyte, i w jego posiadaniu wcha-
 „ ły do śmierci naturalnej, jeszcze naj-
 „ dujące się, należały do Rodu.

Jakiewicz
 1851

„ takim prawem jak dobra boudiedrich-
 „ ne. Jest to wdraż konfiskaty, która po-
 „ dług artykułu 159. konstytucji, nie ma
 „ miejsca w Królestwie Polskiem.

„ Uznawamy potrzebę, takich zmian. -
 „ gdyby się w przyszłości nastawieć nad
 „ porządkowaniem przepisami Kodeksu
 „ Cywilnego Francuzkiego, trudno już
 „ było w nich znaleźć znamiona śmier-
 „ ci cywilnej.

„ Nie wahało się odstąpić od teorii
 „ śmierci cywilnej, tem bardziej, kie-
 „ dy w tym względzie przyświeca
 „ przykład prawodawstwa przed 180.
 „ dekiem na naszej ziemi obowiązują-
 „ cych, to jest pruskiego i Austriackie-
 „ go, w których nie znajdziemy ma-
 „ terji o śmierci cywilnej, ani w sto-
 „ wach, ani w rzeczach.

„ Trudno jednak, winowajców, któ-
 „ rzy się w tak wysokim stopniu
 „ targnęli na ogół towarzystwa, po-
 „ zostawić przy prawach cywil-
 „ nych. - Używając majątków sprze-
 „ ciwiałoby się celowi kary, mogło
 „ by nawet postąpić do utrudnienia

„ zcieczki, i wyzniesienia majątku na
„ granicę. Nadto ustalona wiara
„ i sama przykrość wymagają.
„ aby winowajca porbowany był
„ praw, które stuka tylko osobom nie-
„ skazitelnej starcy.
„ W niewskrym względnie kłóją
„ się być najskuteczniejszymi środ-
„ ki napobiegające.
„ Myślę też, nastęca nam samo pra-
„ wo karne francuskie, które w art. 1.
„ kule 29. stanowi:
„ iż skazany na karę, robot publicz-
„ nych do czasu, lub na karę, cięż-
„ kiego więzienia, ma być porbowia-
„ nym w własnej woli, co za sobą pocią-
„ gają spisanie majątku, należącego
„ do osoby skazanego, naprowadzić
„ nie administracji jak nad mająt-
„ kiem nieletniego, sprawowanej
„ przez osobę odpowiedzialną -
„ kontrolowanej przez Radę, ka-
„ milijną, pod przewodnictwem Sędzie-
„ go Pokoju. Prokurator, obowiąz-
„ nym jest czuwać nad dopełnie-
„ niem przepisów, i stosowne wnioski

„ tam gdzie potrzeba, czyścić. W tym sposobie
 „ przedstawiony zostaje winowajca w sta-
 „ nie niemożności wykrycia swego majątk.
 „ ku. Tego środka chwyciła się Rada
 „ Stanu zgodnie z Deputacją, stosu-
 „ jąc go w ogóle do wszystkich narząd-
 „ wnych. Ponieważ bezwładność wol-
 „ ność wyrzeka się, właściwie przeciw
 „ osobom będącym w stanie niedoleż-
 „ ności, pomieszczenia i myślow, lub
 „ szaleństwa, nie można więc jej by-
 „ to rozciągać do winowajców,
 „ bez pewnych modyfikacji, które
 „ w artykule 21. projektu są zmiesz-
 „ czone.

„ W drugim względzie projekt
 „ do Kodexu, zawiera w sobie prze-
 „ pisz powzięte z praw francuzkich,
 „ iż winowajca, nie może być Opie-
 „ kunem, Oronkiem Rady Familij,
 „ nój, biegłym, świadkiem przy spo-
 „ radzaniu aktów urzędowych, ani
 „ być przyprawkowym do świadect-
 „ wa w sprawie cywilnej.

„ Rezultat powyższych zmian,
 „ nadtem się w krótkości nasadza:

ię
 —

» zasadza.

» iż podług prawa francuzkiego, jedne
» kary główne pociągają za sobą śmierć
» cywilną, drugie pozbawienie woli; pro-
» jekt zaś co do wszystkich kar głównych
» przypisuje pozbawienie woli, iż w
» pierwszym razie prawa francuzkiego
» oddaje majątek skazanego successo-
» rom, którzy byli najbliższymi w okre-
» sie popadnięcia w śmierć cywilną, na
» własność. projekt zaś oddaje im tylko
» przechody. Substancya majątku za-
» chowuje się dla tych successorów, któ-
» rzy będą najbliższymi w czasie śmier-
» ci naturalnej, a nawet dla samego ska-
» zanego na przypadek, gdyby umiera-
» wionym został, nie pozostawiając im
» nadzwyczajnych części dóbr, które
» już jeszcze mogą być potrzebne, a także
» swą niewinność. Cóż więc z tego, że
» projektu skutki cywilne nie pociągają, co
» nie mogą osiągnąć, i że śmierć cywilna
» co przecież się dzieje w systemacie
» prawa francuzkiego w przypa-
» dach pociągających za sobą śmierć
» cywilną.

Dokąd

„Dotąd była mowa o wyrokach cy-
 „ nie karnych. Według prawa
 „ francuskiego, zaczyna się skutek
 „ śmierci cywilnej od dnia, w którym
 „ wyrok wykonany został. Projekt
 „ zaś nakłada chwilę prawomocno-
 „ ści wyroku, jako czas, od którego ma-
 „ ją się zaczynać skutki cywilne kar
 „ głównych; nadto względem testa-
 „ mentów potrzebne czyni zastrzeże-
 „ nia.

„ Co do wyroków karnych, projekt
 „ wów nie odbiega od Code'u fran-
 „ cuskiego. Code' ten stanowi:
 „ iż od wykonania wyroku kar-
 „ nego w więzieniu, przez lat pięć,
 „ albo do czasu osobistego stawienia
 „ się, lub pojmania skazanego, ma-
 „ terke być karwiestonny w używaniu
 „ praw cywilnych i majątek jego ka-
 „ rzanemu jako majątek nieobecne-
 „ go. - po upływie zaś lat pięciu
 „ mają nastąpić skutki śmierci cy-
 „ wilnej. Gdyby po tym czasie sta-
 „ wił się skazany i wykazał narwet
 „ „ skutki śmierci

„mają być zachowane co do przeszkody
„Projekt przeciwnie wychodzi z tej
„zasady; - iż nie należy zezwalać w takim
„stopniu starwaci, aby osoby niewinne
„mogły na siebieściągnąć skutki, któ-
„re tylko winnego trafić powinny. - po-
„wstaje przeto przy pierwszym środku,
„nie dopuszczając drugiego. -

„Pierwszy, nie jest skutkiem kary. -
„ale skutkiem nieobecności, i rozciąga
„się do każdego nieobecnego, choćby ten
„o żadne przestępstwo oskarżonym
„nie był. Przypadek, który odnosi się
„stąd i w tym zakresie, gdzie przysię-
„na nieobecności jest sprawą opre-
„stępstwo, zwłaszcza, gdy tytułu o nie-
„obecnych, zastosowanie będą przepis
„działu III o skutkach uniknięcia, co
„wyraźnie w projekcie postanowiono.”

III. W tymże Dzienniku Senatu,
Tom II. str. 18. czytamy obszerniejsze
motywa do Księgi I^{ej} Kodeksu
Cywilnego, Polskiego, które jako
wycepujące przedmiot pod wzglę-
dem naukowym dostawiam kamień
cenny.

do Art. 21. Materia o śmierci cywil.
nej porozumienia jest z prawa
rzymskiego Institutionum Libro I. titulo XVI i
Digestorum Libro IV. titulo
I. W tych prawach rzymskich
mowa jest o capitis minutione vel diminutione. Capitis minutio,
była u Rzymian trójaką:
maxima, minor vel me-
dia i minima. Przez
pierwszą utracił capite
minutio prawa politycz-
ne, cywilne, wolności i fami-
lię; przez drugą utracił
prawa polityczne i cywilne,
ale nie utracił wolności, to
jest: nie stawał się niewolnikiem
swojemu; przez ostat-
nią utracił familię, lecz
zostawał przy prawach po-
litycznych i cywilnych, oraz
przy wolności. Śmierć cywil-
na podług zasad Modestini Cy-
wilnego Transickiego zbliza

„ się do średniej, ad capitis diminutio-
„ nem medianam. Dwie kary pocią-
„ galy na sobą capitis diminutio-
„ nem medianam: aquae et ignis
„ interdictio et deportatio. Niemniej-
„ ąc, utracił prawa polityczne i cy-
„ wilne, pozostał jednak przy
„ wolności - civitas amittitur sal-
„ va liber pater. Nie mając sobie
„ tej wolności, używał praw tak
„ zwanych jura gentium czyli
„ według naszych wyobrażeń uży-
„ wał, praw naturalnych. Co do
„ praw ^{cywilnych} ~~XXXXXX~~ porównany
„ był z osobą nieżyjącą / civiter
„ mortuus /

„ U dawnych Germanów i Gal-
„ łów i w Anglii aż do panowa-
„ nia Elżbiety, wyzwolany czyli
„ cywilnie umarły, potrzebował
„ być wszelkiej opieki prawa, i wol-
„ no go było rabić, co w Anglii
„ nazywano habeat corpus lu-
„ pinum, a u Germanów vogel-
„ frei.

„ W Polsce takie istniała kara.

Si ożęce Samuela
Zborowskiego

wywołania z temi samemi skut.
kami. Miałismy przypadek tu.
krwawego bezkarnego zabójstwa na
Dymitrac Samojewsko uxor Lbo.
russkiego, jako wywołanie przez
Kamowskiego na rożkaz Kioła
Stefana, uskuteczniłone.

Trzeci Statut Peterski stanowi
taki skutek wywołania: kara
ma być na wdowę, uwadzaną
na sieroty, dom na pusty.

Podług prawa francuzkiego,
bacz artykuły 23 i 24 Kodeksu Cy.
wilnego, w kwiazku z artykułami
id. Kodeksu Karnego: trzy razy
długaję na sobą śmierć cy.
wilną.

a. Kara śmierci rozumie się
na przypadek, jeżeli wro-
wając uciekł i wyrok tylko
na więzieniu był wymo-
wany.

b. Kara ciężkich robót na całe
życie.

c. Kara deportacji.

Wzrostający mordercy o śmierci

upil.

„ cywilnej we Francji, nastanowi-
„ no się nad potrzeba tej fikcji pra-
„ wnej. — Deportowani winowaj-
„ ca, zostaje przy wolności, choć
„ ograniczonej; pokostawowski go
„ karaniem przy używaniu praw
„ cywilnych, nie byłoby kary pra-
„ wem karności, która się gło-
„ wnie kasadza na utracie praw
„ cywilnych; civitas amittitur
„ salva libertate. — Tymczasem
„ tylko względnie uwzględnia, pra-
„ wa karnego, który się z
„ powyżej powołanego prawa
„ i powołania; w innych krajach
„ tych uwzględnia karności, w których
„ odwołuje.

„ Lecz zastosowanie tej fikcji do
„ kar śmierci i kar dożywotnich, —
„ nadaje jej zupełnie inny charakter.
„ Cytowick bowiem porzucił
„ karę śmierci, tem samem więc nie
„ może cywilnie, a karą dożywotnią
„ w więzieniu na całe życie już ko-
„ staje w fikcyjnej niemożności
„ używania praw cywilnych w

„ w całym objęciu. - Z tego względu
„ wystawiają się skutki śmierci
„ cywilnej bardziej jako środki -
„ prawności, aby winowajca nie
„ ułatwił sobie ucieczki, a wracając
„ jej dokonania aby nie ryzykował swo-
„ go majątku, aby się schronić do
„ miejsca bezpiecznego i ostatecznego -
„ działania ku jego ujęciu przed-
„ sięwzięte, a nie jako skutek sa-
„ mej kary.

„ Bardziej jeszcze prawodawca
„ francuski oddala się od powyż-
„ szych wyobrażeń nakreślając
„ skutki śmierci cywilnej. Nie
„ w tło jest i w tło mu prywatnie.
„ nie może być nad winowajcą
„ zamyśle nie może być do wniosków
„ krzywdzić, a temu bliżej nakreślać.
„ Intencją jego. Prokurator po-
„ pierw sprawcy w Sądzie. Składa
„ sprawiedliwość i jest to prawo
„ dla Sądów, jest to prawo
„ dla Sądów prywatnych osób.
„ Według prawa francuskiego, ska-
„ zany na śmierć cywilną, nie traci

uawer,

„ nawet wszystkich praw cywilnych.
„ Pozostał się więc w *Code de* wy-
„ raz tylko *siniercy* cywilna, ale nie
„ skutki, które oznaczamy tym wy-
„ razem.
„ Lecz nim przystapiemy do dal-
„ szego rozbioru rzeczy, porażymy
„ bliżej skutki w *Code de* postawo-
„ wione.
„ W artykule 25. nie wyraził *Code*
„ *Francuzki* pozbawienia praw
„ cywilnych w ogóle, lecz wyraził
„ przez szczególne prawa, których u-
„ trata, powodzą na sobą *siniercy* cy-
„ wilne.
„ Stąd wyniknęły między in-
„ nymi różne zdania. *Kachariac*
„ jak wyżej zeklisimy, mniema, iż
„ wszystkie w artykule 25. pra-
„ wa, są właściwie cywilne, a wszyst-
„ kie inne należą do kategorii *matu-*
„ *ralnych* - na tym więc artykule o-
„ piera *Definicja* praw cywilnych
„ *Schmidt* uznaje potrzebę dania
„ *Definicji* o *siniercy* cywilnej, zda-
„ je się więc nieprzezwyciężyć na samej

„ ośnowie artykułu 25 Code de Tran-
 „ sański.
 „ Lassault odwołując się do „trakt.
 „ kułom Rady i stanu francuzkiej
 „ dd. 16. i 24.
 „ Thermidor roku 9. i do art. 12 P.
 „ Loi, wyrażenie utrzymuje iż
 „ Code wyliczając w artykule 25.
 „ prawa cywilne, nie chciał wszyst-
 „ kich wyliczyć, bo tylko wyraził naj-
 „ częściej zdarzające się, a zauwa-
 „ żyć niejednostajności w ka-
 „ zaniu do nich ogólnej maxymy.
 „ Według niego pojęcia więc -
 „ szereż cywilna nie tylko, rozba-
 „ wienie wymierzonych w arty-
 „ kuł 25. - ale i rozbarwienie nie wy-
 „ mierzonych w tymże artykule pram-
 „ oty rozbarwienie wszystkich
 „ praw cywilnych, to jest - skazany
 „ itrac wszelkie korzyści wypły-
 „ wające z praw cywilnego gros-
 „ poziomu, zachowuje tylko
 „ używanie praw, których nabycie
 „ polega na prawie natury.
 „ Przykazuje jednak Lassault iż

Skazany

„ skazany na śmierć cywilną
„ używa niektórych praw cy-
„ wilnych, wyrażnie w artyku-
„ le 25. następczych.
„ Olivier sady: iż skazany, na-
„ wet kontraktu kupna kawierać
„ nie może, bo forma jego przepis a-
„ na jest prawem cywilnym, ka-
„ chowuje zatem skazanemu tylko
„ używanie praw czysto natural-
„ nych.

„ W tak ważnej materji, nie mogą
„ stanowić wątpliwe wnioski i defi-
„ nicje powszechnie jeszcze nie przy-
„ jęte, lecz tylko wyrażna wola pra-
„ wodawcy.

„ Siemski sturżytyby tylko do roz-
„ szerzenia lub ścieśnienia osnovy
„ artykułu 25. a zatem do osłabienia
„ samego prawa.

„ Nie przychylając się zatem do
„ żadnego z powyższych zdań,
„ lecz trzymając się ściśle brzmie-
„ nia prawa, wyrika:
„ iż śmierć cywilna pociąga tylko
„ za sobą skutki w artykułach 25 i 33.

wywie-
7

„ wymienione, żadnego więcej do
 „ nich nie dodając, ani żadnego
 „ nie ujmując..
 „ Przyjawszy to za prawidło, roz.
 „ wiązana jest razem kwestya
 „ czwarta w motywach do artyku-
 „ lu 8° wytknięta, a skończony roz.
 „ bór tych wszystkich kwestyi prze-
 „ konywa.
 „ iż nie można je było podciągnąć
 „ pod jedne reguły, iż nie było le-
 „ pszego środka, dla uniknięcia
 „ wszelkiej nierówności i nierów-
 „ ności, jak trzymać się tylko
 „ wyrażonych dyspozycji same-
 „ go prawa unikając wszelkich
 „ wnioskowań a priori.
 „ Stawać w takim znaczeniu
 „ skutki ścisłej ciwilności, nie mo-
 „ żna było prostać przy artyku-
 „ łach 25 i 33. Kodeksu francuzkiego,
 „ też skutki oznaczających-ato z
 „ przychylnie przedstawiających.
 „ 1° Artykuł 25. Konstytucyi Kró-
 „ lestwa Polskiego stanowi: iż
 „ skazany na karę pozości ją być

Dni
 3

„będzie w Królestwie; nikt podług prze-
„pisu tegoż artykułu nie może być z
„krajem wywołanym, wyjazdowy w przy-
„padkach wywołania, prawem ozna-
„czonych. *Code de Commerce* Kró-
„stwa Polskiego wyraża w artykule
„40. iż wygnanie z kraju, może tylko
„przeciwko skazanym cudzoziem-
„com, po wypelnieniu kary więzienia
„nastąpić. Niemasz więc u nas kary,
„z którą się istotnie wiąże, wyobra-
„żenie o śmierci cywilnej
„2° Artykuł 44. *Code de Commerce*
„Królestwa Polskiego stanowi: iż
„śmierć cywilna, nie rozciąga-
„swoich skutków, ani do niewin-
„nej kony lub męża, ani do niewin-
„nego potomstwa, tem mniej do in-
„nych wstępnych lub pobocznych
„krewnych, albo powinowatych ska-
„zanego.
„Stąd wypływają zmiany w arty-
„kule 25. *Code de Commerce* francuzkiego nastę-
„pujące.
„Śmierć cywilna nie powinna, jak
„tenże artykuł 25 stanowi, oświecać

spadku

„ spadku dla dzieciaków w takim spo.
„ sobie, jak gdyby skazany umarł na.
„ naturalnie i bez testamentu, mogą być
„ bowiem najbliższymi sukcesorami
„ skazanego, inne osoby w czasie śmierci
„ ci cywilnej, a inne w czasie śmierci
„ naturalnej. Dając spadek pierw.
„ szym, którym się istotnie nie należy,
„ odbierano by go drugiem, którym się
„ istotnie w czasie swym należeć bę.
„ dzie. - Skutki więc śmierci cywilnej.
„ ściągalyby się do niewinnych Suk.
„ cesorów?

„ Przeciwnie mówię, nie należy jak
„ Nodex mieć chęć, zabronić skazane.
„ mu, aby nie był uczestnikiem żadne.
„ go spadku i nie przenosił go na ko.
„ go innego. Uważając bowiem gło.
„ wę jego karzącą, która jest ży.
„ jącą, odmieniano by często porządek
„ spadku, a w takim razie oddawano
„ by go tym, którzy podług zwykłego
„ biegu, nie mogą do niego rościć pra.
„ wa, a odsuwano by od niego tych kti.
„ rzym się podług powszechnych pra.
„ widel należy. Tu mówię skutki

śmierci

„ śmierci cywilnej rościągałyby się do
„ niewinnych sukcesorów; powiniem
„ więc skazać, bądź spadek, i przenie-
„ sić go na kogo innego, ale nie powi-
„ niem go wzmocnić, jak się niekiedy
„ każe.

„ Współmatronek, ma podług arty-
„ kułu 25. Codezu Francuzkiego u-
„ żywać praw swoich, i działać pra-
„ wnie, jakby po naturalnej śmierci
„ skazanego. Lecz jeżeli większe
„ korzyści dla niego są, przywia-
„ zane do życia skazanego, czyli-
„ by niewinni współmatronek nie
„ stracił, działając jakby po natu-
„ ralnej śmierci skazanego? chcąc
„ zaś aby współmatronek pozostał
„ w tych korzyściach przywiązanych
„ do życia skazanego, kiedy sukces-
„ sorowie biorą spadek jakby po
„ zmarłym naturalnie, wtenczas
„ nowi rodziłby się nieporządek
„ w wykonaniu maxymy, na
„ której polega wyobrażenie o
„ śmierci cywilnej. Nie można
„ więc uniknąć naruszenia praw

i niejednostajności w ich wykonaniu w innym sposobie, jak gdyby skutki prawne wszystkich osób porównano, w kim stanie, jak gdyby skazany nie popadł śmierci cywilnej.

Otoż zmiany artykułu 25 Kodeksu Cywilnego wypływające z artykułu 44. Kodeksu Kar.

3° Należy powrócić do zmiany są kasady, jakie przyjęto w materji o małżeństwach, wznawianiu ich nieważności i rozwodach; - starano się tam pogodzić porządek świecki z duchownym; nie mogą podług tych kasad istnieć skutki cywilne, kiedy nie istnieją duchowne - pierwsze idą za drugimi.

Obok tych maxym, nie może się stać dyspozycja artykułu 25 Kodeksu francuzkiego, tej treści:

jeżeli zawarł pierwój związek małżeński, ten się rozwija co do wszelkich skutków cywilnych

„ bo kwiatek ten nie może być ogółem
„ couru ze skutków cywilnych, kie-
„ dy istnieje religijne, i racjonalne
„ zgodność między porządkiem
„ świeckim a duchownym spra-
„ wiający wzajemne osłabienie, gdy
„ tym czasem dażność obudwóch
„ być powinna ku wzajemnej po-
„ mocy.

„ 4° Jest jeszcze czwarta przy-
„ czyną do zmian, to jest: arty-
„ kuł 159. Konstytucyi, znoszącej
„ karę konfiskaty; nie da się po-
„ godzić z artykułem 33. Codeau
„ francuzkiego, podług którego do-
„ bra przez szkaradego do przypadnie-
„ cia w śmierć cywilną, nabyte, i
„ w jego posiadaniu w czasie śmier-
„ ci naturalnej jeszcze znajdujące
„ się należą do Rządu takim
„ prawem, jak dobra bezdziejne.
„ Codeau Karnej Francuzki ubi-
„ mał w artykułach 37. 38 i 39. karę
„ konfiskaty, z nim więc zostaje
„ artykuł 33. Codeau Cywilnego
„ w zupełnej zgodności, nie zaś

„ z naszą konstytucją -
 „ Naprawdę byśmy usiłovali dowodzić
 „ iż artykuł 33. nie obejmuje w sobie kon-
 „ flikty dla tego, iż dobra prywatne
 „ według niego na Skarb, spadają
 „ spadku bezkredytornego, lecz czyżliż
 „ skutek sam nie równa się konfiska-
 „ cje? Według zwykłego porządku,
 „ majątek po zmarłym bez testa-
 „ mentu należy się successorom -
 „ przez prawo powołanym -
 „ Kiedy ci istnieją i spadek przy-
 „ mija, jakże można go nazywać
 „ spadkiem bezkredytornym? Po-
 „ bierać successorom ich prywatną
 „ własność i przyznawać ją Skar-
 „ bowi, i to w skutek kary, nie jest to
 „ to samo co konfiskować majątek?
 „ Dopuszczając więc artykuł 33.
 „ nie może mieć miejsca w Kodeksie
 „ Cywilnym Królestwa Polskiego.
 „ Układowy potrzeba takich zmian,
 „ gdy się nastawiano nad prze-
 „ pisaniu Kodeksu, nie znalazło się
 „ już w nich żadne podobieństwo do
 „ śmieci cywilnej. -

Jędrzej

„ Sekeli przy układaniu Kodeksu
„ Francuskiego, były różnizgi i roz-
„ nia względem jej utrzymania i
„ uchyleńia, projekt nie mógł pro-
„ stowie powstać, odmierzyć w tej
„ samej tembardziej, kiedy w tym
„ względzie przyświeca przykład
„ prawodawstw przed Kodeksem
„ na naszej ziemi wykonywanych,
„ to jest Austriackiego i Pruskiego,
„ w których nie ma jednemu mate-
„ ryi o śmieci cywilnej, ani w sto-
„ wach, ani w rzeczy.

„ Odstąpiwszy od teorii śmieci
„ ci cywilnej, wypada jednak
„ nie spuszczać z oka środków
„ skuteczności, potrzebne więc są
„ przepisy prawodawcze, nie ta-
„ kie, któreby przyrosły z natury,
„ w stosunkach fizycznych osób, i któ-
„ rych skutkiem byłoby ukaranie
„ niewinnych za winę innego, albowiem,
„ któreby zabezpieczyły interes
„ ogółu.

„ Procedura Kryminalna Pru-
„ ska stanowi w artykule 568. - iż

„ w każdym razie, gdzie winowajca
„ skazany jest na więzienie dożywot-
„ nie, lub długoletnie, ma być kura-
„ tella nad jego majątkiem ustawo-
„ wioma; Winowajcy, nie mogą być
„ do rak powierzone, ani pieriadke,
„ ani kosztowności; & dochodów, tyle
„ tylko dla niego oddzielić należy, -
„ ile jest potrzebnem do utrzymywania
„ jego życia, nie dopuszczając ka-
„ dnych zbytków?

„ Nie - chcąc - w projekcie do
„ Księgi 1^{ej} Kodexu, tworzyć norwe-
„ go wzajemnie kucalilli, przepis o
„ próbowanych własnej woli, o-
„ kazując się być najstosowniejsze-
„ mi dla osiągnięcia karnie-
„ nego celu.

„ Kodex Karney Francuzki sta-
„ nowi w Artykułe 29: iż mają być
„ zastosowani do kary przyjęci
„ skonych robót na czas pierwszy i cięż-
„ kiego więzienia.

„ Do tego samego celu & mierza-
„ ją przepisy naszego Kodexu Kar-
„ nego w artykułach 43: 45 & w art.

„ iż kary więzienia wartościowo na
„ czas pewny, i kary ciężkiego więzie-
„ nia posiadają na sobie karwie-
„ nie w ustraszaniu praw cywilnych
„ przez ciąg kary, nie pozostać więc,
„ jak przepisy o bezwłasnowolnych
„ zastosować również do kar więz-
„ nych, które pociągają na sobie śmierć
„ cywilną, to jest do kary śmierci i do
„ kary więzienia.

„ Tenże tenże, który jest
„ cel karowania, - bo karę pie-
„ choty będzie widzieć od razu, nie czy-
„ nież karę, aniż karę, - toż samo ka-
„ ranie, - i toż samo karę, - i toż
„ karę cywilną, - i toż karę, - i toż
„ karę, - i toż karę, - i toż karę.

„ Ponieważ kary cywilne
„ nie są, - i toż karę, - i toż karę,
„ Karne Wołosztwa Polskiego
„ karne, - i toż karę, - i toż karę,
„ karne, - i toż karę, - i toż karę.

„ iż karę, - i toż karę, - i toż karę,
„ karę, - i toż karę, - i toż karę,
„ karę, - i toż karę, - i toż karę,
„ karę, - i toż karę, - i toż karę.

„ Karę, - i toż karę, - i toż karę,
„ Karę, - i toż karę, - i toż karę,
„ Karę, - i toż karę, - i toż karę,
„ Karę, - i toż karę, - i toż karę.

„ prawomocnym wyroku potrafił dro.
„ gę restytucji niewinności swą okazać.
„ Prawodawca stawia się w ułomności
„ przywrócenia skazanego do pier-
„ wotkowego stanu w do majątku.
„ Widać w ogólności o pozbawie-
„ niu woli, takw dostatek można,
„ w zachodni różnica między pozba-
„ wieniem woli z powodu niedoleż-
„ ności umysłu i pozbawieniem woli
„ z powodu nar. kryminalnych.
„ O tego drugiego względu proporo-
„ wanie są następujące wyjątki. Po-
„ dług artykułu 509. Rodeuxi Cywilne-
„ go, pozbawiony woli, porównany
„ jest z małoletnim, a nie z przestęp-
„ cą, - jasna jest jednak różnica, że
„ dziecko nie może mieć stałego
„ o osobie skazanego, bo ten, zostając
„ w więzieniu ulega a do osoby swej
„ przepisowi karzącemu. Wobec
„ więźnia.
„ Ten wyjątek umieścił projekt w
„ artykule 510. Rodeuxi 1. lidera A.
„ Artykuł 512. projektu, a 510 Rodeuxi
„ francuskiego stanowi iż dochody

pozba.
2

„pozbawionego własnej woli, obrócić
„być powinny na odstąpienie losu jego.
„Toby się sprzeciwiało celowi kary.-
„Mszakie skazanie jako porówna-
„nie z ułaskawieniem, nie może być
„uważane oddaniem żadem kapitał, ka-
„duna prowizya, żadna część docho-
„dów jego, a tem mniej może być ma-
„jątek obracany na odstąpienie na-
„ry, która by w tym sposobie tylko u-
„ciążęb trafiać musiała. W tym wzgl.
„Nie umiarkowanym jest wartykule
„2. projektu wyjątek pod N° 1. lit B.
„Po wycierpieniu kary wraca ska-
„zany do majątku i Opiekun powi-
„nien mu dać rachunek z admi-
„nistracji swej. To się jednak ro-
„zumié o karach więzienia na czas
„określony, nie zaś o karach śmierci
„i więzienia dożywotniego.-
„Nie wahało się w tym drugim
„przypadku przyznać przychodu
„sukcesorowi domniemanym ska-
„zanego, a to dla tego, iż Kodex przy-
„puszcza takich sukcesorów do uży-
„wania majątku osoby nawet uzna-

uip

„ uchronić na przykład; jakże się tedy
„ wytaczać od tego dobrodziejstwa
„ w do majątku skazanej na karę
„ kary śmierci osoby, która pozbawiona
„ jest wszelkich praw i swobód
„ majątkowych i cywilnych?
„ Karu?

„ Nie należy pamiętać, że w tym czasie
„ ka nad majątkiem była nabyta.
„ na. Wszakże nawet iycia nater.
„ całego osoby skazanej może na.
„ stopieć kradzieży w sukcesorach po.
„ wolności do rekultury i na ma.
„ jętku. Wszakże jest wiele potrzebnych
„ aby i w tym czasie i w tym czasie.
„ również, które jest najbliższymi
„ zwrócić śmierci skazanego, ocalić
„ majątek.

„ Tak więc zwrócić: iż śmierci
„ śmierci śmierci, nie można się
„ zwrócić do niewinnej kon.
„ i w tym czasie, nie można się
„ iż to jest śmierci, nie może
„ w innym ubliżyć prawom
„ w tym czasie, nie można się
„ i w tym czasie, nie można się

„ W skutek powyższych uwag, u.
„ mieszczone w artykule 2i. pro-
„ jektu stosowne przepisy pod lic.
„ ba 1. lit. c. -

„ Na tem się jeszcze nie kończą
„ skutki cywilne kar głównych..
„ Otwiek, który się w tak wyso-
„ kim stopniu targnął na rzywat.
„ cerie praw towarzyskich, nie mo-
„ że nastęgiwać na żadną ufność
„ i wiary, dla tego projekt zgodzić
„ z prawami francuzkiemi i Kró-
„ lestwa Polskiego umieścić prze-
„ pis pod N^{ymi} 2. 3 i 4. i skazać
„ na karę główną -

„ nie może być opiekunem ani
„ kuratorem własnych nawet
„ dzieci;

„ nie może należeć do składu
„ rządnych Rad familijnych;
„ nie może być biegłym, ani
„ świadkiem przy sporządza-
„ niu aktów urzędowych; ani
„ być przypuszcany do
„ świadczenia w sprawie cy-
„ wilnej..

Guzostaje

„ Cywilnego Francuskiego.-

„ Do art. 22. Postępując dalej w rozbiórce
„ materji, zwrócić uwagę na artykuł
„ 44. Code de Narnego Królestwa Polskie
„ go tej treści:

„ wszystkie nawet czynności cy-
„ wilne, dla późniejszego osądzenia zbro-
„ ty lub naruszenia praw cy-
„ wilnych, ważności swej nie
„ tracą-

„ Dla związku rzeczy, umieszczono
„ ten przepis w artykule 22. projektu, do-
„ dając wyjaśnienie względem wa-
„ żności testamentu, w którym to punk-
„ cie starano się pogodzić dwa cele,
„ jeden, aby prawo wstąpić nie dzieliło.
„ Co, drugi-aby przez zachowanie
„ mocy testamentów bez ogranicze-
„ nia, nie upoważniać środków, mo-
„ gących dążyć do wspierania zbro-
„ dy-lub uchylenia się od kary.

„ do Art. 23. W artykułach 27. 28. 29. 30. i
„ 31. mówi Code francuski o wy-
„ rokach sądowych skazujących
„ na karę, które przynoszą śmierć
„ cywilną-

„ Do lat pięciu od daty wykonania
„ wyroku: rozumie się kroczonego wy-
„ konania, albo od czasu osobistego
„ stawienia się lub pojmania skaza-
„ nego, tenże karwieskonny jest w u-
„ krywaniu praw cywilnych, dobra
„ jego mają być zarządzane, jak do
„ branieobecných.

„ Po pięciu latach, jeżeli się nie sta-
„ wił lub nie był schwytanym, roz-
„ stępują skutki śmieci cywilnej.
„ Gdyby skazany później stawio-
„ ny się lub będąc schwytanym,
„ wykazał nawet swą niewinność
„ albo skazanym być na karę nieprzy-
„ noszącą śmieci cywilnej, i w takim
„ nawet razie ponosi skutki śmieci
„ cywilnej na przeszłość od lat pię-
„ ciu, aż do czasu stawienia się lub
„ schwypania...

„ Rozłożenie to, sprawia karwi-
„ łość i jest narazem niesprawiedli-
„ wem. Jeżeli skazany po upływie
„ pięciu lat wykazał swą
„ niewinność, uwolnionym być po-
„ winien od kary, dla czegoż ma po-

„ ponosić skutki cywilne do niej przy-
„ wiazane? albo godzić się, aby sa-
„ ma niewinnego cywilnie nieobec-
„ ność w kraju przez lat pięć przes-
„ to, miała być tak srodko karana?

„ Nie czyniąc więc żadnej różni-
„ cy, proponowano jeden środek
„ w obu dwóch przypadkach, to jest:
„ zawieszenie praw cywilnych i za-
„ rządzanie majątku, podług prze-
„ pisów o osobach, które na krótko
„ uznawaniu zostają. -

„ - W tym tedy celu w miejsce arty-
„ kulów 27. 28. 29. 30. 31. proponowany
„ jest jeden tylko artykuł 23. pro-
„ jektu. -

„ Następnie teraz do rozbioru
„ artykułu 32. Kodeksu francuz-
„ kiego, mówiącego o przedawnieniu.

„ Prawo francuskie przypis-
„ cza przedawnienie przeciw wy-
„ rokom, czy oszale- czy nawet nie-
„ napadłym; prawo rzymskie i
„ prawo Karne Królestwa Pol-
„ skiego - nie dopuszczają w takim
„ razie przedawnienia. -

„ Onieiwaz

„ Ponieważ przedawnienie przeciw
„ wyrokowi nie ma miejsca, a pozba-
„ wienie woli - jako skutek kary, trz-
„ ko na mocy wyroku następuje, -
„ idzie stąd, iż Art. 32. Code de fran-
„ cuzkiego nie może mieć u nas ap-
„ plicacyi --

„ do Art. 24. Wyłączenie zasady
„ o skutkach cywilnych, które wy-
„ pływają z kar głównych, wypra-
„ da teraz mówić o ich ustanowie-
„ niu przedmiotowi poświęcony jest
„ artykuł ~~24~~ 24. projektu --

„ że skutki cywilne kar głównych
„ ustają, przez śmierć skazanego,
„ przez wycierpienie kary, i przez
„ ulaskawienie to żadnej wątpli-
„ wości nie podlega.

„ Ulaskawienie również jak śmierć
„ skazanego, lub wycierpienie kary,
„ nie może rozciągać swych skut-
„ ków na przeszłość - kiedy bowiem
„ skutki cywilne następują z chwi-
„ la, prawomocności wyroku, sta-
„ ją się źródłem praw przez тізecie
„ osoby dobra, wiara, nabytych --

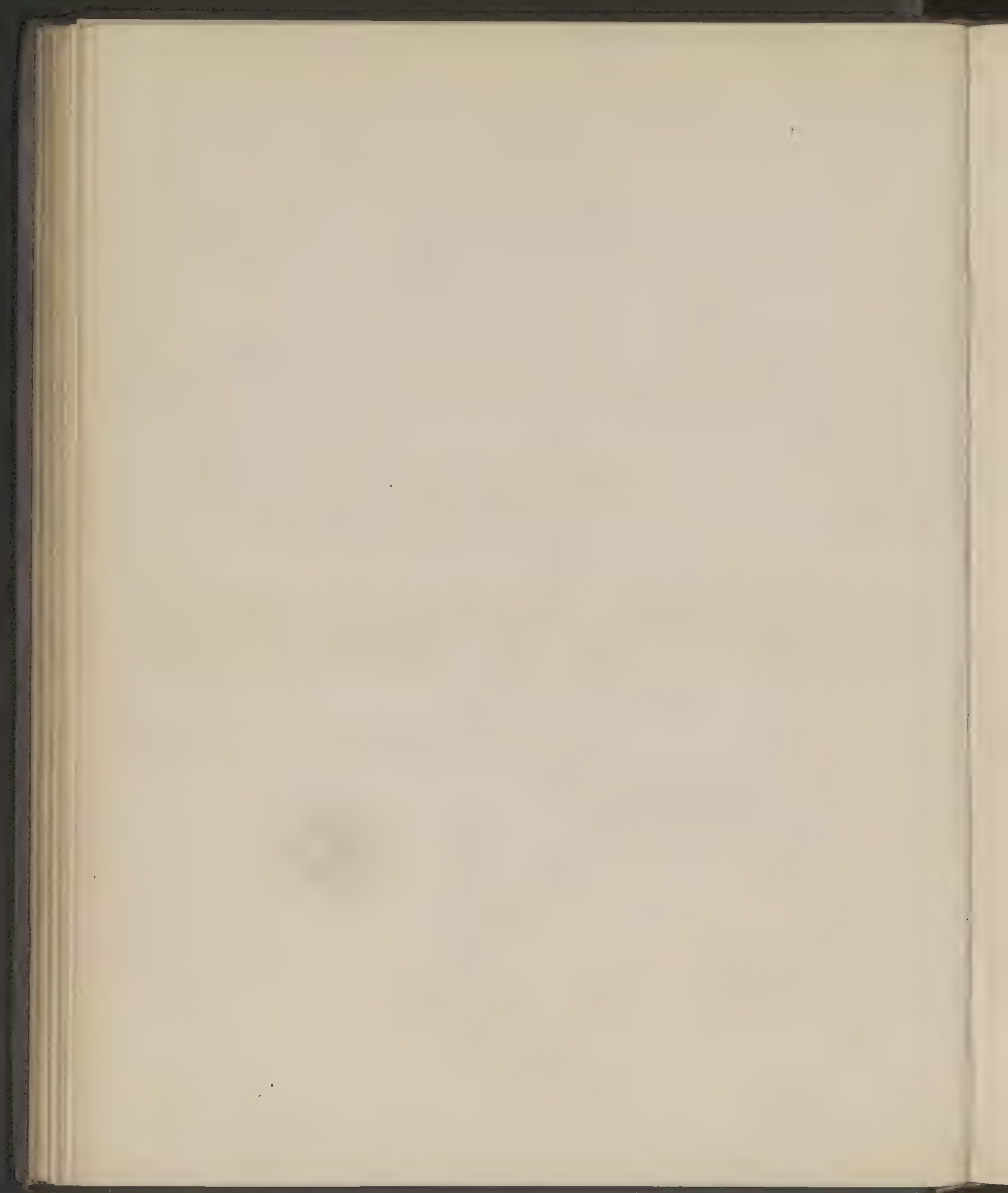
Ulaska:
3

„ Ulaskawienie, mogłoby jak
„ zwykłe się dzieje nastąpić.
„ już po upływie wielu lat
„ wycierpianej kary, w której to
„ epoce już trzecie osoby przych.
„ ty do udywania praw?

„ Byłoby to rzeczka przyzwolę,
„ aby dobra czynności Monar.
„ chej dla jednego, miata w ko.
„ niecznym skutku na soba po.
„ ciągnąć niweczenie praw, -
„ przez trzecie osoby już na.
„ bytych?

„ Te są powody, na których
„ oparty jest artykuł 24. Pro.
„ jektu ..

ROZDZIAŁ 4^{ty}

PRAWO WSTĘPU DO PRACOWNI

17. 11. 1894

18. 11. 1894

Oddział I^{szy}

Text przepisów

urządających

śmierć cywilną i

konfiskate.

- I. Manifest z dnia 20 Października i Listopada 1831 r.
- II. Przepisy statutu organicznego
- III. Postanowienia Rady Administracyjnej

z dnia $\frac{6}{8}$ Czerwca 1833 r. - i 2⁷ Czerwca / 9
Lipca 1833 r.

IV. Postanowienie Rady Administracyjnej
z dnia 24. Listopada / 6. Grudnia 1833 r.

V. Ukaz, z dnia $\frac{4}{16}$ Września 1834 r.

VI. Postanowienie Rady Administracyjnej
z dnia $\frac{2}{14}$ Kwieta 1835 r.

VII. Postanowienia Rady Administracyj-
nej z dnia 28 Czerwca / 10 Lipca 1835 i $\frac{1}{3}$
Maja 1836 r.

I² - Wyprutki polityczne które w roku
1831. wstrząsnęły budową Kró-
stwa polskiego, wywołały zmianę
prawodawczą, w materji oświe-
ci cywilnej, która jak widziliśmy
wyżej, była już całkowicie z Kode-
xu Cywilnego wykreślona. Także
Paniejacy wołosas ~~Emmarcha~~
w ~~Kraujescie~~ swym pod dniem $\frac{20}{7}$
Gadziernika 1831 roku w Moskwie
Listopada
wydany, udzielać ogólną
amnestyę poddanym Królestwa
Polskiego w słowach.

„ Stanowimy i wiadomo chy.

„ nimy: 1²

„ że całkowicie i zupełne przeba.

„ przebaczenie udzielone zostaje
 „ poddanym Naszymu Królestwu
 „ stwa Polskiego, którzy powróci-
 „ li do obowiązku postuszestwa.
 „ Ładów z nich, ani na teraz,
 „ ani na przyszłość pociągają-
 „ cym do Sądu, ani poszuki-
 „ waniom nie będzie, na postęp-
 „ ki lub zdania polityczne, -
 „ przez niego w całym ciągu
 „ byłych w Królestwie Polskiem
 „ rozruchów, objawione. -

„ jednocześnie wykreśli: „Kto z am-
 „ nestyi tej wyłączoneym być ma,
 „ kto karą po przytrymawaniu,
 „ pod zastawiającym się osobny
 „ Sąd Karany oddanym być wi-
 „ nien - które kreską osoby w myśl
 „ osobnych postanowień w dniach
 „ 20 Miesznia - 26 Wnieśnua - i 1/3 Paździer.
 „ 2 Paździer - 8 Paździer - i 1/3 Paździer.
 „ nika 1831 w. wydanych, - mieć be-
 „ da, w obronionym powrót do kraju.

„ W Manifestie tym pręto, na-
 „ znaczyc można początek i źródło
 „ śmierci cywilnej, od tej chwili po-
 „ zostata kategoria osób, przesko-

„ Długich

przeszkodzonych w wykonywaniu
praw cywilnych - kategoria naj-
bardziej wyjątkowa, dla której od-
dzielne przepisy wydaniem być
musiały. -

II. Jakoby, karak w Statucie Orga-
nizacyjnym w dniu 2/4 Lutego 1832 ro-
ku Królestwu Polskiemu nada-
nym, czytamy:

- „ Królestwo Polskie, będzie mia-
„ ło swoje własne Kodexa. Cy-
„ wilny i Kryminalny, wszel-
„ kie dotychczasowe Ustawy
„ prosta ~~naj~~ w dawnej
„ swej mocy (art 1.)
„ Prawo wszelkiej własności
„ osób pojedynczych uznaje
„ się za święte i nietykalne,
„ a to stosownie do Ustaw
„ istniejących (art 11.)
„ Kara konfiskaty mająt-
„ ku, stanowi się jedynie
„ za wykroczenia stanu -
„ pierwszego rzędu, jak to bę-
„ dzie w szczególności obja-
„ szono w osobnych przepisach
art: 12.)

przepisy, które co do osób i amnestyi
wyłączonych i niosty moc i znacze-
nie Ustawy z roku 1825, która w
Rozdziale III i w lexie i w moty-
wach prawodawczych, została
przez nas dostownie zamieszczone.

III. W ślad za przepisem artyku-
łu 11. Statutu Organicznego, i w
rozwinieciu tego przepisu, Rada
Administracyjna Królestwa
Polskiego wydała pod dniem $\frac{6}{18}$
Czerwca 1833 roku postanowie-
nie, następującej treści:

- „zwalając na zachodzące
- „ trudności i stąd wynikające
- „ zwolone, w sporządzeniu do-
- „ kładnej listy majątków,
- „ które jako należące do osób
- „ i pod amnestyi wyjętych,
- „ zaledz mają, sekwestrowi
- „ lub konfiskacyi-chcąc oraz
- „ zapobiedz szkodliwym
- „ skutkom, jakieby z powodu
- „ nie wniesienia do hipoteki
- „ i t. p. tego rodzaju, osterżenia,
- „ wyniknąć mogły.

Rada

„ Rada Administracyjna
 „ postanowiła i stanowi:
 „ Artykuł 1. - Majątki wskazy-
 „ kich osób, które od dnia 1. Stycza-
 „ nia 1831 roku oddaliwszy się
 „ z Królestwa Polskiego, do
 „ niego dotąd nie powróciły, z
 „ wyłączeniem jedynie tych
 „ osób, które się do krajów Ce-
 „ sarstwa Rosyjskiego re-
 „ dowały, mają być natychmiast
 „ w sekwestrę wzięte.
 „ Artykuł 2. Do hipoteki dóbr
 „ nieruchomych i należności
 „ hipotecznych, ma być nie-
 „ wstecznie z mocy niniejsze-
 „ go postanowienia wniesione
 „ ostrzeżenie, o wyznaczeniu
 „ ze strony Rządu Sekwestru
 „ i nastąpić mogącej na mo-
 „ cy wyroków Sądowych lub
 „ rozkazów Naczelnego
 „ zgo Pisma, dóbr tychże lub
 „ należności konfiskacie

Prawie jednocześnie Rada Admini-
 stracyjna: w dniu 27 Czerwca / 9

Sipa
 3

9 Lipca 1833: 1. wydata drugie posta-
nowienie w sprawie samej przed-
miotnie:

" mając sobie przed^{stawion}~~stawion~~, że
" osoby których majątki mają u-
" ledz konfiskacie porzekawiały
" już po rewolucyi Akta sprzeda-
" zy, obciążenia i inne akta alie-
" nacji. - nim takowe dobra w
" sekwestr rządowy zostały wzię-
" te - zważając przytem, że na
" zasadzie postanowienia N. A.
" ministerialnego w Królestwie pod-
" danem 15 Kwietnia 1832 wy-
" danego, uważając, że osta-
" ty wszelkie Akta w sprawie rewo-
" lucyi dokonane, a nieważności
" ta, tembardziej do Aktów już
" przez osoby na granicę, gdzie
" potrzebnych rozciągających się
" powinna. - Rada Adm. i.
" stracyja w dalszym ciągu
" swego postanowienia z dnia
" 14 Wześnia 1832r. stanowi.
" Artykuł 1. Wszelkie Akta i u-
" nowy względem majątków
" ulega.

„ ulegających Skwestrowi albo
 „ konfiskacie, sporządzone przed
 „ czas rewolucyi lub po rewolucyi
 „ przez osoby, białe z pod amnestyi
 „ wyłączone, białe z niej nie korzysta-
 „ stające, i na granicę uciekłe - ma-
 „ ca niniejszego postanowienia
 „ uziwierać nie zostają”

Do przytoczonych tu ustaw, przewi-
 dywanych być musiał zamiar pra-
 wodawcy dośkniecia konfiskata
 a osób pod wyrok oddzielnego Sądu
 Kryminalnego oddanych na skre-
 tek napisać mającego w trybie Sądzie
 wyroku.

b. osób z pod amnestyi wyłączonych.

c. osób z amnestyi niekorzystających,
 i na granicę uciekłych;

d. osób na oddzielnym rozkazem *Skw.*
 rządku na karę konfiskaty skazanych.

iv. Wypadki z roku 1833 dostarczyły
 nową kategorię osób konfiskata na-
 grożonych; - do kategorii tej odnoszą się
 postanowienie Rady Administracy-
 cyjnej z dnia 24 Listopada i 6 Grudnia
 1833 r. wydane, w słowach:

Art. i.

„ Art 1. Do hipoteki nieruchomości
„ i kapitałów należących do
„ osób, które od początku roku
„ bieżącego wtargnęły do
„ kraju z wojną reką usiłowa-
„ ty uwrę w Królestwie pol-
„ skiem zrobić naburzenia
„ oraz ich współników winno
„ być o nastąpienie gwałtu ich
„ konfiskacie na mocy niniej-
„ szego postanowienia napi-
„ sane ostrzeżenie”.

„ II. Stan cywilny „Nyguaiica” wziął
„ swój początek z wyroku przez od-
„ dzielny Sąd Kryminalny wyda-
„ nego, Ukazem z dnia $\frac{4}{6}$ Miesznia
„ 1834 roku stażodkorrego, albowiem
„ w artykule 8. tegoż Ukazu postawo-
„ wieniem zostało co następuje:

„ Co się nas tyczy innych wino-
„ wajców, w liście obok następo-
„ nej wymienionych..... itd.
„ mieć chcemy
„ aby przy próbowaniu tychże
„ winowajców wszelkich praw,
„ jakie handlowi z nich stuziły.

zamy-
175

„ nawyrokowane przeciw nim
„ kary śmierci, jako też więzienia,
„ następowe były dla nich wszęstkich
„ w liście wysewólniozych wy-
„ wołaniem na karze z Króla:
„ stwa polskiego i z innych pod.
„ władnych Nam Niem Cesarstwa
„ Naszego. Iżeliby zaś który z
„ tych winowajców jawno lub pota.
„ jemnie w granice Cesarstwa lub
„ Królestwa powrócił, takowemu
„ ma skutkom wydanego prze-
„ ciw niemu wyroku Sadu, po-
„ dług całej surowości polowego
„ prawa Kryminalnego Armii
„ Czynnej

VI. Gdy już los osób pod wyrok oddziel-
nego Sadu Kryminalnego podda-
nych był ostatecznie rozstrzygnięty m-
gdy lista osób mających ułedz konfi-
skacie została ułożona - Rada Admi-
nistracyjna, wydała przepisy mate-
ryały tej konfiskaty urzędzić mające.
Postanowienie Rady o którym m-
wa, daty 2/4 Kwietnia 1835 r. ogłoso-
nem zostało w dniu 24 Maja 1835 Czerwca

1835 roku w wyrazach następujących:
 „ Lwajajaj: i prawa dotąd obo-
 „ wiązujące, iadniej względem
 „ ogólnej konfiskaty nie karze.
 „ raja przepisów, pragnąc oraz
 „ aby skutki tak konfiskaty ogól-
 „ nej, jakoteż sekwestracyi ma-
 „ jatków na rzecz Skarbu, nie doky-
 „ kaly osób trzecich niewinnych,
 „ na kasadnie saxe gólnego ubo-
 „ waznienia Najwyższego
 „ Prawa w oderwie Mini-
 „ stra Sekretarza Stanu dn. 21
 „ Stycznia / 2 Lutego br. № 123
 „ sobie objawionego, i nim stale w
 „ tym przedmiocie nastapia
 „ przepisy, stajowi co następuje:
 „ Art. 1. Konfiskata majątku w
 „ skutku ogólnych postanowień
 „ Najwyższego Prawa de-
 „ cyzja Rady Administracyi
 „ cyjnej iakazana, lub wyrokiem
 „ prawomocnym Sądów rew-
 „ cyjnych lub saxe gólnych sa-
 „ sądowna, przenosi własność
 „ majątku osoby skazanej, jaki

w dniu ogłoszenia decyzji lub
wyroku prawomocnego dowie-
dzieć, że wskazywani prze-
wani skazaniemu co do ma-
jtku skonfiskowanego stają-
ceni, i z wskazywani obowią-
kami, majątek ten nie ciążące-
mi, na rzecz Skarbu publick-
nego.

Art. 2ⁱ Od dnia ogłoszenia decyzji
lub wyroku prawomocnego kon-
fiskate, stanowiących, skazany,
uwzględniany jest na cywilnie unar-
tego - a zatem nie jest moczem brać
spadku żadnego, ani go przekre-
ślić na kogokolwiek; nie może
rozporządzać majątkiem swoim,
ani przez darowiznę, niechęć
kujaceni, ani przez testament,
i nie może nie nabywać pod tym
tytułem, chyba na alimenty.
Nie może być Opiekunem, ani
mieć jakiegokolwiek wpływu
do opieki; nie może być sędzią
kierem w Akcie urzędowym lub
urzędowym - ani być prawnikiem.

„ przypruszczonego do świadec.
„ twa w Sądzie; - nie może sta-
„ wać w Sądzie ani jako powód
„ ani jako pozwany.-

„ Skarb publiczny, wspól-małżo-
„ nek i osoby interesy mające, mo-
„ gą po skazaniach wykrywać
„ praw i m. słuchających stosownie
„ do prawideł niżej przepis-
„ nych i działać prawnie jak
„ gdyby umarli naturalnie i
„ beztęstamentu.-

„ Art 3. Majątek rodziców przy-
„ życia będących, nie może być
„ na życie ich dzieci ani w cało-
„ ści, ani w części jakiegokolwiek
„ konfiskat^{owny}~~owy~~ wyjąwszy, gdyby
„ rodział takiego na własność
„ rodzice skazaniemu na kon-
„ fiskatę dziecku na życia re-
„ czynili i jemu oddali.-

„ Art 4. Wyprzeczone prawnie
„ konfiskata na jednego z mał-
„ żonków, nie dotyka w niczem
„ praw drugiemu wspól-małżo-
„ nowi, tak w do własnego jego

majątku
E

„ majątku, jak i co do ^{majątku} ~~zobowiąz~~
„ jego wspólnotnika na kon-
„ fiskate, skazanego być z prze-
„ pisu prawa, być z napisu u-
„ mowu orzemu służących.

„ Art. 5. Do majątku skonfiskowa-
„ nego, obowiązany jest Skarb
„ ponosić wszelkie scieżnienia wła-
„ sności, ciężary wiecyste i stu-
„ żebnosci, tudzież opłacać długi
„ i należności być hipotekowa-
„ ne, być osobiste, tak z umów jako
„ z przepisów prawa wynikające,
„ aż do wysokości funduszu ma-
„ jątek skonfiskowany stanowią-
„ cych, zachowując przy wskaza-
„ niu wierzytelności pierwszeństwo
„ prawem przepisane.

„ Art. 6. Mienie takie Skarb z ma-
„ jątku skonfiskowanego dostar-
„ czać alimentu tym wskazanym,
„ którym takowe z przepisów pra-
„ wa, z napisu lub umów od ska-
„ zanego na konfiskate należy,
„ albo które postanowieniem
„ Najwyższego Pana

lub
3

„ lub Rady Administracyjnej
„ Królestwa Polskiego, przyzna-
„ nie zostaty.

„ Art 7. Skarb, nie jest mocem & ty-
„ tulu konfiskaty wykonywać
„ prawa użytkowania, ani na
„ majątku dzieci występnych
„ rodziców, ani na majątku
„ małżonka, występującemu dru-
„ giemu małżonkowi, skutecznego
„ W tym jednak razie alimen-
„ ta będą potrącone w całości
„ lub części o tyle, o ile prawa
„ mi użytkowania są pokryte.

„ Art 8. Konfiskata nie tamuje
„ osobom trzecim prawa windy-
„ kowania własności mająt-
„ ku na konfiskacie, najętego,
„ lub skonfiskowanego, lub u-
„ pominięcia się, o inne nale-
„ żności, dłużni, sięgający w dro-
„ dze Sądowej, tudzież przy-
„ prowadzenia wyroków do
„ egzekucji Sądowej - nie tamu-
„ je także egzekucji w drodze
„ prawem o Towarzystwie

Krótko

Kredytowem z dnia $\frac{1}{3}$ Czerw.
ca 1825 r. skazanej. Pobyt trze-
cie poszukujące własności lub
nieruchomości skonfiskowanej
lub dochodzące wierzytelno-
ści ciężarów, lub praw jakich
kolwiek na wijk wymierzonych
przedmiotach kapitulacyjnych
są obowiązane wystąpić z
pretensjami swemi przed Sąd
własny w przeciągu sześciu
miesięcy, co do osób jich na karę
konfiskaty skazanych od dnia
mniejszego postanowienia
na przysięgłość zaś od dnia ogło-
szenia decyzji lub wyroku kon-
fiskaty stanowiących, jeżeli są
zamieszkałe w Królestwie, -
w przeciągu roku, jeżeli są
nieobecni lecz się znajdują
w Europie, a w przeciągu lat
dwóch, jeżeli są na jej obrzeżu.
Art 9. Jeżeli majątek nie dziel-
ny konfiskacie uległ, Skarb
prowinien w drodze sądowej
o podział biał w naturze, biał

Przez
Lc)

„ sprzedaż postarać się, a w ogólności
„ powinien mieć wzgląd na to, aby
„ prawa współwłaścicieli, lub wie-
„ szczyteli, nie były w cernholwick
„ nadwreżone.-

„ Art. 10. Gdyby Skarb wiedział, iż cię-
„ żary i drugi majątek skonfisko-
„ wany ciążące, przenoszą war-
„ tość onego, wówczas będzie rzecz
„ się takowego majątku na rzecz
„ wierzycieli, lecz nie inaczej jak
„ na poprzedzonym od Rady Ad-
„ ministracyjnej na to konwole-
„ niem..

„ Także miesięczny przeciąg cza-
„ su służby do kręcenia się wix
„ wymienionego majątku rachun-
„ iąc od dnia upływu terminu.
„ mu dozwolonego, dla osób będą-
„ cych w jednej z trzech kategorii
„ artykułem 8^m wymienionych.

„ Wówczas jednakże będzie Skarb
„ publiczny zadac przedłożenia
„ tego terminu, skoro tego uspra-
„ wiedliwi potrzebe, lecz nie na-
„ dłużniej, jak na drugie trzy miesią-

„ Miesiace, wyjąwszy, jeżeli sprawy
„ dóbr skonfiskowanych dotyczących się,
„ ukończeniemi nie będą, w którym
„ to przypadku, termin wykonania
„ do ostatecznego tychże rozstrze-
„ dzenia, będzie mógł być przedłu-
„ żonym -

„ Art 11. Rozporządzenia w ogłosze-
„ niu Wiceci Naučestnika w
„ skutek rozkazu Najwyższego
„ Jego Pana w dniu 15 Kwieciana
„ 1832 r. wydany, i postanowie-
„ niem Rady Administracyj-
„ nej z dnia 27 Czerwca / 9 Lipca
„ 1833 r. objęte, stosują się do osób
„ wszystkich, które mając udział
„ w powstaniu 1830 r. wyłączone
„ zostały z pod amnestyi, lub ka-
„ niedowały z niej korzystać. -

„ Art 12. Wszelkie akta osób, które na
„ przyszłość ulegną karze konfi-
„ skaty, w jakimkolwiek czasie
„ będą sporządzone, a których
„ skutkiem mogło być obciążenie,
„ lub przeniesienie w inne ręce w
„ części lub całkowicie ich majątku,

„ będą

„ beda, uważane za nadue i nie byle,
„ i naduego nie beda, mogły stanowić
„ prawnego tytułu względem wola-
„ sności konfiskacie uległej, jeżeli
„ nie były uznane przez Notaryu-
„ sium, a jeżeli się ściągają do nie-
„ ruchomości, wpisane do ksiąg
„ hipotecznych wprzód, nim za-
„ wierające je osoby, przez jakie-
„ kolwiek błąd czynny lub rachowy
„ okazywały zamiar popełnienia
„ złowrogu kradzieży konfiskaty, prociaga-
„ jącej, lub stawała się jej uczestni-
„ kami.

„ Art. 13. Właściwość i niewłaściwość
„ aktów pod innemi względami
„ nie pod względem na epokę, o
„ której powyższe artykuły stano-
„ wia, i skutki z aktów wypływa-
„ jące, według przepisu obowiązku-
„ jącego prawa, ceinone być powinny.

„ Art. 14. Przepisy niniejszego Postą-
„ nowienia mające na celu zachu-
„ wanie praw osób trzecich, o tyle
„ tylko tymże osobom trzecim stu-
„ dą, o ile ich samych majątki

„ nie uległy konfiskacie. -

„ Art 15. Od konfiskaty różni się se-
„ kwestracja majątku w tym, iż
„ przez najęcie dóbr w sekwestra-
„ cyę, Skarb staje się tylko Admi-
„ nistratorem i zachowawcą ma-
„ jątku sekwestracji uległego, do-
„ pióty, dopóki kara konfiskaty -
„ lub uwolnienie od sekwestracji
„ nie nastąpi.

„ Art. 16. Przepisy artykułów: 3. 4. 5. 6. 7.
„ 8. 10. 11. 12. 13 i 14. postanowienia
„ niniejszego, stosują się i do se-
„ kwestracji.

„ Art. 17. Wszelkie spory o własność
„ majątku naschwestrowanego,
„ o długi, ciężary lub jakichol-
„ wick inne prawa z tegoż ma-
„ jątku poszukiwane, nie mogą
„ być do Sądów wprowadzone, -
„ bez przyporządkowania Skarbu; ^{przy}po-
„ rządkowanie takowe jest koniecznem,
„ choćby jich spór był rozstrzygnięty, lecz
„ tylko do tej Instancji w której
„ wisi. - We wszelkich sporach przed
„ ogłoszeniem tego postanowienia

„ ostatecznie lub prawomocnie bez wpty-
„ wu Skarbu publicznego konsadkomych.
„ Skarb publiczny mocen jest przeciw na-
„ padnym wyrokom dniać jako trzeci,
„ gdyby sposteręgił znowę lub podstęp, -
„ lub gdyby wyrok opartym był na Ak-
„ tach, które stosownie do Artykułów 11 i
„ 12. nieważności podlegają.

„ Art. 18. Jeżeli majątek sekwestracji u-
„ legły jest nie dzielny, Skarb powinien
„ wystawić współwłaścicielom admini-
„ stracya jego: - jeżeli ci współwłaścici-
„ ele summe arszlagiein na dzien-
„ nowę wykazaną opłacić zobowią-
„ za się i wskazać dostateczną re-
„ kójnią, tak co do opłaty dochodu,
„ jakoteż całości majątku sekwestro-
„ wi ulegającego.

„ Jeżeliby współwłaściciele mająt-
„ ku niepodzielnego administracyi je-
„ go niekli się, lub żadnej rekójni
„ nie stawili, Bząd wydzierżawci
„ dobra przez publiczną licytacya
„ podług prawideł względem dóbr
„ Bządowych przysiętych.

„ Art. 19. Rzeczy ruchome sekwestrowi

" uległe, które nieposiadają uległości
" mogą, lub których utrzymanie
" przewyższyć może ich wartość
" na nadanie Skarbu publicznego,
" na publicznej licytacji przez arc.
" kupa, wdrożyć administracyjnęj
" sprzedaż bezdaru

" Art. 20. Wszelkie spory prawne będą przez
" Skarb przeciw osobom trzecim, być
" przez osoby trzecie przeciw Skarbu.
" wi. co do dóbr skonfiskowanych,
" lub naschwestrowanych, występo-
" we, należą do Sądów im. własn. w. p.

" Art. 21. Co do osób naocznie wyrokami
" Sądu Najwyższego kryminalne-
" go osadzonych, skutki konfiskaty
" z przepisów niniejszego postano-
" wienia wypływające, zaczęma-
" ją się od dnia 1/4 października
" 1834 r. - jako daty ogłoszenia de-
" kretem Najwyższego Przew.
" z dnia 4/6 Miesinca r. p. p. p.
" wiającego lex osoby praw. w. p. p.
" kich.

" Art. 22. Wykonanie niniejszego po-
" stawienia Komisyonu Rz.

Dowym
3

„ Rządowym, w czym do której nale-
„ ży, i umieszczenie oniego w Dzien-
„ niku praw. poleca.-

VIII Ustaliwszy zasady konfiskaty i
śmierci cywilnej Rada Administr.
cyjna przez postanowienie swe z dn.
28 Czerwca 10 Lipca 1835 r. ogłosiła li-
stę imienną osób karze tej ulegają-
cych.-

„ Spełniając uwag Najwyższą
„ Jego Cesarskiej Mości
„ p. m. r. zezwone postanowie-
„ nie Rady 1 w oderwie po-
„ słowika Ministra Sekre-
„ tarzowi Stanu z dnia 30 maja
„ 11 Czerwca 1832 r. ogłoszoną-
„ w następstwie postanowienia
„ swego z daty 28 Miesinca 10 Paź-
„ dziernika r. z. wedle którego kon-
„ fiskata majątku osób, przez Ma-
„ iest z dnia 20 października 1
„ i Listopada 1831 r. z pod dobro-
„ dziejstwa amnestji wyłączo-
„ nych i na granicę kbiegłych
„ wyrzeczoną została, na prze-
„ klenie Komisji Rząd-
„

wój

„ Radowej Przychodowi i Skarbu
„ postanowiła co następuje:
„ Art. 1. Osoby natraczające się listami imien-
„ na, objęte, które z Najtatarskiej
„ Amnestji nie korzystają, i na gra-
„ nice, wyszły, ulegają karze konfi-
„ skaty majątków ich wszelkich, bądź
„ jich naszkwestrowanych, bądź na-
„ stępnie wykazję się, jakie mogą
„ być, a to wedle prawideł postano-
„ wieniem z dnia 2/4 Kwietnia b. r.
„ wskazanych.

„ Art. 2. Tytuły własności dóbr nierucho-
„ mych, trudzień kapitałów i praw
„ hipotekowanych, należących do
„ osób w artykule poprzednim wy-
„ mienionych winny być na mocy ni-
„ miejskiego postanowienia, w właści-
„ wych księgach wieczystych nazi-
„ mie Skarbu publicznego przepi-
„ sane.

W Dzienniku praw Królestwa cytać
można także postanowienia Rady
Administracyjnej, obejmujące listy imien-
ne osób, które albo później karze konfi-
skaty uległy, albo których nieobecność

63
w kraju, siewieo wysledzona, zostalo.
Postanowienia te, wydawane byly w
dalszym ciągu postanowienia daty
28. Czerwca 110 Lipca 1835 r. i w tychże
samych wyrazach. Ogólne zaś prze-
pisy o konfiskacie, ukupetuioue zosta-
ły postanowieniem Rady Admiii-
stracyjnój z dnia 1/3 Maja 1836 r. wy-
danem w storwach:

„ Ukupetuieniu postanowienia
„ swiego z dnia 1/8 Czerwca 1833 r.
„ nakazujacego konfiskate ma-
„ jatkow osób z kraju wydalonych.
„ oraz w wykonaniu Najwy-
„ szey Woli Najjasniejszego
„ Pana, odenwa Ministra
„ Sekretarza Stanu z dnia 1/8
„ Kwietnia r. b. objawionej i
„ przedstawionej Kommissji
„ Rządowej Przychodow i
„ Skarbu, postanowila co na-
„ stępuje:

„ Art 1. Wszystkie osoby bez wyją-
„ ku, które po uspokojeniu na-
„ burzei w Królestwie pol-
„ skiem, wydaliliwszy się na

granicz

„ granice, doprosiły się tamże ja-
 „ kich bać czynów dających poznać
 „ ich niechęć i występne zamiary.
 „ przeciw swój prawej Władzy uwa-
 „ żane być mają, jako Wychodźcy.
 „ nie korzystający z amnestyi, i
 „ ulegać karze konfiskaty ma-
 „ jatków, wedle prawideł posta-
 „ nowieniem z dnia 24 Kwietnia
 „ 1835 r. ruskimamj.

Oddział II^{gi}

Rozbiór istniejących przepisów.

- I. Konfiskata jest środkiem politycznym / wie-
 cie d' écar. / śmierć cywilna jest tylko skut-
 kiem konfiskaty, nie zaś karą oddzielną.
- II. Ten ulega konfiskacie i śmierci cywil-
 nej, kto jest objętym postanowieniem

Rady
 3

Rady Administracyjnej.

Śmierć cywilna powstaje z datą wydania
tego Postanowienia. -

III. Skarb. staje się właścicielem tego majątku.
jaki w dacie wydania decyzji Rady Ad-
ministracyjnej, należał do wygnanca, -
bez różnicy, czy był w jego posiadaniu
czy nie- tytuł prawa, jest tu stanowczy.

IV. Skutki śmierci cywilnej są ściśle ozna-
czone w artykule 2. postanowienia Ra-
dy Administracyjnej z dnia 4^{go} Kwieś-
nia 1835. r. - rozszerzać ich nie należy. -

V. Zmarły cywilnie nie może a brać
spadku, ani go przenosić.

VI. b. rozporządzać przez testament lub
darowiznę, ani nabywać pod tym ty-
tułem, wyjąwszy na alimenty. -

Obowiązek naturalny. art. 1235. No. 69.

VII. c. pozbawionym jest wszelkich praw,
z opieką połączonych.

VIII. d. nie może być świadkiem

e. nie może działać w Sądzie, - nie
ma więc prawa żądać alimentów,
choć może przyjmować dobro-
wolnie mu dawane.

IX. Główne cechy tej organizacji:

a. ze względu na majątek

b. ze względu na prawa rodziców

c. ze względu na prawa współmężonki.

d. ze względu na prawa dzieci.

e. ze względu na prawa osób trzecich. -

X. Zmarły cywilnie, może używać inszych
kich praw cywilnych w obcym kraju.

1. Z przytoczonego wyżej tekstu prze-
pisów, materia konfiskaty i śmier-
ci cywilnej urządzających, wypro-
wadzić należy przedewszystkiem
te dwa wnioski: 1° że konfiskata
jest u nas raczej środkiem politycz-
nym / mianem d. śl. / a nie kara
sadowa 2° iż śmierć cywilna, nie
jest karą oddzielną, ale jest jedyn.
nie skutkiem konfiskaty i accesso-
rium jej stanowi.

I przekrzywić, do bytu kary sa-
dowej, potrzebuje się dwa warunki,
bez których kara, nie jest karą; potrze-
ba prawa urządzającego czyn i
karażającego czynowi temu karę-
potrzeba wyroku Sadowego indywi-
dualnego przeciwko jednemu lub
kilku obwinionym wydanego. -

Ustawy

Ustawy zaś, od roku 1831. miały na celu, przywrócenie spokoju w kraju i zapobieżenie dalszym rozruchom, nadanie władzy sądowniczej nie sądowniczej - cel czysto polityczny, publiczny.

Dość rzucić okiem na kolej wydawanych po roku 1831. ustaw, by się o powyższej prawdzie przekonać. czyż - ani konfiskata, ani śmierć cywilna, będąca jej skutkiem nie istniała w epoce caryzów, które podług Kodeksu Karnego Królestwa Polskiego, nie pociągały za sobą tak wielkiej kary. Totem konfiskata nadcydowana ex post, nie wyobraża skutku wyroku sądowego, ale raczej owo wielkie w polityce ~~nie~~ Rządów słowo: raison d'état. I nie zmieniają tej przekazywanej stanu, dzięki oddzielnemu Sądowi Kryminalnemu Ukazem nadnia 4/6 Wzr., dnia 1834. r. rozwiązanego: choć ale mniejsza choć tych, którzy przeciwko istniejącemu porządkowi rzeczy, poważyli się dobyć oręża, byta

sędziom

ale częśc ta, wyobraza drobna, jedynie
kategoria, osób konfiskata, i iniercia,
cywilna, oweri świadkami politycz-
nemi dotkniętych, - osób & pod amne-
„ styi wyłączonej, - osób & amnestyi
„ nie korzystających, i na granice
„ zbiegłych, - osób, na oddzielny
„ rozkazem ~~Monarchy~~ ^{Monarchy}, na ka-
„ ze, konfiskaty szarańskich; - osób,
„ które po roku 1832° wtargnęły do
„ kraju zbrojną ręką, - osób, które
„ jui po uspokojeniu zaburzeń w
„ Królestwie Polskiem wydalio-
„ szy się, na granice, daly tam po-
„ znać niechęć, występnę przeciw-
„ ko Rządowi namiary i t.d.”
W tej ogólnej massie wygnanców,
liczba sądowych wyrokien, jest
częstka, całosci, - co nas przekonują,
iż konfiskata, nie wyobraza karę
sądowę, ale śwadek polityczny, iż
nie jest skutkiem wyroku / chociaż
czasami wyrok jej towarzyszy / -
ale jest następstwem stanu cywil-
nego wygnania, kara polityczna;
na naliczenie do tego stanu posta-

66
postanowiona. że zaś ścierń cywil.
na, jest tylko accessorium wyroku-
niej konfiskaty, o tem przekonywa sa.
mo odkrytanie powyżej przywiedzio-
nych ustaw / art. 2. Postanowienia
z dnia 2/4 Kwietnia 1835 r. /.

Powyższe dwa wnioski są naj-
wyiszeżym wyrażeniem prawa; -
choćby bowiem konsyderacye poli-
tyczne, kwestye stanu, środki jakich
Rząd może potrzebuje / mesures
politiques / dominują nad prze-
pisami prawa prywatnego, cywil-
nego, to jednak w kwestiach kryto-
mających pomiędzy prywat-
nem, - w kwestiach, w których owa
wyisza konsyderacya ustaje - do-
skochorych przepisów uciekać się
nie należy: cessante causa cessat
effectus. W tym wyrażeniu zaś prze-
pisów najściślej wyjątkowych, -
rozumujemy, iż przepisy te, do ści-
słych principów prawa ogólne-
go naderają się nie dadzą. Na-
leży z nich wyprowadzać to tyl-
ko, co być mogło celem, zamiarem

prawodawcy, nie więcej.

Przebaczenie prawne owego drugiego
pewnika, - nie śmiać cywilna będąc
tylko accessorium wyrekcionej konfi-
skaty, na tej kary głównej idzie losem -
stanowić będzie kardynalna, nasade,
rozbiór, jakie prawa stuka, wychod-
com, którzy uzyskali przebaczenie
Najwyższe.

II. Radzie Administracyjnej Kio-
lestwa poruczonem zostało ogłaszać;
kto ulega konfiskacie, to też karze tej,
ulega ten tylko, kto postanowieniem
rekcionej władzy wyraźnie jest obję-
ty. Żadna analogia, nie ma tu miej-
sca, i ciałem najbardziej w obli-
czu Rady skompromitowanej, nie
je cywilnie dopóty, - dopóki go posta-
nowienie Rady konfiskata, nie dot-
knie. Jest to pewnik niezawatpliw, obok
postanowienia Rady Admini-
stracyjnej z dnia 20 Maja /i Czerwca
1855 r. (1) wątpliwości ulegać nie moż-
gący, wainy w skutkach majątkowych

Jak.

(1.) Co do Felixa Węgierskiego. - str. 119 Tom 49. D. Pr. Kr.

jak to następujący przykład bliżej
wykazać. - Piotr, nie korzystając z
amnestyi w roku 1831. wyszedł na
granice, - gdzie w roku 1850. żyje
na koczunku - jeżeli konfiskata jego
majątku wyreklamowana nie była, -
Piotr, do dnia reekywistey śmierci
ci dzedzickiej po swych krewnych
w kraju pozostałych, i tak oddanie
dzedziczny majątek na swych spadk.
kobienców przenosił. Stowem, uży-
wał wszelkich praw cywilnych. -
Jeżeli konfiskata wyreklamowa-
nosta w roku 1851. - takowa ulega
zmiesieniu, jak to z cytowanego
wyżej postanowienia co do wy-
chodzący Węgierskiego widać się
daje. -

Jest ważna kwestya, w której
dacie powstaje reekywistey śmierci
cywilna - do jakiej epoki skutki
konfiskaty odnosić się powinny,
czy do daty ogłoszenia, postano-
wienia Rady, - czy do daty wy-
dania tego postanowienia, - czy
zresztą do epoki powstania tego

przez

przez wychodka kamionu? Kwestya nadto ważna, skoro jedyna z tych dat, ustalać musi prawa skarbu do skonfiskowanego majątku, i rozstrzygać pytanie: co zostało skonfiskowancu, a czego konfiskata nie dosięgła?

Kwestya ta, zekspowiszc jest trudna. Artykuł 2 postanowienia z dnia 24 Kwietnia 1835 r. wyz. zekst. i z skarbu na konfiskata, uważany jest za cywilnie umarłego od dnia ogłoszenia Decyzji. Po przednio wydane w tej materji przepisy, a w dalszym ich ciągu artykuł 12. zekst. ogo postanowienia, uznieważniając czynności do końca przez zmarłego cywilnie jui po czynach lub zachodach ok. kujących kamion propetuienia lub uczestniczenia w kbrodci karę konfiskaty pociągającej, na prowa. Włać mogą na wniosek, i z śmierć cywilna w tej własnie porostaje dacie, a wyzeczona później konfiskata, do tejże daty odnosi się i

18
cofa. Postanowienie zaś z dnia 20. Ma-
ja i 1. Czerwca 1855 r. cofające konfi-
skate majątku Felixa Węgierskiego,
dla tej przyczynty, iż on osiedlił z tego
świata przed wyrzekzeniem konfi-
skaty, wyjaśnia: że w ośnach prawo-
dawcy, ta ostatnia data jest stanowi-
cą, skoro od niej, być lub nie być sa-
mej konfiskaty jest niewistym.

Którą więc datę, obok nieje-
stajności litery prawa na stanowczą
przyjąć należy?

Mniemamy, że tylko datę ostatnią;
datę wyrzekienia konfiskaty; dla
tego, że ocenie kwestji polega
na zbadaniu zamiaru prawa-
nika zaś ten, objawił nam sam
prawodawca, jasno wyrażając:
iż być lub nie być konfiskaty nale-
ży nie od jej ogłoszenia, ale od jej
wyrzekienia; - że postanowienie z du-
20 Maja i 1. Czerwca 1855 r. jako pra-
wo późniejsze, deroguje ustawom
wcześniejszym.

III. Pytanie, co ulega konfiskacie

Radziej

ładniej nie przedstawia trudności.
Konfiskata przenosi własność
Skarbu, ten tylko majątek, jaki nale-
żał do zmarłego cywilnie w chwili
wyprzekonanej śmierci cywilnej - a to
bez żadnej różnicy pomiędzy ma-
jątkiem już w posiadanie przestępnym,
a majątkiem jeszcze przez niego
nie posiadany. Criterion wyo-
brąca tu być tytułu, być prawa do
majątku, nie zaś kwestya posiada-
nia. Skarb, wchodzi we wszelkie
prawa i we wszelkie obowiązki, ja-
kie skutki i ciężki wygrańca,
w dniu wyprzekonanej konfiskaty.

Natomiast, to wszystko, co podmi-
ni wyprzekonanej konfiskaty, prawem
spadku, darowizny, lub jakimkol-
wiek innym tytułem na wygrańca.
ca przypadać miało, nie podpada
już pod konfiskatę i przechodzi na
innych krewnych spadkodawcy,
darującego, dawcy prawa, w porząd-
ku Rodziny Cywilnej wskaza-
ny. - Skarbu bowiem na konfi-
skatę, uważany jest na zmarłego

161
w dniu wyrecoznej konfiskaty nie
istnieje więc prawnie, cywilnie w
dniu otwarcia spadku i nie dzie.
dziczyć nie jest zdolnym.

IV. Kbyteczna, bytoby rzecz, porota.
zdać, i urzadzania konfiskacyjne,
jako ściśle wyjątkowe, muszą być
tłumaczone jak najściślej - żadna
więc analogia miejsca tu nie kraj.
duje, i kumarty cywilnie utracą te
tylko prawa, jakie ustanowi wy.
raznie zostali wskazać. Nie na.
leży więc roszerzać przepisu ar.
tykułu 2. postanowienia Rady Ad.
ministracyjnej z dnia $\frac{2}{14}$ Czerwca
1835 r., - ani jak to czynią Kommer.
tatorowie we Francji, pogorszać
położenie kumartych cywilnie, li.
ste odjętych im praw powiększając.
Pod Nr. 4. rozdziału II staraliśmy
się skrócić ten przedmiot podług
prawodawstwa francuskiego, -
ustawy, przeciw nasze zdolnego
pod tym względem podobieństwa
nie przedstawiają. We Francji
sui iuris cywilna, wchodzi w

skład

w skład prawa ogólnego cywilne-
go, - u nas przeciwnie, konfiskata,
pociągająca ^{się} do siebie śmierć cywilną,
jest prawem najbardziej wyjątko-
wem, politycznem. Niemiecki zatem,
jakie tam nauka prawa wypro-
wadziła, u nas zastosowania zna-
leźć nie mogą.

Y. Temu poprzednikowi, przystępujemy
do rozbioru praw, odjętych zmarłe-
mu cywilnie: a napróżd zmarły
cywilnie, nie jest możem brać spad-
ku żadnego, ani go, przenosić na
kogokolwiek. -

Przepis ten, obejmuje dwa od-
działu przedmiotów: brania spadku
i przenoszenia tegoż spadku. Nie
zdolność brania spadku jest wyri-
kiem owęj fikcji, prawnej, nakazu-
jącej pokrytywać wyjątkiem na
zmarłego w dniu wykreślenia kon-
fiskaty i żadnego dalszego wyjaśnie-
nia nie wymaga. Nie zdolność
przenoszenia spadku, nie jest niezdol-
nością, brania spadku, na stronie dzieci
lub spadkobierców wyjątkiem / Uincapax.

10
ale jedyne jest niedolnościami, dowiad
tegoż spisku na stronie kwartego.
1. & indygnite. Prawodawca bowiem
nie miał na widoku spadkobierców,
im żadnej zdolności prawnej nie
odjał; nie porządkował ich żadnych praw
ani nabytych ani przysiętych, prze-
ciwnie nawet kamieniem prawodaw-
cy; jak to z motywów na wstępie
postawienia z roku 1835. widać.
czymś cyfry można by to na-
bezpieczyć osoby, trzecie nie winne,
by ich skutki karygodnie nie doty-
kały. Jest to punkt bardzo ważny,
na który jeszcze poniżej przez rok.
biorze prawo dzieci, małżonka i ro-
dzeńców, uwagę zwrócić.

II. Kwarty cywilnie, nie może rok.
porządkować uciążliwym swoim, ani
przez darowiznę, miedzy żyjącymi,
mi, ani przez testament, i nie mo-
że nie nabywać pod tym tytułem,
chyba na alimenty. Przepis ten
jest dalszym następstwem zasady
rozbrańczej pod numerem poprzedza-
jącej i żadnej wątpliwości nie

uważa:

następna. Jedynie co do alimentu-
torów, należy wrócić uwagę, iż pro-
wodawca, dozwolił darować wygnani-
com alimentu, ale darować tak o-
wych, sumienia i uczucia krewnych
prowstarwił. Komarty bowiem cywil-
nie, nie może działać w Sądzie, ak-
cji więc jego nadem Sąd nie wystu-
cha i niedopuszcza. A zatem obowią-
zek darowania alimentów, przestaje
tu być obowiązkiem cywilnym, pro-
wym i kamienia się w obowiązek
czysto naturalny, od dobrej woli zależ-
ącego karisty. A więc alimentu wy-
gnańcowi dobrowolnie dane, podcho-
dzą pod przepis artykułu 1235. Kod.
Cyw. - a temu samemu akcja o zwrot
lub ich kompensatę, nawet po przy-
wróceniu wygnania do życia cy-
wilnego, byłaby niedopuszczalną.

VII. Komarty cywilnie, nie może
być opiekunem, ani mieć jakie-
gokolwiek wspływu do opieki, -
nie może więc sprawować ani
opieki, ani władzy rodzicielskiej,
nawet nad własnem dziećmi.

ani

dzieciom, ani być Ojcem Rady
familijnej. -

Z powyższego przepisu, wynika to
jeszcze, że kuratry cywilnie pozba-
wion jest prawa zarządu Ojca nad
majątkiem dzieci Stupacego, i prawa
pobierania przychodów z majątku
swych dzieci. -

VIII. Nakoniec kuratry cywilnie, nie
może być świadkiem w akcie ur-
zędowym lub Urzędowym, ani być
przypraszonym do świadectwa
w Sądzie, - nie może stać w
Sądzie, ani jako powód, ani jako
porwany. Konfiskata bowiem
pociąga za sobą utratę praw sta-
nu praw obywatelskich i prawo do
majątku, tak dalece, że do skutku
konfiskata, uważany jest za zmar-
łego przez fikcyę prawną i pozb-
awiony zostaje nawet tych praw,
które się do jego bytu naturalnego
odnoszą. A nawet owa możliwość
otrzymywania alimentów, która
wona, nie jest w tak ścisłych gra-
nicach, by nigdy w prawo przesta-
nąć

nie mieć

zamienić się, nie była zdolna; - do bytu bo-
wiec prawa, potrzebuje jest być akcyą
Sadową - komu nie służy akcyą Sadową,
temu nie służy samo prawo. To też pra-
wodawca z roku 1835. stawiając w wy-
kazach ogólnych, iż skazany na kon-
fiskatę, nie może stać w Sadzie jako
powód, wyraźnie wskazał, iż darowanie
alimentów uczciwym ludzkości dających,
pozostawił, i powiódł obowiązek natu-
ralne je zaliczyć? -

IX. Główne cechy organizacji jako pra-
wodawca nadał konfiskacie, główne na-
stępstwa śmierci cywilnej, która stanowi
accessorium tej konfiskaty, dadzą
się streścić w następujących zasadach:
a. co względem majątek. Śmierć
cywilnie, traci majątek, jaki w dniu
wyrekcjoner konfiskaty do niego
należał. Majątek przez niego po-
ziwiej na gruncie nabyty, nie ule-
ga konfiskacie -

Skarb też, nie może reprezentować
zmarłego cywilnie, w spadkach
po dniu wyrekczenia konfiskaty
otwartych, ani w jego prawa się

podstawiać, nie jest bowiem istoty
umarłego cywilnie. Umarły zaś w sku-
tek fikcji prawniej żyje cywilnie prze-
staje [art. 25. 16. C.]

- b. ze względu na prawa rodziców
umarłego cywilnie. Majątek
ich, nie może być na wieść dzieci,
ani wdowcy, ani wdowcy jakiej.
kolwiek konfiskowany, wyjąwszy,
gdyby udziat takowego na wola.
swoich rodziców skazane na kon-
fiskację dziecku, na życia używili
i jeemu oddali [art. 3 post. z dnia
24. Kwietnia 1835 r.] Konfiskata
zarazu, ojąć może również tył-
ko jedno prawo: prawo do porozo-
tu rzeczy dzieciom dając, jakie
im stęży w wypadku przerw.
Dzianny przez artykuł 247 Kod Cy.
c. ze względu na prawa współ-
matronki. Matronkowi umar-
łego cywilnie, zachowane są wszyst-
kie służące mu prawa do ma-
jątku skonfiskowanego, tak jak
gdyby skazany umarł natural-
nie i bez testamentu [art. 2. post.

postanowienia z 2/4 Kwietnia 1835r./
a wyłączone konfiskata na jedne
go z małżonków, nie dotyka w ni-
czem praw drugiemu współ-ma-
żonkowi, tak co do własnego jego ma-
jątku, jako i co do majątku współ-
małżonka na konfiskate skarżąc
go, bać z przepisem prawa, bać z na-
pisem umowy jemu straszących art
4. tegoż post. i

Pozostaty więc małżonek, przy-
chodzi do skonfiskowanego mająt-
ku, tak samo, jak do spadku, i wy-
konywać może prawa, jakie mu u-
mowa, przedślubna, albo przepisa-
ni Kodeksu Cywilnego są nape-
wnione. Do alimentów nie ma
prawa, wchodzi bowiem w ich
wzajem korzyści; spadkowych, da-
leko znacniejszych.

Przeciwnie zaś, wszelkie pra-
wa skazaneemu małżonkowi do
majątku pozostałego małżonka
stające, jak np. prawo zarządu
i użytkowania - napisy przed-
ślubne, dokrywania lub napisy na

uypa:

wypadek śmierci pożywno- samu
kresła, prawo do spadku- całkowicie
upadają, ze względu bowiem na ma-
jątek, powstaje matrona i uważa się
tak jak gdyby skazano go współwiel-
niska zezwiescie pizekryt party-
kult 7. tegoż postanowienia.

Samu wszakże małżeństwo, jako
sakrament, nie przestaje istnieć- nie
traci swego bytu, i nie przestaje po-
ciągać opiekuńczych swych skut-
ków na prawa dzieci, nawet po
dniu wykreśnieniu konfiskaty ro-
dow. .

2. ze względu na prawa dzieci
Dzieciom, w dniu wykreśnieniu
konfiskaty rodzonoj lub poze-
tyu, strzą, nie tylko prawa stanu
i na winy bowiem rodziców nie są
karani- ale nawet prawo do
alimentów i majątku konfiskacie
uległego, i art 6. Post. z dnia 24. Kwiet-
nia 1835 r. i. Dzieci po dniu wykre-
śnieniu konfiskaty poze, nie mają
prawo stanu, ani prawa nagłaia
zeznanych alimentów, - w chwili

bowiem
Q
3

bowiem powzięcia, rodzice ich ani praw
stani, ani ~~prawa~~ majątki ~~z~~ tego
już nie posiadali. I te przecież
dzieci, jako w małżeństwie narodzone,
są równo dziećmi prawem; i
choć równo z dziećmi przed wy.
rządzeniem konfiskaty, powzięci, po
umartwym cywilnie niedzielnym nie
mogą, dzieje się to, nie na skutek nie.
zdolności do brania spadku na
stronie dzieci, ale na skutek woli pra.
wodawcy, który umartwego cywilnie
pokrył na niegodnego do prze.
jęcia majątku na kogośkolwiek,
nawet na własne dzieci / przych.
na tego skutku jest indignité na
stronie Ojca, nie zaś incapacité
na stronie dzieci. /

Dzieci więc mają wszelkie pra.
wa dzieci, ale Ojciec na konfiskatę
skazany, nie na praw Ojca, a na.
wet nie na tej podstawie, by im swój
majątek mógł porzucić. Dzieci
więc nie są dotknięte żadną nie.
zdolnością, nie przestają być w
związku pokrewieństwa i kre.

uuuu

74
krewnemu Ojca-mojej brać spadek
i po drugiem z rodziców i po wszyst-
kich swoich krewnych-nawet z linii
skazanego na konfiskatę idących.
Po wstępnym sukcesyjnym, tacy nie
ze stryjamii swemii, wyobrażając
brzo-społ z rodzeństwem przed
siniarcią cywilną, ojca krewno-
mu lub pokrewnemu i dziecku spad-
kodawcy cywilnie zmarłego po in-
nych niż krewnych sukcesyjnym
prawach własnych.

c. Ze względu na prawa osób trze-
cich. Ustawy o konfiskacie uskano-
wały wszelkie prawa osób trzecich
zakreślając czas do ueldowania
tych praw i udowodnienia taku-
wych w drodze zwykłej Sądowej
1. art. 2. 5. 8. i 9. Postanowienia Rdu:
2/14 Kwieciana 1835 r. i modyfikacya
tej ogólnej reguły, czytać można
w art. 12. Postanowienia Rady ad-
ministracyjnej zd. 2/14 Kwieciana 1835 r.

X. Skazany na konfiskatę, może
zyskać wszystkich praw cywil-
nych

F powstają... majątek
ten do kraju

cywilnych wobecui kraju - konfiskata
ta bowiem uaii wykrecona, nie
ogranicza majątku na graniicę się
krajdujacego, - a decyrya stanowią-
ca konfiskatę, względem wskazywanych
krajów obcych jest to res inter alios
acta quae aliis nec nocet nec pro-
dest. Przeci wieg zmarłego cywil.
nie, dziedziczą, po uiim majątek w
obcym kraju jak swój własny wpro-
wadzić mogą, gdyż majątek ten,
ani na życia skarconego, ani po je-
go śmierci konfiskacie nie ulega.

Oddział III^{ci}

Różnice między organizacyą śmier-
ci cywilnej Kodeksowej - a śmiercią cy-
wilną terytorialną.

Wspomnieliśmy już, że ani orga-
nizacya śmierci cywilnej Kodeks-
owej, ani organizacya śmierci cy-
wilnej w kraju naszym i organiza-
cyą tej śmierci w Prusach, nadu-
gają

g. O

25
żadnego podobieństwa nie mają; i zresztą
wiscie z praw Rzymskich powzięta, no-
stała tylko główna idea sumierci cywil-
nej, nie zaś organizacja takowej. -

Stanowisko Rzymskiego Ojcafamii.
li, prawa do stanu obywatela Rzymu
~~obcego~~ przywiązane. klasa niewolni-
ków obok klasy ludzi wolnych, są to
instytucje już tylko historyi Rzy-
mian sięgające - do których sumierci
cywilna była zastosowana, i w któ-
rych wystąpić excerpts swe moż-
dło. Kradzież zatem uowce prawo-
dawstwo organizacji Rzymskiej
przyjąć i zastosować nie mogło. -

Inaczej się przedstawia porówna-
nie prawodawstwa francuskiego z
ustanowieniami naszego kraju i organi-
zacja sumierci cywilnej, jakkolwiek
w najważniejszych swych odcie-
niach i cechach zupełnie różna, po-
daje nam wszakże licznie w obu dwu
tych prawodawstwach podobieństwa.

Przypatrzmy się bliżej tym różni-
com i typowi podobieństwowemu - a naprzód
prawodawstwa te, różniąc się już w

samiej ich, jak do śmierci cywilnej
przywiązują. Śmierć cywilna jest
kara, i we Francji i u nas, we Fran-
cji przecie jest kara, sądowa, jest skut-
kiem wykonania wyroku Sądowego,
kiedy tymczasem u nas jest środkiem
politycznym, publicznym skutkiem i
następstwem wyroku więzienia konfiskaty.

To też przepisy o śmierci cywilnej
we Francji, wchodzą w skład pra-
wa ogólnego i cywilnego i karnego;
kiedy tymczasem u nas, nieprzystają
być przepisani najbardziej wyjątko-
wemu, przepisani politycznemu. We
Francji stanowi o śmierci cywilnej
Sąd, - w kraju naszym. Rząd - tam
rzecz sama, jak każdy process może
być przedmiotem dyskusji, - u nas
należy do rzędu tych praw państwo-
go / jure Majestatica / które rzadziej
dyskusji w Sądach nie ulegają.

To też we Francji rzadziej bywa fik-
cji prawnej, należy od wykonania kapa-
łtego wyroku, u nas wyrok więzienia konfi-
skaty, pociąga na sobie śmierć cywilną,
a wyrok więzienia to, czyli sama dezygnacja

od stanu wygnańca jest karista.

Różnica ta, pomiędzy kardynałem
zasadą sumienia cywilnej w obu kra-
jach, odbić się musiata w szczególności.
wych jej organizacji przepisach i
skutkach. Konarty cywilne we Fran-
cji tracą prawa cywilne, nako-
wuje przeciw wszelkie prawa, które
się do jego bytu naturalnego odno-
szą - i nas traci wszelkie prawa
stanu - i wszelkie prawa cywilne,
z wyjątkiem jedynie nie prawa iz-
dania i okrywania alienatów,
ale tylko możliwości wzięcia dobro-
woluie mu danych. We Francji kon-
fiskata nie istnieje, to też majątek
w chwili ~~akt~~ sumienia cywilnej do ska-
zanego należący, przechodzi na je-
go spadkobierców ab intestato, kiedy
z nas majątek ten staje się własno-
ścią Skarbu. Przeciwnie zaś, mają-
tek pomiędzy datą sumienia cywil-
nej - a dniem sumienia rzeczywistej
przez konarty nabycy, przechodzi
we Francji na Skarb nie tytułem
konfiskaty, ale tytułem spadku bez.

Orzech
6.

benedyktynskiego / art. 768. Kod. Cyw. / nie
dy u nas Skarb do takiego majątku
nie przechodzi.

We Francji, małżeństwo pokryty
wane na kontrakt cywilny staje cy-
wilnie, kiedy u nas przeciwnie jako Sa-
krament do którego przywiązane są i
skutki cywilne, nie tylko istnieć nie prze-
staje, ale nawet wszelkie prawa zostały
wyrażnie wspólnotnościowi zachowa-
nieniu i uszanowaniu. We Francji
małżeństwo cywilne, nie jest zdolny do za-
warcia małżeństwa, u nas, przeciwnie,
nie zdolnością, ale wcale do skutku nie
chości, a tem samem małżeństwo wy-
chodząc w epocę jego świątoby cywilnej
nawarte, jest w skutku i wszelkie skut-
ki cywilne na sobą pociągając. Według
obrotu prawodawstwa, dzieci zmar-
łego cywilnie, mają prawa dzieci pra-
wych, chociaż według obrotu prawa-
darstwa małżeństwo cywilne nie ma praw
ojca. W obrotu krajach dzieci nie tra-
ca, związków pokrewieństwa z krewno-
mi obywateli rodziców, i przechodzą do
spadku po krewnych nawet z linii zmar.

zmarłego cywilnie idących. - obadwa bo.
wiece prawodawstwa narównu uznają.
i) zmarły cywilnie, nie jest godzien prze-
nieść swego majątku w jakiegokolwiek
bądź, a nawet na własność swe dzieci. - na
równu przecież nie dotknęły ich żadne
niewolności brania spadku.

Podług obadwu prawodawstw:
summa cywilna nie ma znaczenia
względem majątku w obcych państwach
tego kraju, ani nie przekładna
stwierdzeniu uznania w tych krajach.
praw cywilnych, chociaż ratio legis
tego postanowienia, nie jest jedno i to sa-
me. - kiedy we Francji regula res
inter alios iudicata... to u nas re-
gula res inter alios acta ma swo-
je zastosowanie.

Reszta obadwa prawodawstwa
zgadzają się w punktach: odziedziczenia
ten cywilnie, prawo przechodzenia
do spadku, rozporządzenia mająt-
kiem tak przez darowiznę, nie-
dy żyjącemu, jak przez testamen-
ta, - ani obrzygnięcia czego kol-
wiek bądź pod tym tytułem - uależności

do składu Gricki i Rady familijnej.
ani. korzystania z praw do tejże G.
nicki przywiązanych. Obadwo też
prawodawstwa, czynią go nie do-
opuszczalnym do świadczenia czy to w Sadzie
czy przy aktach urzędowych.

Zgodnie z prawem francuskiego, wolno
jest małżeństwu cywilnie działając w
Sadzie na pośrednictwem Kuratora
wyznaczonego przez Sad, do którego
spór wytkochony być ma. Istnieje
wieniec zaś z 14 Stycznia 1835 r. na
temże małżeństwu cywilnie, przescho-
dzić do Sadu i z akcją przeciwko
osobom fizycznym i z prawem, przeciw-
ko akcyjnym, wódkom.

78
ROZDZIAŁ V^{ty}

O SKUTKACH AMNESTYI CZYLI O
PRAWACH WYCHODźCÓW POLSKICH
KTÓRZY POWRÓCIŁI DO KRAJU.

THE

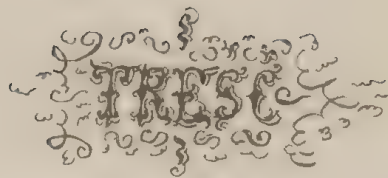
AMERICAN

REPUBLICAN

AND

Oddział I^{szy}

Text przepisów.

- I. *Postanowienie Rady Administracyjnej*
z dnia 6^{tego} Lipca 1837 r. do Czerwca 1839 r. i
22 Grudnia 1839 r.
3 Stycznia 40.

II. Postanowienie Rady Administracyjnej
z dnia 17/2 Czerwca 1841 r.

III. Artykuł 171. Kodeksu Kar głównych i po-
prawczych.

IV. Ukaz z dnia 25/7 Kwietnia 1850 r.

V. Manifest z dnia 15/1 Maja 1856 r.

VI. Redakcyja postanowień Rady Admini-
stracyjnej, podających do wiadomości
ogółu, o powrocie wychodźców do wykonywania
praw cywilnych.

I. Przywrócenie wychodźców Polskich
do życia cywilnego, datować należy do
'ustanowienia Rady Administracyj-
nej z dnia 16/8 Lipca 1837 r., które nakre-
słaj wykreślenie ~~konfiskacyjnych~~
dwunastu osób z list i ucieczek ^{konfiskacyjnych} ~~osób~~
z tego.

Konfiskata ich majątków z
wskazaniem skutkami ma-
jącym być wstąpieniem ich do
ciężkiego kary. Wskazaniem
miejscowości, w których
majątki ich znajdują się, i
wskazaniem, jakie posiadają
z tego konfiskacie, a to na za-
sadzie reskryptu J. C. Niegia

15
Na miejscu Królestwa, z powo-
du, że nie powrócił do kraju, w ter-
minie oznaczonym, i że przeba-
czenie które otrzymał, jest jedynie
osobistemu.

Następnie postanowieniami Rady
Administracyjnej z d. ^{30 Czerwca} ^{12 Lipca} 1839 r.
i ²² ³ ^{Stycznia} ⁴⁰ 1839 r. Konstanty Woł-
ki i Krabia Jan Władysław Bie-
liński przywrócić zostali do rzy-
wania praw cywilnych.

W skutku rodzinnego Pann... / 1839
Zosta tych postanowień / utaska-
wienia, oraz na przedstawi-
cie Komisji Radowej
przychodów i Skarbu, stawowi-
co następuje:

art. 1. Pann... na karę konfiska-
ty majątku skarbowy, powróco-
ny zostaje do rzywania, praw
cywilnych w Królestwie, pod
skiem - bez zwrotu jednak ma-
jątku konfiskacie zległego.

art. 2. Wszystkie czynności cy-
wilne, od daty... przez Pann
... dopietuwanie, uważane

Łódź

beda, za warunek, o ile z innego wzglę-
du prawnu nie są przeciwnie, oraz
o ile majątku konfiskacie ulega-
jącego nie dotyczą."

II. Udziałem wychodźcy, Polskim
utaskarwienia, wymagają przepi-
sów, mających ich stanowisko cy-
wilne urządzić. Rada Administr.
wistawiana przezto, w dniu 29 Czerw-
ca 1841 r. wydała postanowienie
wosnowie następującej:

"Uznawany potrzeba, o rudo-
czynie prawo cywilne osób, któ-
re uległy siłom cywilnej
i karze konfiskaty majątku,
następnie otrzymują przeba-
czenie z pozwoleniem porwo-
tu do Królestwa i z pozwole-
nia takowego korzystają na
przedstawienie Kommiss-
sji Rządowej Sprawiedli-
wości oraz sąsiednich i
Innych, postanowiona i sta-
nowa."

Art 1. Ułaskarwienia
Najwyższe, pozwalają

kommiss-
sji

powrocie do Królestwa osobom,
przeciw którym konfiskata ma-
jatkowa, decyzjami Rady Ad-
ministracyjnej nakazana do-
stała, ogłaszane będą przez
Dziennik praw i przez Gazetę
Rządową według dotychczas-
owego porządku. Sejeli Naj-
wyższa Tęska dotyczący osób,
wyrokami Sadowemi uka-
zanych, konfiskaty majątku ska-
zanych, dostatecznem będzie
ogłoszenie ukażawienia w
Gazecie Rządowej i w Dzien-
nikach Gubernialnych.

Art. 2. Wszystkie osoby ukaza-
wione, o jakich w artykule poprze-
dnajacym jest mowa, używać be-
da praw cywilnych i być im
bezbrani, a sami sprawować
prawa co dnia . . . i na przysz-
łość, od daty Najwyższej
decyzji ukazywania stano-
wić.

Art. 3. Osoby pomienione,
w skutek otrzymanego ukazu.

utaskarwienia, nie uabywają pod
nadany wrgledem jakich bae
praw, tak do majatku jix wa
rzecz Skarbu skonfiskowanego
jako i tego, który nie został jeszcze
wyselektowany i przez Skarb na-
jęty.

Art. 4. Kto miał majatek
wszelkiego rodzaju uabyty przez
utaskarwieniego trybuna kupna,
darowizny sukcesyj i t.p. po
daniu, w którym otrzymał prze-
baczenie i wstąpił na nowo w
używanie praw cywilnych
uabyt uważany na jego
własność występują i uiczy-
kują.

Art. 5. Gdyby i majatek kon-
fiskacji uległy, z woli Naj-
wyższej był także powioco-
ny utaskarwionemu, ten ostat-
ni obejmuje go w takim stanie,
w jakim znajdował się będzie
w chwili dojścia do Womun-
sji Koronowej przychodów
i Skarbu Najwyższej De.

cyryl

12
duszności, bez możliwości roszczeń
ciła do Skarbu z tytułu jego za-
radu preterwsi, i dopełnić wi-
niem wszelkich zobowiązań
względem tegoż majątku
ze strony Skarbu poprzednio
zawinionych. Ustawa wi-
niem, obowiązany będzie także
w dobrach skonfiskowanych
a sobie powracanych, jak ro-
wnie w dobrach przez Skarb
niezyskanych, a przez
siebie i łaski miłościwej
Księstwa Warszawskiego Perma
i innych, zastąpić ich
i zabezpieczyć ich prawa po-
dług przepisów. Postanowie-
niem Księstwa Warszawskiego
Perma z dnia 7/6 października
r. 1835 e. objętych.

Art 6. Wszelkie zobowiąza-
nia, które podług zasad po-
stanowienia Rady Admi-
nistracji z dnia 7/4 kwietnia
1835 e. z majątku konfiskacie
uległego, mogą być poszuki

poszukiwaniu, o ileby z takiego-
go majątku nie mogły być na-
spokojone, mogą być dochodo-
we z innego majątku osoby
utaskarwionej, czy to wczasie
życia cywilnej, na granicę
nabytego, czy też po strachu-
niu utaskarwienia nabytym
być mogącego. - Wolno jej je-
dnak w takim razie użyć wszel-
kich środków obrony, prawem
dopuszczalnych.

Art. 7. Gdyby Skarb Króle-
stwa, na mocy artykułu 10. po-
stawienia Rady Nadzorczej
stracił więcej niż $\frac{2}{3}$ Niewielu
1835 r. rzekł się majątku skoupi-
skowanego, z powodu rokowia-
nia i długów, które majątko
ciężających, w takim razie uta-
skawiony, wróci do praw, ja-
kie ma do tegoż majątku jako
właścicielowi służącemu ma-
jącemu, Działania przeciwko wie-
rzytelom według przepisów ob-
owiązującego prawa.

M
C-1835
5

Art 8. Zobowiązania, jakie rządkowi
winnym posiadaczom mają na
granicach, wchodzą w sferę cywil.
niej - o ile takowe majątku kon-
fiskacie uległego nie dotyczą
i nie sprzeciwiają się pra-
wom, przez osoby trzecie w
kraju w jakim nabytym, uwa-
żane będą od daty rządkowic-
zina, na zobowiązania prawne.

Art 9. Co się tyczy szlachectwa, tytu-
łów honorowych rang i orderów,
przez rządkowienie, przed ule-
gnięciem sferze cywilnej
posiadanych, teuz, o tyle je po-
strzeganiem przebaczenia na-
chowuje, o ile nastąpi na to

Imperatorskie Jego Cesar-
skiej Mości rozkazy, dla
czego, przy każdym przedsta-
wieniu dołaski osób, o których uwa-
żalność ta powinna być przed-
stawiona do Imperatorskiej Re-
cyzji.

Art 10. Wykonanie niniejszego po-
stawienia, które w Dzienniku

praw
3

Prawa ma być rzeczywiste, - Rozu-
mnyemu Pracywemu. Sprawiedli-
wości, oraz Przychodów i Szkodu,
w czym do której należy jest poleco-
nem.

III. Skutki ulaskawienia, określić-dokła-
dziej artykuł 171. Rozumu Roz. Głównego
i potrafiących ulaskawiać.

" Ulaskawienie i ulaskawienie
kary, w Sadu wypadku
nie należy od Sadu. Jest
on wypływem Najwyż-
szej Samodzielności Wła-
dzy, i może być jedynie z
Tę, albo bezpośrednio obja-
wionego Monarskiego mi-
łostki, albo Władzy Na-
mieszczykowi Królestwa Naj-
wyższej w tym względzie roz-
twierdzenia. Nie prawda i roz-
głoszanie ulaskawienia, jako sta-
nowiącego wyjątek do ogóln-
nych przepisów, oznaczo-
ne są w tym samym
Najwyższemu Ustawie

P.
171

lub postanowieniu Namiestnika
przez które stagać się los i pójcie,
nie utaskarwionego, lub redziła się
mu zupełnie przebaczenie.

IV. Tak sama Ustawa, w artykułach
339, 340 i 341, przepisata kary na tych,
którzy wydalili się z kraju nie
wioząc na wezwania Rady. -
Ukaz, z dnia 25 Siewcunia / 7 Moa.
ja 1850 r. przepisy te rozwinął, i spo-
sób postępowania prawnego wskaza-
wał. Ukaz ten, wprowadził suierę
cywilną, różną od suierci cy-
wilnej wychodźców politycznych
iaka ich na skutek wyrzeczenia
konfiskaty dotykała; w artykule
bowiem 12. wyrzekł, iż skutkiem
cywilnym postanowienia Sadu Kry-
minalnego będzie oluwanie spad-
ku po osadzonemu, tak jak po osobie
zrezygnującą kwartę. Jest to więc
suiera cywilna uakształk takieje
suierci w Kodeksie francuskim
opisaniej - lecz konfiskata ani jej
towarzyszy, ani jej bytu nie daje,
ani jej przyznawać nie jest. Ukaz;

Majątek spadkowego przechodzi na
jego spadkobierców.

Powyższe prawo przechowywało
się w miarę ustanowienia przepisów i
względów politycznych. Tagodniejsze
zasady następowały przepisy po ro-
ku 1831. przeciwno osobom niewracają-
cym do kraju wydane, że zaś mate-
ryała, nie wchodzi w zakres tego pi-
smo, porzekającemu na dostawienie
namieszczeniem rzeźnionego Ukazu.

„Kwarcąjąc uwagę, iż stowa
Ukazu z dnia 25 kwietnia / 7
Maja 1850 r. / i z wielu podda-
nych naszych K. Królestwa pol-
skiego, opuszczając kraj swój
rotając się, lub porostając
na granicę, dłużej nad ter-
mem w paszporcie nakreślo-
ny, trwając tam swoje fur-
dusze, obarczając długami
porostate po nich majątki, i
wyprzekając się tym sposobem
wszelkich rodzinnych i ojczy-
stych stosunków; kwarcąjąc
obok tego, iż podobne uciążli-
cia w artykułach 340 i 341 Kode-

85
Kodex Kar Głównych i Popraw.
czych, przewidziane, odrzucić be-
dzie nadolne prawo, dokładnie o-
znaczające następstwa, jakim
ulegają osoby, które popetuirowały
takowe, nie starwając się uwzględnia-
nie Bractw i uchyla przez
to obowiązkom winnego dla ci-
wilności i prawa, na przedsta-
wienie Naszego Namiestni-
ka w Królestwie Polskiem,
postanowiliśmy i stanowimy.
Art. I. W wypadkach artykułami
340 i 341. Kodexu przewidzianych,
właściwy Bractw Tubernialny,
a w Warszawie Ober-Policmaj-
ster Miasta, obowiązany jest
przedewszystkiem sprawdzić nie-
obecność osób, o których porożnięto
wiadomość, że się z kraju samo-
wolnie wyratili, lub z
innych nad czas przez Bractw
dozwolony, przebywania, tudzież
objawiać wszelkie towarzyszka-
ce wydaleniu się okoliczności,
a to przez rozkazanie ka. po.

rośnięciem władz Admii.
mistrzów. Policyjnych, śledstwa,
następnie w miejscach kamiesz-
kania, a następnie w całym kra-
ju. W tym celu Władze te ma-
ją obowiązek wezwać ich przez
Gazety i dzienniki Gubernial-
ne, do zgłoszenia się w nast.
bliższym Urzędzie Policyjnym
w ciągu sześciu tygodni.

Art. 2. Upięty bezskuteczny
nowyższego terminu, stanowi
będzie dowód nieobecności w kra-
ju, przysięgi i innych osób. Na-
stępnie przez Władze Rządu
Gubernialny, lub Ober-polic-
majster. o tych, które po wydale-
niu się swojem na granic po-
zostawily-jakowe fundusze. Do-
nieście Prokuratorowi przy Try-
bunale Cywilnym, i wezwie
go o zajęcie majątku nieobec-
nego w sekwencie, według pra-
widła w artykule 18° przepisane-
nych, o tych zaś, które nadurząd
nie posiadaly funduszy. Do.

doniesie Prokuratorowi przy Sądzie
Kryminalnym.

Art. 3. Tak w pierwszym, jak i w dru-
gim przypadku, komunikowanie
być powinno Prokuratorowi, wszel-
kie dowody nieobecności poszuki-
wanej osoby stwierdzające.

Art. 4. Małżeństwo zawieszone w Se-
kwestr majątku nieobecnej osoby,
powinny sążem wskazywać,
gdzie i jaki pozostał po niej ma-
jatek, nieumiej dowodzić okolicem
wykryć się, następnie uwzględnia
funduszu. Prokurator zaś przy
Trybunale Cywilnym, po zrobie-
niu z wszystkich wyśzczególnio-
nych powyżej dowodów, złożeń
tego żądania, to jest po wyprzece-
niu i zaprowadzeniu przez Try-
bunał Sekwestru. Dowody te odesła
Prokuratorowi przy Sądzie Krymi-
nalnym, dla dalszego na dro-
dze karnej postąpienia.

Art. 5. Sąd Kryminalny na wniosek
Prokuratora i po rozpoznanie
przedstawionych przez niego dowodów,

Ważność

uważany osobie przebywającej na
granicach bez pozwolenia Rady
Terminu do powrotu, również jak i w
sprawiedliwieniu powodów dla któ-
rych nie wróciła na pierwotne ogło-
szenia Władcy, i takowe ogłosi w
Gazecie Rządowej Królestwa i w
pięciu pismach periodycznych wy-
dawanych w Cesarstwie, a mianow-
icie w Petersburgu, Moskwie,
- Wiedniu, Rydze i Odessie, - w szczegól-
ności zaś w tych, które wychodzą
w językach francuskim, niemiec-
kim i polskim.

Art. 6. Termin powrotny w uciare
skolizności i w innych miejscach
dłemu się na granicę i odległo-
ści miejsca przebywania nie-
obecnych. Sąd Kryminalny
określać może według swego
rozumienia, dla wychodźców
znajdujących się w Europie
do miesiąca sześciu, - dla przeby-
wających zaś w innych czę-
ściach świata - do roku jednego

Art. 7. Ogłoszenie terminu, wskutek

uskrutecciuć się powinniśmy trzy.
kroćcie w przerwach trzech tygo-
dniowych. Czas sakreślony do po-
wrotu, liczy się od daty ostatnie-
go wzwania.

W kazdem z takowych ogło-
szeń, namieszczonemu być powin-
no ostrzeżenie, że w razie nie-
uległości i nie uszytowania na-
dość wzwani Bractwa, nie u-
sprawiedliwiający się, świątynie
na siebie skutki artykułami
340 i 341. Eodemu Kar. Płomnych
i Poprawczych, namieszczonemu.

Art 8. Dowody prawnie przeszkód
uniemożliwiających powrotu do
kraju, stanowią świadectwa
Kostoro i Konsulów Naszych,
a gdyby tych nie było, - świad-
ectwa Mładz miejscowych.
Gównie do usprawiedliwie-
nia skutku swojemu legalny do-
wód podania, i nie dojścia do
swego przezwaczenia prośby,
o przedłużenie paszportu. Do-
wody te, przedstawiane być

mogą.

moją Sądowi osobiście, lub przez inne
interesowane w tej sprawie osoby, lub na-
kazuje przestać wprost prokuratorowi.

Art. 9. Jeżeli wezwany wróci, a inne karze-
ny polityczne, lub przestępstwa w artyku-
łach 14 i 15. niniejszego Ułkuu wyszczegół-
nione, ciążyć go nie będą. - Sąd dalsze
dochodzenie i wymierzenie kar arty-
kułom 340 i 341 Kodeksu przepisanych,
przetnie. Podobnie postąpi, jeżeli we-
zwany nie powróci do kraju, lecz
usprawiedliwienie na dostateczne,
przez Sąd uznane za dostateczne.

Art. 10. Jeżeli nie powróci i usprawiedliwie-
nia dostatecznego nie stoczy, - Sąd
wyda wyrok skazujący go na po-
zbawienie wszelkich praw i bez-
powrotne z obszaru państwa wy-
gnańie, z zagrożeniem restancji
na osiedlenie w Syberji, gdyby do
kraju po prawomocności wyroku
powrócił.

Art. 11. Zapadły w pierwszej Instancji
wyrok przeciw nieobecnemu, i
na wezwanie Sądu niestawa-
jącego, ani usprawiedliwienia

nie składajacemu, ma być ogłoszony
w Gazetach wychodzących w Warsza-
wie, z zastrzeżeniem, że musi być
jeszcze trzecziesięczny termin do
usprawiedliwienia się, a temu sa-
memu i do odwołania się do Sadu
wyższego, w której to drodze, na-
sady usprawiedliwiające jego
nieobecność, przez Sad wyższej
Instancji przyjęte być mogą.

Po upływie tego terminu, gdy
skazany nie wróci, ani usprawie-
dliwienia się stosownego nie kło-
dzi, wyrok z Urzędu w drodze
terwizji przedstawia się pod roz-
ważanie Sadu Apellacyjne-
go i X. Departamentu Pradzi-
cego Senatu, a nadto w do skłach-
ty, przedstawia się jeszcze pod
nasze zatwierdzenie.

Art. 12. Skutki cywilne postanowień
Sadu Kryminalnego będą:

a. w przypadkach artykułu.
Tem 9.º przewidzianych.
ustanie sekwestru.

b. w przypadkach artykułu 10.º

otwarcie spadku, tak jak po osobie rze-
czywiście zmarłej.

Tak w pierwszym jednakże, jak i w dru-
gim przypadku, jeżeliby śledztwo po-
licyjne wykazało, że osoba przedmio-
tem sprawy będąca, przebyła granicę
z pokryjonym lub punktem nakana-
nym, albo że przekroczyła paszport
wład terminu, ulegać ona zaś będzie
oddzielnie karze fiskalnej: podług sa-
sad przepisanej Skarbowemu wska-
zanym.

Art. 13. Po ustanowieniu niniejszem, nie
zoblika się bynajmniej, ani trak-
tom narwajskim z Cesarstwem Au-
stryackim i Królestwem Pruskim,
o przebywaniu granicy podda-
nych rządu nadwornych, ani prze-
chodzących stanowiącym prawidła
o komunikacji mieszkańców
w granicznych.

Art. 14 Samo z siebie wypływa, iż rozpo-
rządzenia niniejszem ukazem
objęte, nie mogą się ciągnąć do
mieszkańców Królestwa przeby-
wających w guberniach i prowincjach.

43
w prowincjach Rosyjskich, jako w gra-
nicach jednego i tegoż samego
Krajstwa. Także nie dotyczy o-
sob z powodów politycznych z
kraju obiegłych, względem któ-
rych powstają w owęj mocy prze-
pisy Kodeksu Kar Głównych i po-
prawczych, a mianowicie: arty-
kułu 26. iudycz. postanowienia
 przez Nas lub Namiestnika
Cesarzowego i Radę Administracji.
wydane.

Nie dotyczy wreszcie i obie-
gów wojskowych, względem któ-
rych istnieją oddzielne zarządze-
nia i rozkazy.

Art. 15. Gdyby osoba nieobcowa w kra-
ju oskarżona, uadko była o cze-
st, które Kodeks Kar Głównych
i poprawczych za przestępstwo
mowa, wtedy oprócz zastosowa-
nia do niej przepisów niniejsze-
go Ułomu, powołujemy być ma
oddzielnie do kary brykie Bo-
dexu postanowionej.

Art. 16. Wykreśloni przez Trybunał Cy-

urkany

Cywilny sekwestr, trwać ma aż do czasu upłynienia terminu do powrotu oszacowanego, i ostatecznego przez Sady narównokowania względem osoby zbiegłej.

Art. 17. Sekwestr wskakie w ciągu trwania poumienionego terminu nastaje, jeżeli właściciel majątku do kraju powróci, lub jeżeli na dalsze swe na granica, przenieśkierwanie, szczególnie bezwolenie Rady otrzyma.

Art. 18. Ustanowienie sekwestru, następuje w sposób prawem Cywilnym, tudzież postanowieniem Rady Administracyjnej z dnia 30 stycznia / 12 Lutego 1842 r. wskazany; i w tym celu prokurator przy Trybunale Cywilnym po otrzymaniu od Władzy Polijnej dowodu o nieobecności osoby poszukiwanej, przedsięwzięcie rozmaite środki, względem ustanowienia Kuratora majątku po tej osobie pozostałego.

Stk₃

Art. 19. Takim Kuratorem, nie może
być mianowany współ-mają-
tek, tudzież krewni jego w linii
prostej, tak wstępującej jak i zstępującej.

Art. 20. Wyrok Sądu Kryminalnego
z poświadczeniem prawomo-
wności, przerwania roszczenia, pro-
kuratorowi przy Trybunale Cy-
wilnym, który Kuratorowi ma-
jątek pod sekwestrem roztający,
koniecznie wydać poleci.

Kurator w przypadkach artyku-
kułu 9° majątek właścicielowi
oddaje, a w przypadkach artyku-
kułu 10°

a. co do majątku ziemskiego,
wstępowanie spadkowe ogłosi.

b. co do majątku ziemskiego, za-
porowie po odbiór masy.

1° Sukcesorów wiadomych
przez porwy-

a

2° Sukcesorów niewiadomych
przez pisma publiczne.

Art. 21 Skutki wyroku, tak co do ustania
sekwestru, a przejścia majątku

sukcesorów, jakoteż co do nagro-
żenia kary na przypadek samo-
wolnego powrotu do Białostka,
licząc się od daty wyroku I: De-
partamentu Brackiego Se-
natu, a wreszcie, w których przed-
stawianiu jest wyrok pod Nacze-
lowstwo, co do Nacze-
go Ukazu.

Art. 22. Nieważnemi są wszelkie
akta, zawierane przez osobę w
kraju nieobcą, co do mająt-
ku jej od daty pierwszego uzo-
wania artykułem 25^{ym} roz-
porządzenia.

Art. 23. Kurator, pod którego zarząd
majątek przechodzi, upowa-
żniony i obowiązany
jest bieżąco bieżąco bieżąco do
majątku kuratorskiego i innych
chośności lub kapitałów i
innych majątków, do niego
związanych, i innych
związanych z tym na
majątku jego sekwestrze.

Tenże Kurator, zaraz po jego

zakończono
23

ustanowianiu, wszelki majątek w
Królestwie znajdujący się i sobie wła-
stny, pod administracją, rejestr,
inventarz, spisy, fundusze, akty,
pieniąż, lub sadownie ich dochodzi,
i na wszelkie poszukiwania sa-
dowe odpowiada.

Jeżeli sekwestr Ołtuzkiej jak rok po-
przed, Kurator roczne rachunki pro-
kuratorowi składa, wiadomych
i domniemanych Sukcesorów,
o rezultacie rachunków nawia-
dania

Kontrowanie składanych ra-
chunków do Sukcesorów domnie-
manych, a rozpoznanie wysui-
knień uwagających sporów, do Sa-
dów należy.

Art. 24. Kurator, na prawo nadać
zaw swój zarząd stosownego z
miejscem osoby nieobecnej w.
miejscu, w którym które w mieście.
go zatrudnienia i gorliwości
o dobro massy, wynosi swoje
wzrosty 3. do 10. 00 sta, w stosun-
ku do czystego dochodu z ma.

z majątku pod zarządem jego zostaje-
jącego, nie licząc uwzględnienia się na-
leżności kwoty gotowych wydatków

Ładanie takie należycie uspra-
wiedliwić, będzie wniesione przez
Kuratora do Trybunału, który go ma
mował i rozpoznaje przez Tenże
Trybunał, po wystąpieniu w imię
swoje Prokuratora.

Art. 25. Dochody z majątku nieobecnego
zbierane, po opłaceniu długów i
wszelkich niezbędnych wydatków,
innych zarząd sakowym mająt-
kiem wyznaczeni będzie, iudżik
w wykonaniu z nich kłusa-
szu, iudżikowi iudżikowi iudżikowi
iudżikowi iudżikowi w Królestwie
lub Cesarstwie przebywają-
cych, potrzebnego, składane bji-
mają do Banku polskiego,
jak tylko summa rubl. do 30.
w zastawieniu wzmianko-
wanych, potrzeb, zebrań do
summy -

Art. 26. Cóżkolwiek się ma, co
wielu w przekazywaniu iudżikowi

fundusz na utrzymanie rodziny
nieobecnego, - nie może przewozić
połowy jego dochodów, jeżeli w
płaścinie znajduje się żona jego
i dzieci, czwartej zaś części, jeżeli
znajduje się sama tylko żona,
lub same dzieci. -

Wszakże przepis ten ściera się
tylko do przypadków, w których
czysty dochód z majątku prze-
chodzi 750. rub. s. J. Jeżeli zaś do-
chody summy tej nie przewyż-
sają, takim razie na prośbę fami-
lii, może być przeznaczone na jej
utrzymanie i więcej nad poło-
wę, lub czwartą część, może być
nawet cały dochód ^{netto} przeznaczo-
ny, lecz to za obowiązkiem na
to szczególnego upoważnienia
Waszego Namiestnika w
Tęliście.

Art. 2. Bliższy zarząd nad kurato-
rjami majątków osób w kraju
nieobecnych, wykonują być
ma, prokuratorowie przy Try-
bunatach Cywilnych.

Kuratorowie

Kuratorowie zdawać będą corocznie
tymże prokuratorowi sprawę
ostanie majątku tychże osób, z
wypisaniem sumy w Ban-
ku stonowych.

Art. 28. Rady Pubernialne, a w War-
shawie Ober. Polimajster wspie-
rać będą tak Prokuratorów jako
i Kuratorów w ściśle wype-
łnianiu przepisów niniejszych,
w szczególności zaś, obowiąz-
kiem ich jest:

1° Przestrzegać powołani w
czasie urzędowania osób
funkcyjnych się na granicę
i dopilnować ustanowie-
nia i ich majątkiem
Kuratora, gdy tego za-
trzeba.

2° Przedstawić Prokuratorowi
jeżeli tego potrzeba, osobę
doliczając do przyjęcia ob-
owiązków Kuratora.

Art. 29. Główny powyższe prócz Art. 26.
dotyczącego się nieobecnosci
samych mężów, stosują się

do osób tak płać meżkie, jako i żeńskie
Co do wieletnich pod Władzą, rodniciel-
ską, lub Opiekunską, zostających, stosują
się dopiero do czasu dojścia ich do pełno-
letności, to jest od dnia, w którym lat
21. wieku swego ukończą.

Art. 30. Jeżeli nieobecny, będąc statym
mieszkańcem Królestwa, posiada
również majątek i w Cesarstwie,
prokurator przy Trybunale Cy-
wilnym, zaraz na powzięciu
o tem bieżącego od Władz Polityczno
Administracyjnych, bieżącego od Ku-
ratora wiadomości, przedstawia
leżącą Komisji Rządowej
Spraw Wewnętrznych i Ducho-
wanych, przy dotoczeniu w od-
pisie wiersztemu przez pre-
zesa Trybunału poswiadczo-
ny, wszelkich dowodów, sa-
mowolnego pobytu jego na gra-
nicę dotychczas, a to dla po-
stąpienia z tymże majątkiem
wedle przepisów w Cesarstwie
obowiązujących.

Art. 31. Wykonanie niniejszego po-

Stano.

C.

postanowienia, które w Dzienniku
prawu ma być zamieszczone. Na-
szemu Namiestnikowi w Kró-
lestwie polecamy

I. Taki był stan naszego prawodaw-
stwa, w chwili w której Najjaśniej-
szy Pan, najłaskawiej raczył wyzre-
cować na wstępie racytowane Mo-
cześnie Słowa: I' APPORTE L OU-
BLI DU PASSE; - taki był stan nasze-
go prawodawstwa, w dniu, w któ-
rym Gazeta Rządowa, podając o-
wiadoomości Królestwu i Europie wiado-
mości o postanowieniu Jego Ce-
sarsko Królewskiej Mości
względem Wychodźców wydane-
mą zaraz w numerze 125. zamieszcza
Najmilościwszy Manifest
dany 5^{ty} Maja 1856. w słowach:

„My Alexander
II^{ty} Cesarz i Samowład-
ca Wszech Rosyi Król
Polski etc. etc. etc.

Ściśle proszę o dozwole-
nie powrotu do kraju z
wyuzurzeniem kraju za

chwilowe

chwilowe obłakanie, i gotowości zda-
nia się na wolę Rady, samowolnie
wraz z sobą, które samowolnie opu-
ściło Królestwo Polskie, świadczą,
że wielu z pomiędzy wychodźców,
a szczególnie ci, którzy opuścili kraj
po wroście, wstrzymując się z po-
daniem podobnych prośb, jedynie
w nieprawości o przyszły ich los
w kraju.

Przedstawienie nieprawości przez
z ich strony, i nierównowagę
obrotów państwa, przy Dworach
i w ministerstwach, i w przyrządach
i w ich charakterach, szkodliwy i al-
trudny, i rozpraszający, prowadzi do
kraju, celem przedstawienia ta-
kowych przez Namiestnika
Naszego do ostatecznej Naszej
decyzji.

Rozkazujemy.

1. W wszystkich tych, którzy zechcą
rozwoleń powrotu do Kró-
stwa Polskiego otrzymają, uwol-
niając od wszelkich proskutowań
i od wszelkich przeszkód od sądowego

pod względem politycznym cho-
dzenia.

2° Od chwili przybycia do kraju i
ponowienia przysięgi honorat.
kiej, przywrócić im wszystkie re-
zywanie praw stosownie do ich
stanu. - i

3° Tym zaś, których postępowanie
od chwili powrotu w ciągu lat trzech
będzie nieuczciwe, przysuwać
prawo wstąpienia do służby cy-
wilnej w miarę zdolności, ażeby
mając możność stać się pokre-
sami, mogli narazem dać do-
wody szczerości i czci służby

Wszakże Taskata Nasza
Marszałka, która śmiało wysuwa
dla okazyjących szczerość, nie
rozciąga się na tych wychoźców.
którzy postępowaniem swoim
dowodzą, że dowodzą ciągłej nie-
uczności do Rady Naszej. -"

Manifest ten, niemił na korzyść
wszystkich wychoźców do kraju, bo
wobec nich, a nie ich, nie będzie
stanowieniem Rady Administracji.

Administracji z dnia 7^{go} Czerwca
1841 r. objęte, - wyłączenie też w Moawi.
jeście tym.

jako wpływów i Najwyż-
szej Władzy i Monarchego
miłosierdzia (art. 131. Kod. Kar
Złotych i Poprawczych)
zukać oddad uależy reguły, urza-
dzających los, prawa i stosunki wy-
chodząc.

II. Rada Administracji podaje
do wiadomości ogółu - o przywróceniu
uprawnione do życia cywilnego, -
przyjęta redakcja, wskazująca na
razie, jakie to następstwa konfiska-
ty i z jakiej epoki, komisji nie zo-
stały. Postanowienia Rady Admi-
nistracji, w tym przedmiocie, red-
kowane są, jak następuje:

„ N. N. postanowieniem Rady
Administracji z dnia ...
na konfiskacie majątku skar-
ny, wraca do używania praw
cywilnych od dnia ... jako
dany Najwyższej władzy
postanowienia ...

jakimś

„ jakiby od tej daty stał się jego wło-
 „ snością, nie ulega już konfiskac-
 „ cji, której skutki rozciągają się
 „ tylko do prawników i ich rzeczy
 „ lub wykryć się jeszcze mogą
 „ cych, jakie tuż N. N. - przed
 „ datą wykreślenia konfi-
 „ skaty posiadał, lub też na nie-
 „ go PO TE DATE, jakim być
 „ prawem przypadają”

Rozbior wykreślenia prawnego, powyż-
 szej redakcyi, wchodzi w zakres nastę-
 pujących rozdziałów

Oddział II^{gi}

O skutkach amnestyi.

L'ostracisme doit être
 examiné par les règles de la
 loi politique, et non par les règ-
 les de la loi civile. Montesquieu del' esprit des loix.

Rozdział XXVI rozdz. (18.)

§ I. O skutkach amnestyi na przyszłość.

I. Właściwiony ^{Trzeci} zwraca do wszystkich swoich

brzo-
 2

praw na przekształć

II. Ułaskawieni, wracają do życia cywilnego - nie zaś w nowo wchodzą życie letargu cywilnego.

I. Kaducemu naprzeciwu ulżyć nie może ^{nie} sumary cywilnie po usy. skaniu ułaskawienia, wraca do wszelkich swych praw tak politycz.nych jak cywilnych. Tak bowiem stanowi najmilszy ^{Moau} fest z dnia 5^{ty} Maja 1856 roku, - takiego znaczenia istniał przepis artykułu 2^{go} postanowienia Rady Ad. ministracyjnej z dnia 1^{go} Czerwca 1841 roku - w podobny sposób obja. sniła nam rozciągłość taksy W. Cesarzowej Samia Władka.

Wracając przez do kraju wygnanie, spotyka się z zupeł. nem przebaczeniem i zapomnie. niem przeszłości, i wraca do ta. kich samych praw, jakie im stu. żyły w chwili jego śmierci cywil. nej. - A więc Ojciec wraca do O. pieki nad swemi dziećmi, i stają

tem samym wszelkie inne cienni pra-
wa, a pomiedzy temi, warne prawo
wyztkowania z ich majatku pod-
czas ich nieletnosci. A wiec moze
wraca do wszystkich praw meza,
a tem samym i do prawa wyztko-
wania, jakie mu byly na majat-
ku zowni; a wiec przywrócony do
zycia cywilnego, moze nabrywac
majatek, takowy abrywac, obciagac,
moze czynic testamenta, przyjmow-
zac dary, nalezeć do skladu Rodziny
militarnych, dzialac w Sadzie i t.d.
Stowiem, wszelka niezdolnosć prawne-
go cywilnego, bezwarunkowo ustaje i
znika.

Przebieg do zycia cywilnego, dotaje
sie: dla osób wracajacych do poddań-
stwa Polskiego, od dnia uzyskania
przez nich amnestyi. Dla osób przy-
bywajacych do Krolestwa w charakterze
żołnierzy na paszportancii
zagranicznosci, od dnia wznie-
sienia pozwolenia na wjazd do Królestwa.
Ostatni, przez sam fakt przybycia
do Krolestwa na Podległość, wznowieniu

Rady wracają do całości praw cywil.
nych i z dniem uzyskania reskuc.
go pozwolenia, nabywają korzystai
z dobrodziejstw objętych Manifeste-
m z roku 1856.

II. Kaniwacji należy, że przybywa-
jący wygnani, czy to w skutek
amnestyi, czy na mocy pozwolenia
na wjazd do kraju w charakterze ci-
tizenów, wracają do życia cywil-
nego, nie zaś życie to na nowo na-
stępuje. Tak słusznie? artykuł 29?
Postanowienia Rady Administracy-
yjnej z dnia 12, czerwca 1846, i w
Kencie Rosyjskim - taka myśl
przebiega się z osnovy Manifestu
z roku 1856. - taka redakcyą, przekła-
dającą nam postanowienia przez
które Rada Administracyjna ka-
żda, specjalna amnestya, do wiado-
mości ogółu podaje - a co najważniej-
szą, przeciwne tłumaczenie, nie do-
powiada toż samemu słowu, a
słowom, ani wielkości idei przebie-
żenia i zapominania, którą kraj

zwrócić na siebie i wdzięczności,
jest samego Monarchy. -

A więc dzisiejsze prawodawstwo,
zapewnia wychodząc kontynuację
tego samego życia cywilnego, jakie
dla nich istniało przed wypadkami
z roku 1831, wracając do kraju ci-
wila, na te same osoby cywilne co
przedtem. Wraca je bowiem do
bytu, nie zaś nowemu darzy je życiem.
A więc skutkiem Najmiłosierdzie-
go przebaczenia, umarły cywilnie nie
rodzi się, w znaczeniu cywilnem,
ale przebudza ze snu, i wraca do da-
wnego swego życia. -

Takie zapatrywanie się, prawi-
dawny, na stanowisko każdego by-
tego Wychodźcy, jest najwyższego
znaczenia prawnego. Dotyczy klaso-
wy bowiem jego stan śmierci cywil-
nej, nie jest już śmiercią, cywilną,
ani także śmiercią poczynioną
z jego strony, ale raczej byt to stugole-
tni sen, stugoletni letarg cywilny.

Jak śmierć rzeczywista, jest kresem
życia ludzkiego, tak samo śmierć cy-

wilna,

91
cywilna, jest końcem życia cywilnego, - kto
więc do życia wrócić ma być może, ten
nie był dotknięty śmiercią, zesztywniał,
ale poroniał, uikt bowiem nie ma po-
dwójnego życia naturalnego, - uikt też
nie może mieć podwójnego życia cy-
wilnego. -

Staw Wychoźców Polskich, przed-
stawia nam wszelkie warunki tej
śmierci poroniej, tego letargu cywilnego.
Był to staw niebezpieczny zapewne, i
jak nie często nuchodzi się lekarz co-
by chorego z naturalnego letargu prze-
budzić umiał, tak sam ciwieri wie-
ku dla polskich wychoźców ubiegając
musiało, na ciu się przebudzenia
z letargu cywilnego doczekać. ~~nie~~
umogli

To też historia, imiora takich
lekarzy do później potowności podaje,
ich ciyuy xtoemii napisuje gloskami,
i buduje najbrwalsze powiiki, z serc
i ciwieć waniećności.

Najmłodszy ciwieri Panijacy nam
Monarcha, Darnac Wychoźców
watkowiem przebaczeniu, przebudził

ich

ich z takiego angielskiego cywilnego
letargu; i staty więc dla nich skutki
suntari cywilnej tak na przyszłość, jak
na przeszłość i jedynem następstwem
tego cywilnego letargu, jest utrata skon-
fiskowanego im majątku..

W 3^{cu}

§ 2. O skutkach amnestyi na przeszłość

W 1^{ej} Trz. 3^{cu}

- I. Majątek skonfiskowany, nie ulega zwro-
towi - co ulega konfiskacie.
- II. Czyn wracający wychodzący, ma prawo za-
żądać wydania sobie schedy ze spadku
otwartego dlań po dniu wyrokowej
konfiskaty, lecz przed dniem udzielone-
go mu zatwierdzenia, - majątku, który
konfiskacie nigdy nie ulegał.
- III. Tytuł żądania tego udziału, utraci-
mych być może.

a. przez przedawnienie 30. latnie

b. przez poroków spadku wręcz tracie

- IV. Utrata procentów i wszelkich dochodów.

1°
2°
3°

brawem przypadają

Kto do nas należy wglądać w tajnik
 przeproszenia, ale i tak prawa posiad-
 cy musi, iż gdyby kiedykolwiek, wsku-
 tek szczególnej łaski Ojca naszego,
 majątek skonfiskowany został ex wy-
 chodzący polskiemu powińcomu. - że
 wówczas, nie oświeci się, niż żadem sku-
 tek owego cywilnego tetargu - że przy-
 wrócić do skonfiskowanego mająt-
 ku, miałybyśmy oświecić, jak gdyby kon-
 fiskacja wcale nie uległa, i nigdy sum-
 ma cywilna nie był zagrożony. -

A więc utrata skolefiskowanego
majątku jest jedynym skutkiem cywilne-
go ciężaru.

Korufiskata porostaje w swęj mocy, do
duia jej wyrzeknienia, nie zaś do duia
Toskarwiciua. Majątek nstawi taki, jak
ualciał do wschodńca, w chwili wyrzekno-
cjej korufiskatę, nie przestaje być w tasro-
scia. Siarbu.- Co ualcę uważać za pier-
dusko wyskryć się mogące, o których wypro-
minaja, postanowienia Rady? pytanie
to rozstrzygnąć ualcę w sposób pod Nr.
ni. Obożniał II oddziały II podawcy. To

co wychodzić posiadał w chwili wyre-
czniej konfiskaty, lub do czego w owiej prz-
chwili miał tytuł prawny. To ulegało
konfiskacie, i to jeszcze dziś przechodzi na
złoty, 10.000.

Przebiegała zaś kaduce z praw, których
typuś obwierał się dla wygoda, podnie-
wykrewniej konfiskaty, jak ~~to~~ w sprawie
wprowadzającej literę, która uwarunkowała
ministerstwu, nie, że obywateli i
została.

[illegible]

(111).

Pytanie to, dla wracających wychodź-
ców jest najwyższego znaczenia; sko-
ro skreślam cały interes rozbiernego
przetworzenia przedmiotu, i będzie odpo-
wiedzią jedyną, jakis w materji tej, brzo-
dnathi sądowe wywołanie roztawne.

Pytanie to, na pozór - ale tylko na po-
zór; wydaje się być trudnem, a trudność
to spowodowana jest to: jak się najczę-
ściej zdarza / nie trafne postawienie
kwestyi sporniej. - jest przeszkadza, sam
przepis Art. 125. Kodeksu Cywilnego.

I rzeczywiście, potrzeba czegoś
dojrzałej znajomości ustaw i stosun-
ków ludzkich, ażeby w danym sporze
obok pomiedzy sobą sprzecznych na po-
zór, ustąpić do jednego z nich, a nie do
drugiego, ażeby wreszcie, po rozważeniu
całego postawienia kwestyi, prowadzić
narazie do właściwej i ujemniejszej de-
cyzji - cała więc trudność leży w zna-
czeniu tej kwestyi.

Art. 125. Kodeksu Cyw. stanowi:
ażeby w sporach do spłaty
kui, potrzebna konieczność i
niezgodność, stwierdzenia tego
pradku.

Cał.

Tak więc co się dołuceni do
dziedziczenia:

1° temu, kto w chwili otwarcia
spadku nie był poczętym;

2° dzieci, które uciływe u świat
rozpłynęły.

3° temu, kto jest umarłym cywilnie.

Podawać by się więc mogło, iż gdy wy-
chodzi w dniu otwarcia spadku, ko-
muś z nich kwatera konfiskaty i in-
ci cywilnie, a temu samemu był w wy-
padku swych praw przeszkodzony,
i do tego spadku nie przyszedł, to
wieg i narwet po powrocie do kraju omy-
ślenie swej sprawy zapomnieć się nie
może.

(1) Dłższy wskazuje rozbiór nazwań.
In i gnostowie zaleganie uskarwa.
szego kraju, przechowa, - że Artypul 7²⁵.
Nadanie Cywilnego do kwestji tej na-
stosowania nie znajduje, - i, - - -
ni do życia cywilnego wygnanie
przywilejowemu został i do praw dle-
dziczenia w spadkach po dniu wypro-
czynie konfiskaty, lecz przed a - - -
instruowania otwartości. - - -

nie sądziemy, ale jej szukać musimy
w tych samych ustawach, które utwo-
rzyły niezdolność, które uczyniły winę
winą, karę-karą; które następnie i wi-
nie przebaczyły i karę umorzyły.

Do innej drodze postępując, nie mo-
żnaby dojść do prawdziwego rozwia-
zania kwestji, która należy.

nie od zbadania, czy wygnańcie
w dniu otwarcia spadku być
wyłączonym od udziału w
tytułach spadku.

ale przeciwnie, od zadenudowania:
czyli niezdolność - a raczej przeszo-
dła brania spadku w chwili otwa-
rzenia tegoż spadku przez prawo
publiczne, przez dotychczasowe
aktów cywilizacji i moralności.
nie została zniszczona, przez
którą mniej naturalną, późniejszą
mowa:

był bowiem prawa przychodzenia do
spadku, należy nie od przepisu staw.
winnego.

„in nie zdolny jest niezdolny” - ale
przeciwnie od przepisu mającego

namyć:

. czy powołany do spadku, jest
jeszcze niezdolny? -

Czyli innemu stanowi: - nie reguła ar-
tykułu 725. Kodeksu Cywilnego odse-
wajają od spadku osobę do dnie
czenia niezdolności - ale kwestya zdolno-
ści, lub niezdolności tej osoby, jest
kwestya, w przedmiocie tego domu-
jącego - Gdy zaś niezdolności tej i jej przy-
wrócenie, urządziło właśnie, owo pu-
blikum a najbardziej wyjątkowe
prawodawstwo, do tego zakresu pro-
wadawstwa wyjątkowego, niechaj
się tu należy. -

A więc litery prawa szukać nale-
ży nie w Kodeksie Cywilnym, ale
w ustawach publicznych - a reguły
te, podają nam, wyprawdzone
przez nas w Kodeksie II. awa, se-
reiki.

1. że korespondencja i wszelkie jej
skutki, jako środek czysto poli-
tyczny, - należy do prawa
publicznego, nie zaś cywilne.
2. że chociaż prawo publicz.

me
3

publiczne dominuje nad prze-
pisami prawa cywilnego,
mianowiciej przeciw jest pra-
wem wyjątkowem, a nie do za-
sad prawa ogólnego, a nie do
interessów pomiędzy osobami
prywatnymi, uogólnia się
niedajacemu..

2° że śmierć cywilna, jest tyl-
ko jedynym ze skutków kon-
fiskacyi, i stanowi accessorium
tę konfiskacyi.

Regule powyższe, podaje nam, jakże
wprawny przepis artykułu 171. Prawa
star Głównych i Poprawnych w sto-
sunkach:

"...prawa i rozciągłość
sądów, jako stosownie
do wyjątków od ogólnych przepi-
sów, oznaczone są w tym sa-
mym Najwyższemu Ukazie
lub Postanowieniu, przez które
kładą się reguły i położenie sta-
nowione, lub udziela się mu
zwolnienie "przebaczenie"

Czy zatem wskazywanie wychoźców

...skier...

Polskich oddziaływa wstecz na przeszłość
do daty wykreślenia konfiskaty licząc
z tym skutkiem: iż ona przeszkodzi
brać spadku zriku - i tytuł do udziału
tu spadkowego ożwiera?

Powinno się inniemać iż wyraża
na litera prawa, niedopuszczając tu do
wzięcia, przeznaczenia. Najpóźniej
Pierw. Manifestu Imper. z dnia
15 Maja 1856r. Najmilszemu więc uczęsz
wzruci:

„ iż przeszedł, wnieprawienie, przeszłość
dy Wychodźców -

„ iż rozkazuje uwolnić ich na czas, przesz-
ły, od wszelkich postępowania, i w sadzie
tego pod względem politycznym do
chodzenia”

Taki Kasa Administracji
wyrażenie postawiała:

„ iż skutki konfiskaty, wciągają się
tylko do funduszy wykrytych, lub wy-
stępujących, i w ogólnych, jakie wy-
chodnie przed datą wykreślenia kon-
fiskaty posiadał, - lub też na niego pro-
te, jakie białe prawem przypadają”

Najmilszemu przeto Najmilszemu.

niego

Największego utaskarwienia wy-
chodców Polaków, jasno i wyraźnie po-
kazując, że w całym Ełku DŁCo.
warszej Łaski i wstawianach
Rady Administracyjnej, które Akci-
onem wyrażają i objaśniają - nie-
dy bowiem i uciecy cywilna była ty-
ko skutkiem konfiskaty, a konfiska-
ta zachowana siva, uciecy tylko na
przeszłość do daty jej wyrażenia, a
nie na przeszłość po tej dacie, nie-
do tej daty żadne skutki konfiska-
ty się nie ostały, nie mogła się ostać
i uciecy cywilna, a tem samem nie-
siona, została / od tej daty licząc / je-
dyna przeszkoda przychodzenia do
posiadania i korzystania z nieruchomości. -

Uciecy cywilna bowiem jako acces-
sorium konfiskaty, nie mogła, prze-
stanie istnieć, a raczej konfiskaty, a e-
sta jej skutkiem, a to, ponieważ posi-
adanie przez niej accessorium se-
quitur omni principale.

Uciecy więc, przeszkoda, albo przeszk-
koda nie była przyznająca, tymczaso-
wa, i nie mogła całkowicie, dla każdego

i właściwej? Zarządzić, iż prawo.
dawca nowego sumieria cywilna -
dotyć wyłączenia tej sumierii, po.
zostawit niedolności, jaka została
tej sumierii powstawała - by to było
zadaniem Wł. Szaryńskiego.
a przepisowi nowego sumieria
cywilna, prawnego odnowić
skutku..

[illegible][illegible]

(S. 1111)

sadowa; - jeśli skoro ustata przyczyna
tego środka politycznego i mémoire
d'État - i ikuwa wszelkie jego skutki:
cessante causa, cessat effectus.

Obok tych perwuków, obok jawne-
go i zamiaru prawodawcy i ducha
wydanych Ustaw, i celu, dla którego
pisane były, - nie należy względów
politycznych dla względów prywat-
nych, i nie należy, ani do interesu, ani
prywatnych, wprowadzać z ustawa-
mi politycznych takiego następstwa, jak
go one nie mogły mieć na widoku.

Przykładać, odmarwidanie wra-
cający do kraju wychoźców, i pruć
do spadków otwartych po dacie wyje-
żdżenia na nieb konfiskaty, - lecz prze-
dumem ich utaskawienia, - nie tylko na
duchu tych ustaw opierać by się nie mo-
gło, ale nawet, celowi ich, zamiarowi
prawodawcy byłoby najwrośniej
przeciw.

Manifest bawarski z roku 1856. uisnąc
wychoźcom wielkie Towo narownie-
nia, nie miał bynajmniej i na celu u-
trzymać stan nienormalny, skutkuje

skutkujacy to, ze ciui, nie niaziut i za
siebie i nabraka. Jedyby tana, byt
chudaa Wola Krajowyksa, czuoli.
byjany napewno wyroziury w tui mie
rze przepis-kiedy, przepis teco nie
znajdujemy, widac ze nie tano
w wiadomach, prawodawcy, ciui tta.
skandynawski, wozniat, praw no
grodan ciui tta, ktore z ciui tta.
ciui tta, ktore z ciui tta, ktore z ciui tta.
ciui tta, ktore z ciui tta, ktore z ciui tta.
ciui tta, ktore z ciui tta, ktore z ciui tta.
ciui tta, ktore z ciui tta, ktore z ciui tta.

ciui tta, ktore z ciui tta, ktore z ciui tta.
ciui tta, ktore z ciui tta, ktore z ciui tta.
ciui tta, ktore z ciui tta, ktore z ciui tta.
ciui tta, ktore z ciui tta, ktore z ciui tta.
ciui tta, ktore z ciui tta, ktore z ciui tta.
ciui tta, ktore z ciui tta, ktore z ciui tta.
ciui tta, ktore z ciui tta, ktore z ciui tta.

ciui tta, ktore z ciui tta, ktore z ciui tta.
ciui tta, ktore z ciui tta, ktore z ciui tta.
ciui tta, ktore z ciui tta, ktore z ciui tta.
ciui tta, ktore z ciui tta, ktore z ciui tta.
ciui tta, ktore z ciui tta, ktore z ciui tta.
ciui tta, ktore z ciui tta, ktore z ciui tta.
ciui tta, ktore z ciui tta, ktore z ciui tta.

wychodzący, mając tytuł do kaptura
udziału ze spadków otwartych po
dacie wyrzecznij na nich konfi-
skaty.

III. Obok rozstrzygnięcia, powołanego
prawa na nowe wychodźców, sta-
cia się ich nakazu, zdawać by się mo-
gło, że niewolę letargu cywilnego nie
podlegała w ich interesach, jak i podlega-
ła im, jak i w interesach. Ona, przeto
nie była, jak i w interesach, na ich interesach
i jest, jak i w interesach, z kapturami -
i jest, jak i w interesach, z kapturami -
i jest, jak i w interesach, z kapturami -
i jest, jak i w interesach, z kapturami -
i jest, jak i w interesach, z kapturami -

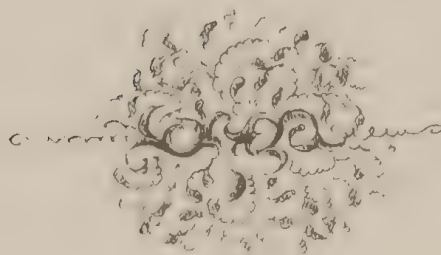
Przez to, jak i w interesach, z kapturami -
i jest, jak i w interesach, z kapturami -
i jest, jak i w interesach, z kapturami -
i jest, jak i w interesach, z kapturami -
i jest, jak i w interesach, z kapturami -
i jest, jak i w interesach, z kapturami -
i jest, jak i w interesach, z kapturami -
i jest, jak i w interesach, z kapturami -
i jest, jak i w interesach, z kapturami -
i jest, jak i w interesach, z kapturami -

* Śmiercią rzezywistą - u nas przeciwnie, przepisy
konfiskacyjne i przepisy, mi przynależą ogół-
nego, żadnej nie mają łaski.

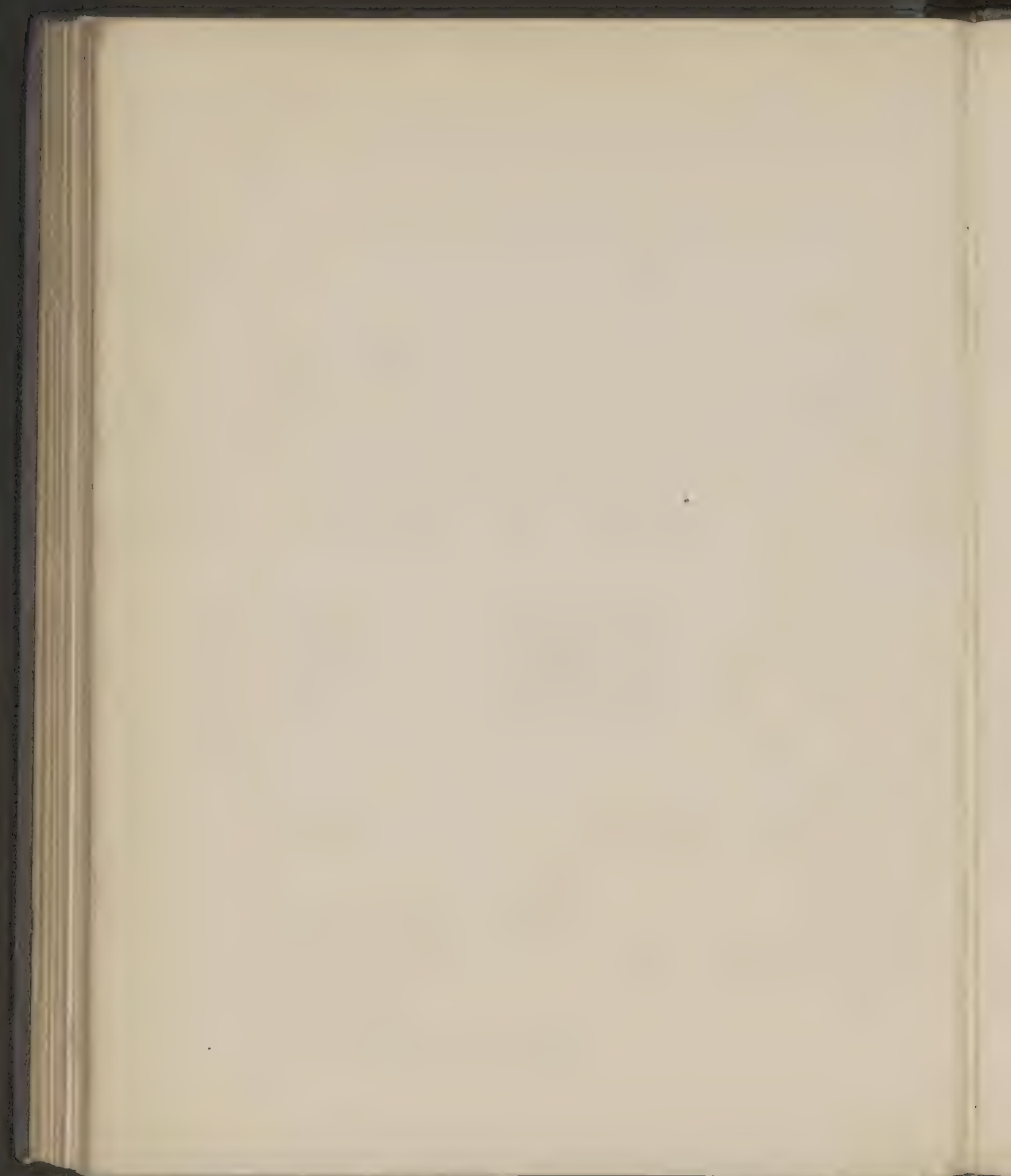
Nadto Kodeks nieprzyjął idei konfiskaty, ale ca-
łe imienie i martego cywilnie, oddaje jego sukces.
sorum - przepis ust. 3: Art. 125, jest prosta konsekwen-
cja tej reguły. U nas przeciwnie, wszelkie przepisy
tę, wychodźcom, odnoszą się, właśnie do idei konfi-
skaty, a miały na celu to jedynie, by majątek szaka-
nego przechodził na rękę Skarbu. -

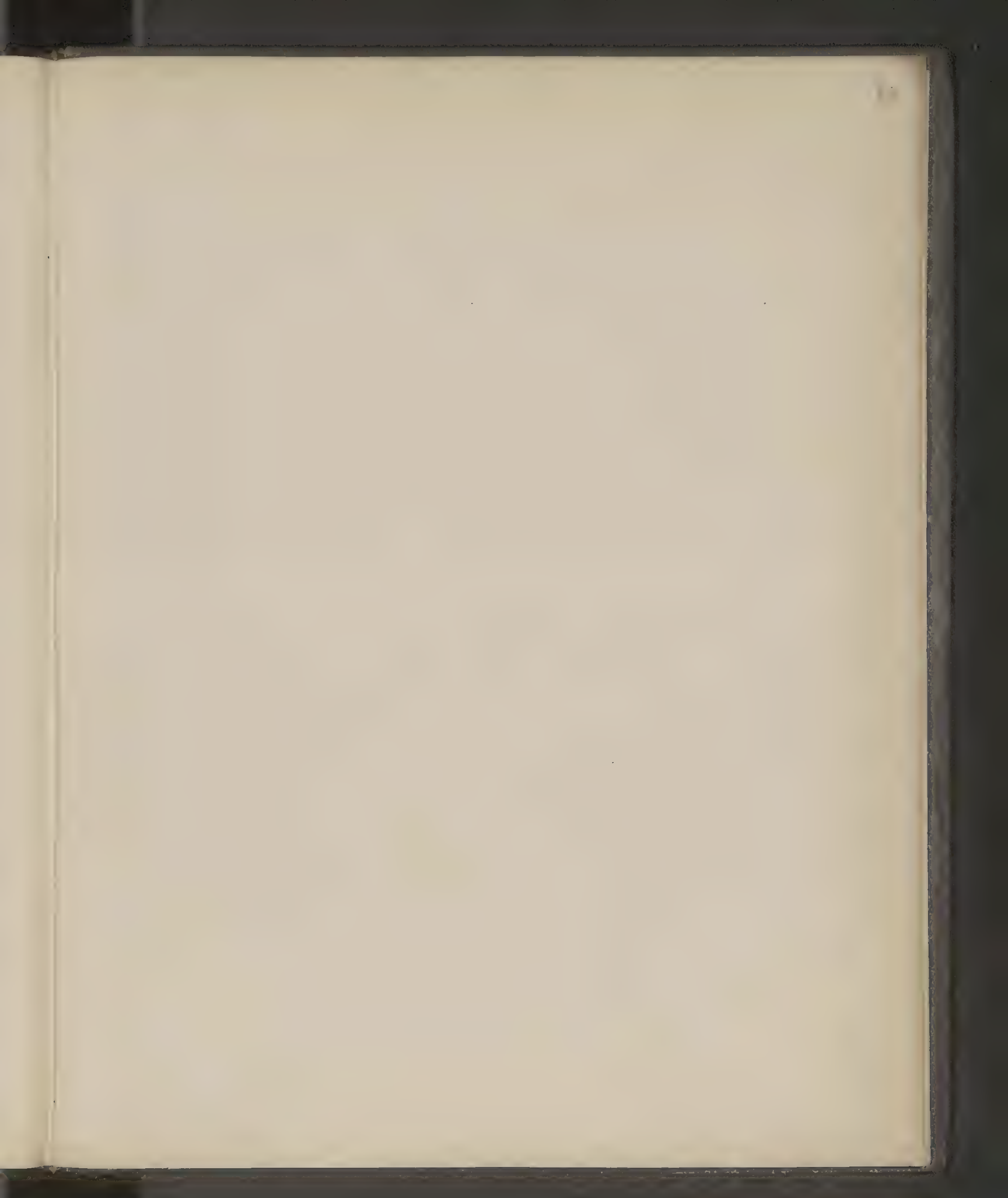
własności, tych osób, które obok nieobec-
ności wygnania przez prawo do ich
proboni były upoważnione.

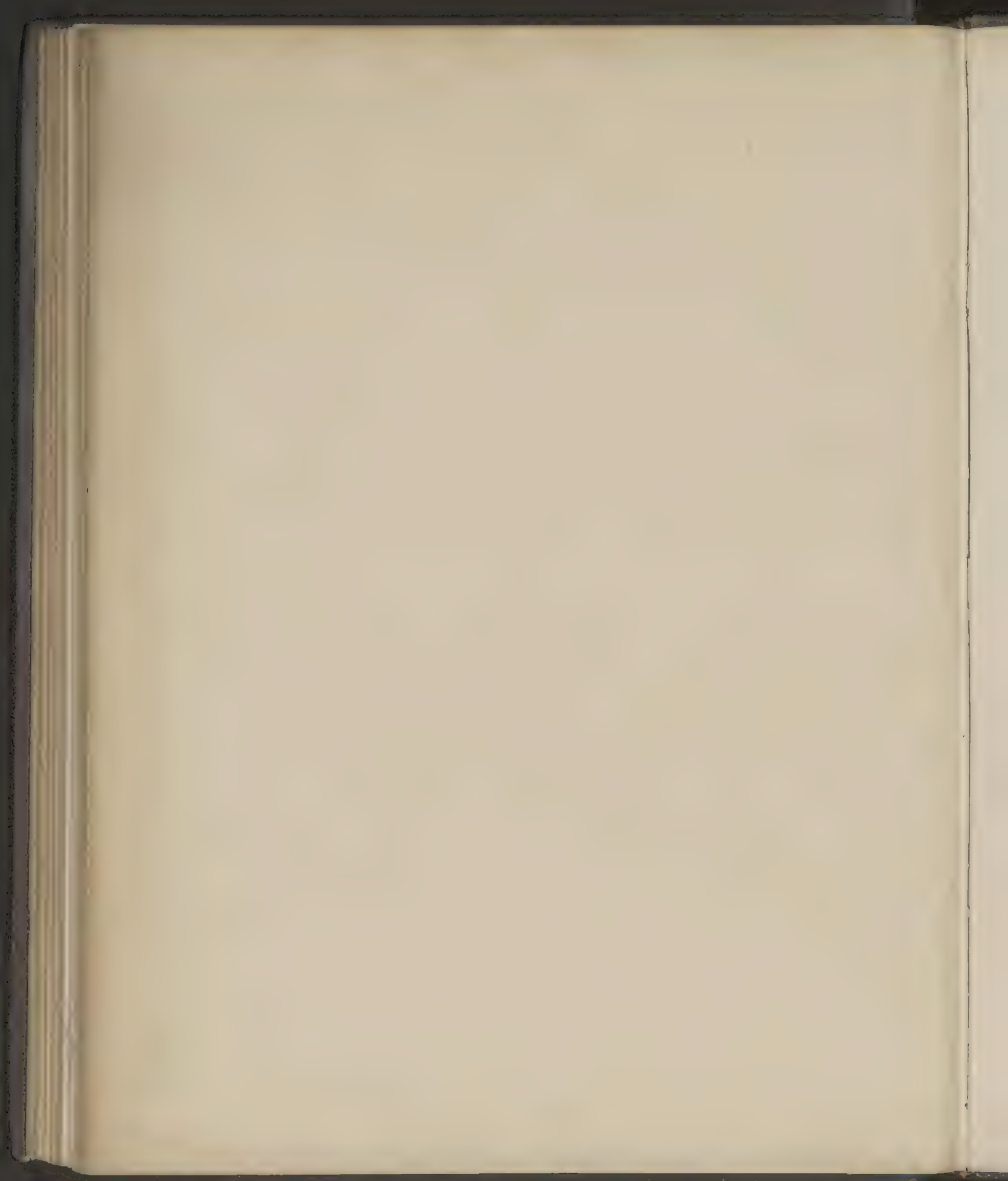
- Mający zatem do kraju wygna-
niec, - nabywa prawa do rzeczywistych
dochodów, od daty rzeczywistego swe-
go powrotu, od tej bowiem daty dopie-
ro posiadacze majątków, dobra wia-
ra, zastanawiać by się, jak nie mogli pan
550. Kodeksu Cywilnego).--

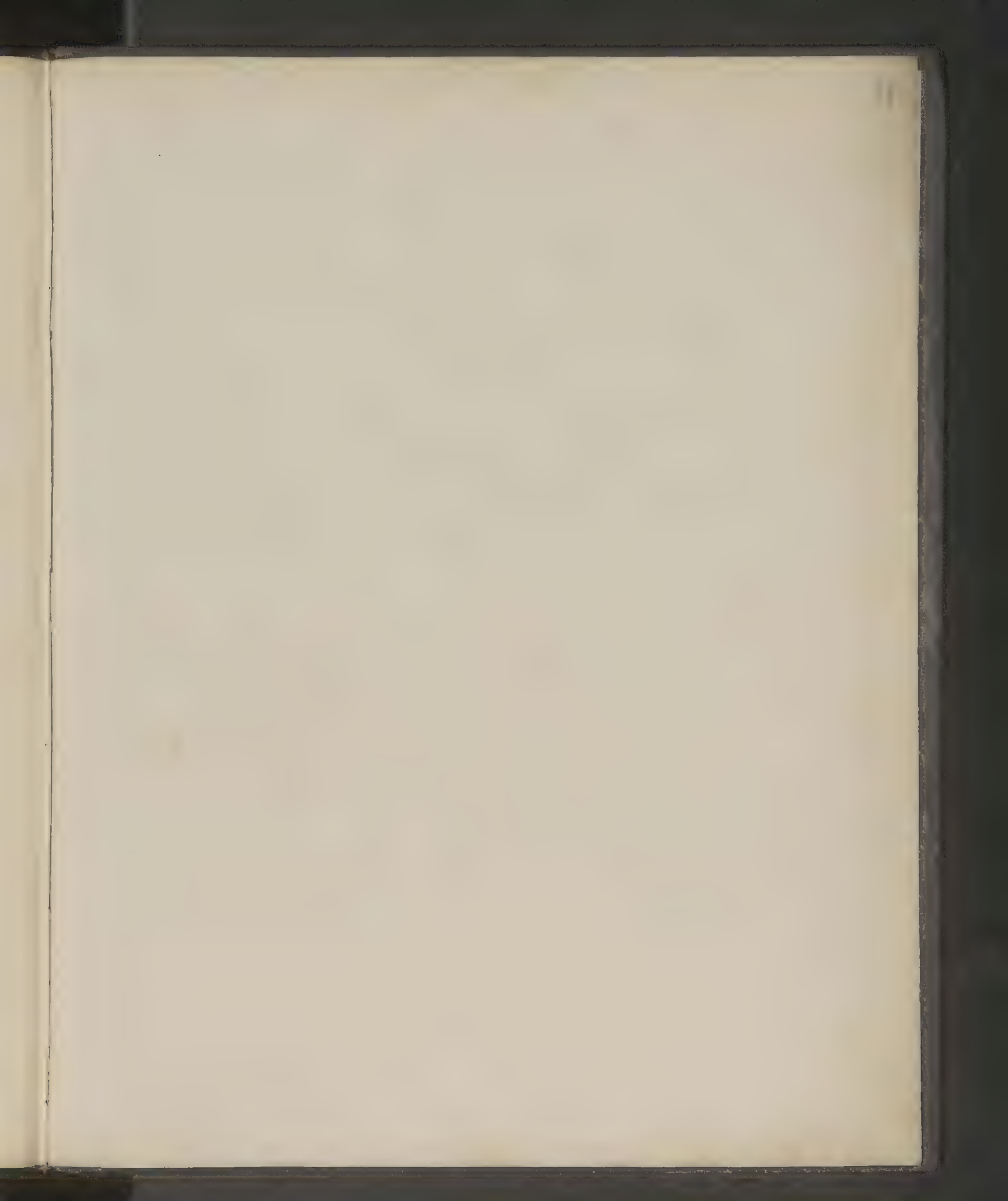

Pisalem w Warszawie w październiku 1857 r.

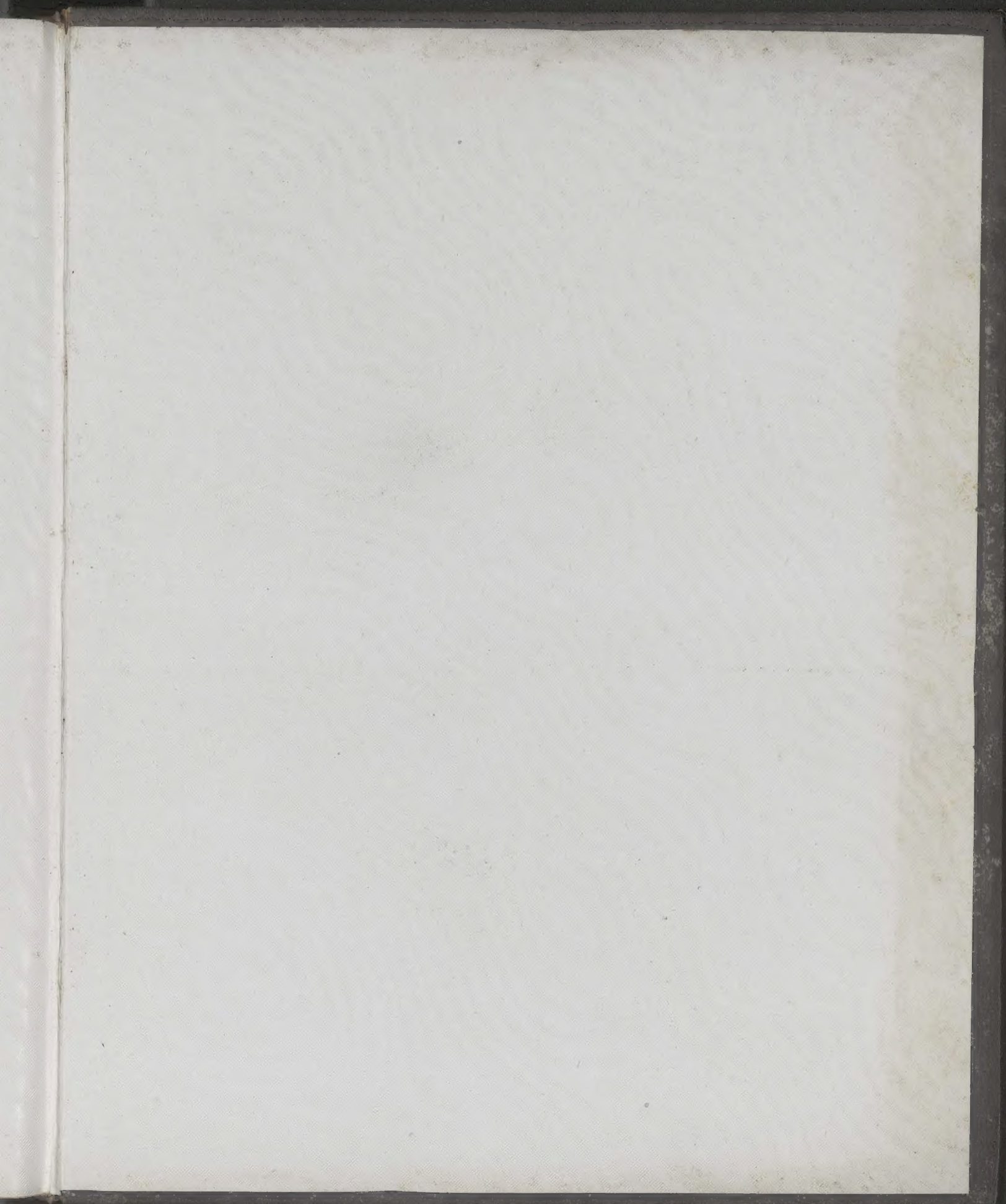

SMIERT
CYWILNY

4333—